

ระเบียบวิธีการบรรเลงเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PERFORMANCE METHODS OF PLENG NANG HONG BY BAN JUNYANART

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Thai Music
Department of Music
Faculty of Fine and Applied Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2018
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ระเบียบวิธีการบรรเลงเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาญ
โดย	ว่าที่ร้อยตรีสุวิชา พงษ์เกิดลาภ
สาขาวิชา	ดุริยางค์ไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทระ คมขำ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณฑสันต์)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณฑสันต์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทระ คมขำ)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรวดี ภูชฎาภิรมย์)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ขำคม พรประสิทธิ์)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร์ เผ่าสวัสดิ์)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน)	

สุวิชา พงษ์เกิดลาภ : ระเบียบวิธีการบรรเลงเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์.
 (PERFORMANCE METHODS OF PLENG NANG HONG BY BAN JUNYANART)
 อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.ภัทรระ คมขำ

การวิจัยเรื่องระเบียบวิธีการบรรเลงเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นศึกษามูลบทที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดเพลงนางหงส์บ้านจรรย์นาฎย์ และศึกษาระเบียบวิธีการ บรรเลงเพลงนางหงส์ที่สำคัญของบ้านจรรย์นาฎย์ ผลการวิจัยพบว่าวงปี่พาทย์นางหงส์ของบ้าน จรรย์นาฎย์ได้ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีด้วยวิธีการสอนแบบมุขปาฐะ ใช้การสาธิตให้ผู้เรียนดูแล้วปฏิบัติ ตาม ซึ่งบ้านนักดนตรีที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ได้แก่ บ้านอรรถกฤษณ์ บ้านใหม่ทางกระเบน และครูบุญยงค์ ครูบุญยัง เกตุคง

เพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์ที่สำคัญได้รับการถ่ายทอดจากครูเพชร จรรย์นาฎย์ และ ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์ ได้แก่ เพลงนางหงส์ หกชั้น เพลงนางหงส์ สามชั้น เพลงนางหงส์ สองชั้น เพลงนางหงส์เรื่องแสนสุดสวาท และเพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทม โดยร้อยเรียงเพลงให้เอื้อต่อศักยภาพ ของนักดนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทม ประกอบด้วยเพลงนางหงส์ หกชั้น เดี่ยวระนาดเอกเพลงเทพบรรทม สามชั้น เพลงเร็ว เพลงฉิ่ง เดี่ยวเพลงฉิ่งมุล่ง เพลงเร็ว เพลงชุดสิบสอง ภาษา เพลงเร็วบรรเทศ และลูกหมัด ผู้วิจัยพบว่าเพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทมนี้เป็นเพลงเรื่องที่โดดเด่น เป็นการแสดงถึงทักษะอันเป็นเลิศของนักดนตรีบ้านจรรย์นาฎย์ได้อย่างเต็มที่ เพราะเป็นเพลงที่ต้องใช้ กำลังในการบรรเลงมาก มีการบรรเลงเดี่ยวเพื่ออวดฝีมือของนักดนตรี เป็นต้นแบบของการบรรเลงเพลง นางหงส์แก่นักดนตรียุคใหม่ ส่งต่อเรื่องการสืบทอดและเป็นที่ยอมรับในวงการดนตรีไทยถึงปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา ดุริยางค์ไทย
 ปีการศึกษา 2561

ลายมือชื่อนิสิต .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

5786744535 : MAJOR THAI MUSIC

KEYWORD: PERFORMANCE METHODS, PLENG NANG HONG, BAN JUNYANART

SUWICHA PONGKERDLAP : PERFORMANCE METHODS OF PLENG NANG HONG
BY BAN JUNYANART. ADVISOR: ASST. PROF. PATTARA KOMKUM, D.F.A.

This thesis is a qualitative research involving Performance Methods of Pleng Nang Hong By Ban Junyanart, aims to study the transmission of Pleng Nang Hong in Ban Junyanart's school including methods and regulations of the important Pleng Nang Hong repertoires of Ban Junyanart's school. The study reveals that the Pipat Nang Hong ensemble of Ban Junyanart's school has been transmitting the knowledge by the oral tradition methods: students imitate of teachers model, the school's well-known musicians in the present are in Attakrit School, Ban Mai Hang Kraben School and Kru Boonyong – Boonyung Kedkong.

The important Pleng Nang Hong of Ban Junyanart's school were transmitted from Kru Petch Junyanart and Kru Paitoon Junyanart consists Pleng Nang Hong Hok Chun, Pleng Nang Hong Sam Chun, Pleng Nang Hong Song Chun, Pleng Nang Hong Raung Sansud Sawat, Pleng Nang Hong Raung Thep Buntom which were arranged according to the musician's ability, especially the Pleng Nang Hong Raung Thep Buntom comprises: Pleng Nang Hong Hok Chun, Pleng Thep Buntom for Ranat Ek solo piece, Pleng Rew, Pleng Ching, Pleng Rew, Pleng Ching Mulong solo piece, Pleng Sib Song Pasa suite, Pleng Rew Borrated and Lukmod. Therefore the Pleng Nang Hong Raung Thep Buntom is the most outstanding one to completely present the musician's skills of Ban Junyanart School, the musicians perform with a lot of energy use, and there are solo pieces. It the model of composing the Pleng Raung Nang Hong in a new age of Thai classical music society.

Field of Study: Thai Music

Student's Signature .....

Academic Year: 2018

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยการได้รับความอนุเคราะห์บุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับทุนอุดหนุนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ทุนอุดหนุนการศึกษสำหรับนิสิตระดับปริญญาเอกและโทที่เข้าศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย อันเป็นประโยชน์และส่วนสำคัญที่ช่วยให้การศึกษางานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์ ครูไพรัตน์ จรรย์นาฎย์ และทายาทตระกูลจรรย์นาฎย์ทุก ๆ ท่านที่เป็นหัวใจสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ ส่งผลให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรระ คมขำ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่คอยให้คำปรึกษาในการทำงาน ตลอดจนให้กำลังใจและคอยให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่เสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่คอยชี้แนะแนวทาง ให้หลักคำสอนและอบรมผู้วิจัย ทั้งยังได้ช่วยตรวจงานแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดาของผู้วิจัยที่คอยอบรมเลี้ยงดูผู้วิจัยมาเป็นอย่างดี ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในสิ่งที่ดีแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด จนกระทั่งวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณนายกิตติภรณ์ ชิตเทพ นายชัยทัต โสพระขรรค์ นางสาวภาวียา บุรพรัตน์ นางสาวสุทธินันท์ โสภาค นายณัฐพล แก้วอินธิ นายประเมษฐ์ เอียดนิมิตร นายกรเอก จิตรกระบุญ ตลอดจนกัลยาณมิตรแห่งคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือเอื้อเฟื้อแก่ผู้วิจัย และคอยให้กำลังใจเคียงข้างกันเสมอมา

คุณงามความดีใด ๆ ที่ได้จากการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ผู้วิจัยขออุทิศแด่ครูเพชร จรรย์นาฎย์ ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์ ตลอดจนครูผู้เป็นทายาทตระกูลจรรย์นาฎย์ทุก ๆ ท่าน หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีสิ่งใดที่ผิดพลาด ผู้วิจัยขอรับความบกพร่องนี้ไว้แต่เพียงผู้เดียว แต่หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ยังมีประโยชน์ต่อวิชาชีพดนตรีไทย ผู้วิจัยขออุทิศคุณงามความดีบุญกุศลทั้งหลายให้แก่บูรพาจารย์ทางดนตรีไทยทุกท่าน ซึ่งเป็นผู้สืบสานธำรงรักษาวัฒนธรรมทางดนตรีไทยไว้จนปัจจุบัน

ว่าที่ร้อยตรีสุวิชา พงษ์เกิดลาภ

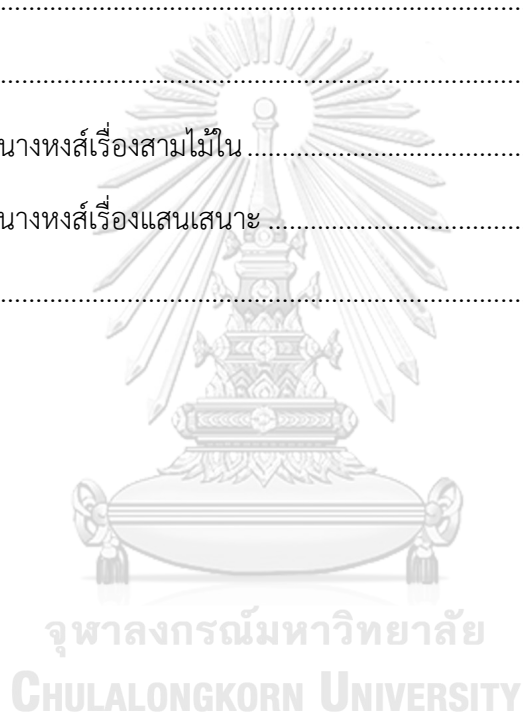
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	3
1.3 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย.....	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 มূলบทที่เกี่ยวข้องกับเพลงนางหงส์.....	5
2.1 ดนตรีพิธีกรรม.....	5
2.2 เพลงเรื่องนางหงส์.....	6
2.3 วงปี่พาทย์นางหงส์.....	18
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
บทที่ 3 ประวัติบ้านจรรยาณาญ์.....	32
3.1 ประวัติบ้านจรรยาณาญ์.....	32
3.2 ประวัติบุคคลสำคัญของบ้านจรรยาณาญ์.....	34
3.2.1 ครูเพชร จรรยาณาญ์.....	34
3.2.2 ครูไพฑูรย์ จรรยาณาญ์.....	40

3.2.3 ทายาทในสำนักยุคปัจจุบัน.....	52
1. ครูอุทิศ จรรย์นาฎย์.....	52
2. ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์.....	54
3. ครูเยาวรักษ์ ศรีช่วงโชติ.....	57
4. ครูไพรัตน์ จรรย์นาฎย์.....	58
5. ครูนพเก้า จรรย์นาฎย์.....	61
6. ครูมรกต จรรย์นาฎย์.....	63
7. ครูพรทิพย์ จรรย์นาฎย์.....	64
8. ครูบุษราคัม จรรย์นาฎย์.....	66
บทที่ 4 การสืบทอดเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์.....	72
4.1 การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านปี่พาทย์ของบ้านจรรย์นาฎย์.....	72
4.2 การสืบทอดเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์.....	75
4.3 ลักษณะการร้อยเรียงเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์.....	77
4.4 คุณลักษณะพิเศษของผู้รับการสืบทอดเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์.....	78
4.5 กระบวนเพลงนางหงส์เรื่องต่าง ๆ ของบ้านจรรย์นาฎย์.....	82
บทที่ 5 วิเคราะห์เพลงนางหงส์ เรื่องเทพบรรทม.....	84
5.1 เพลงนางหงส์ เรื่องเทพบรรทม.....	85
เพลงที่ 1 เพลงนางหงส์ หกชั้น.....	85
เพลงที่ 2 เพลงเทพบรรทม สามชั้น.....	91
เพลงที่ 3 เพลงเร็วแม่วอนลูก.....	103
เพลงที่ 4 เพลงฉิ่งกลาง.....	105
เพลงที่ 5 เพลงฉิ่งมุล่ง.....	107
เพลงที่ 6 เพลงเร็วลูกวอนแม่.....	113
เพลงที่ 7 เพลงลาวกระแตเล็ก สองชั้น.....	115

เพลงที่ 8 เพลงลาวลอยค้าย สองชั้น.....	117
เพลงที่ 9 เพลงแขกบรเทศ ชั้นเดียว	119
5.2 สรุปผลการวิเคราะห์	120
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	122
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	122
6.2 ข้อเสนอแนะ	124
บรรณานุกรม.....	125
ภาคผนวก.....	129
ภาคผนวก ก เพลงนางหงส์เรื่องสามไม้ใน	130
ภาคผนวก ข เพลงนางหงส์เรื่องแสนเสนาะ	143
ประวัติผู้เขียน.....	163

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 5.1 เพลงและหน้าทับที่ใช้ในเพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทม	121

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 วงปีพาทย์นางหงส์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	26
ภาพที่ 3.1 สำนักดนตรีบ้านจรรย์นาฎย์ (ด้านเหนือของวัดสามวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา)	33
ภาพที่ 3.2 หน้าวัดสามวิหารในปัจจุบัน	33
ภาพที่ 3.3 ครูเพชร จรรย์นาฎย์	34
ภาพที่ 3.4 วงปีพาทย์ของตาทรัพย์ รักดนตรี.....	37
ภาพที่ 3.5 นางปริก (ภรรยาของครูเพชร).....	37
ภาพที่ 3.6 ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์	40
ภาพที่ 3.7 วงปีพาทย์คณะครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์.....	42
ภาพที่ 3.8 ป้ายบอกทางเข้าวัดจอมเกษ (จากถนนสายเอเชีย)	43
ภาพที่ 3.9 ป้ายบอกทางเข้าวัดจอมเกษ	43
ภาพที่ 3.10 ป้ายบริเวณหน้าบ้านจรรย์นาฎย์.....	44
ภาพที่ 3.11 บ้านปีพาทย์ ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์.....	45
ภาพที่ 3.12 บริเวณใต้ถุนบ้าน.....	45
ภาพที่ 3.13 โต๊ะหมู่บูชาที่ตั้งอยู่ในบ้านจรรย์นาฎย์ บริเวณชั้น 2.....	46
ภาพที่ 3.14 เครื่องดนตรีปีพาทย์ที่ตั้งอยู่ภายในบ้าน	46
ภาพที่ 3.15 บริเวณโถงกลางบ้าน.....	47
ภาพที่ 3.16 ครูบุญยงค์ เกตุคง และครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์	50
ภาพที่ 3.17 การถ่ายภาพหมู่ในงานสวดพระอภิธรรมศพครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์	50
ภาพที่ 3.18 ทางเข้าวัดเสนาสนารามราชวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปัจจุบัน	51
ภาพที่ 3.19 บุตรของครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์.....	51
ภาพที่ 3.20 ครูอุทิศ จรรย์นาฎย์.....	52

ภาพที่ 3.21 งานไหว้ครูประจำปี 2514 ณ วัดพระพิเรนทร์	53
ภาพที่ 3.22 ครูอุทิศ จรรย์นาฏย์ในวัยหนุ่ม	54
ภาพที่ 3.23 ครูพิทักษ์ จรรย์นาฏย์	54
ภาพที่ 3.24 ครูบุญช่วย โสวัตรร่วมบันทึกภาพกับวงปี่พาทย์บ้านจรรย์นาฏย์ (ครูพิทักษ์ บรรเลง ระนาดทุ้ม)	56
ภาพที่ 3.25 ครูพิทักษ์ จรรย์นาฏย์เป่าปี่ชวา	56
ภาพที่ 3.26 ครูเยาวรักษ์ ศรีช่วงโชติ	57
ภาพที่ 3.27 ครูไพรัตน์ จรรย์นาฏย์	58
ภาพที่ 3.28 งานไหว้ครูประจำปี 2514 ณ วัดพระพิเรนทร์	59
ภาพที่ 3.29 ครูไพรัตน์ จรรย์นาฏย์บรรเลงระนาดเอก	60
ภาพที่ 3.30 ครูไพรัตน์ จรรย์นาฏย์บรรเลงระนาดเอกในงานศพครูบุญยัง เกตุคง ปี พ.ศ.2541	60
ภาพที่ 3.31 ครูนพเก้า จรรย์นาฏย์	61
ภาพที่ 3.32 ครูนพเก้า จรรย์นาฏย์บรรเลงระนาดเอก	62
ภาพที่ 3.33 ครูนพเก้า จรรย์นาฏย์ถ่ายภาพกับครูบุญยัง เกตุคง	62
ภาพที่ 3.34 ครูมรกต จรรย์นาฏย์	63
ภาพที่ 3.35 ครูมรกต จรรย์นาฏย์ในวัยเด็ก เข้าพิธีไหว้ครูกับครูบุญยัง เกตุคง	64
ภาพที่ 3.36 ครูพรทิพย์ จรรย์นาฏย์	64
ภาพที่ 3.37 ครูมรกต และครูพรทิพย์ จรรย์นาฏย์	66
ภาพที่ 3.38 ครูบุษราคัม จรรย์นาฏย์	66
ภาพที่ 3.39 ครูบุษราคัม จรรย์นาฏย์ บรรเลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่	67
ภาพที่ 3.40 ครูไพรัตน์ จรรย์นาฏย์ กับผู้วิจัย	68
ภาพที่ 3.41 ครูพิทักษ์ จรรย์นาฏย์ กับผู้วิจัย	68
ภาพที่ 4.1 วงปี่พาทย์นางหงส์ของบ้านจรรย์นาฏย์ในช่วงปัจจุบัน	80
ภาพที่ 4.2 วงปี่พาทย์นางหงส์ของบ้านจรรย์นาฏย์ในช่วงปัจจุบัน	80

ภาพที่ 4.3 วงปีพาทย์นางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์ในช่วงปัจจุบัน 81

ภาพที่ 4.4 ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์ร่วมบรรเลงปี่ชวาในวงปีพาทย์นางหงส์ 81

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีไทยเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนไทยมาแต่ครั้งโบราณ นับตั้งแต่การเกิด อุปสมบท เข้าพิธีสมรส และประเพณีเกี่ยวกับการตาย โดยแต่ละเหตุการณ์ก็จะมี พิธีกรรมที่ใช้วงดนตรีบรรเลงแตกต่างกันออกไปตามขนบธรรมเนียมและรูปแบบเพลงที่ใช้ เช่น ในงาน พิธีหรืองานมงคลโดยทั่วไปมักใช้วงปี่พาทย์พิธี พิธีแต่งงานมักใช้วงเครื่องสายหรือวงมโหรีบรรเลง ดนตรีเพื่อขับกล่อม และในพิธีกรรมเกี่ยวกับความตายมักใช้วงดนตรีบรรเลงประโคมในพิธีศพ ได้แก่ วงปี่พาทย์มอญ และวงปี่พาทย์นางหงส์

การประโคมศพในภาคกลางตามแบบแผนและประเพณีตั้งแต่โบราณมักจะนิยมบรรเลงด้วยวงปี่พาทย์ นางหงส์ ซึ่งเป็นวงดนตรีที่โบราณจารย์ทางด้านดุริยางค์ไทยได้คิดผสมและปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้นใน สมัยรัชกาลที่ 4 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2526: 11) โดยเกิดจากการประสมวงกันของวงปี่พาทย์พิธี และวงบัวลอย มีการนำเพลงหลาย ๆ เพลงนำมาเรียงร้อยต่อกัน ประกอบกันเป็นเพลงเรื่องนางหงส์ อัตรารัจหวะสองชั้น ครุมนตรี ตราโมท และครูวิเชียร กุลตัญท์ ได้ระบุข้อมูลไว้ในหนังสือฟังและเข้าใจ เพลงไทยว่า

เพลงเรื่องนางหงส์ซึ่งเป็นอัตราร 2 ชั้นนั้น มีเพลงหลายเพลงเรียง ตัดต่อกัน เริ่มต้นด้วยเพลงพราหมณ์เก็บหัวแหวน เพลงสาวสอดแหวน เพลงแสนสุดสวาทและเพลงแมลงวันทอง เพลงแมลงวันทองนั้นมีอยู่ 2 ตอน ดำเนินทำนองท่อนแรกต่างกัน บางท่านจึงแยกเรียกทำนองใน ตอนแรกเป็นอีกเพลงหนึ่งว่า เพลงแมลงปอทอง (มนตรี ตราโมท และ วิเชียร กุลตัญท์, 2523: 359)

ผู้วิจัยพบว่าเพลงที่ถูกนำมาเรียงร้อยต่อกันประกอบด้วยเพลงพราหมณ์เก็บหัวแหวน เพลง สาวสอดแหวน เพลงแสนสุดสวาท และเพลงแมลงวันทอง ซึ่งมีท่วงทำนองที่สอดคล้องกลมกลืนกัน การบรรเลงประโคมศพจะใช้หน้าทับนางหงส์ สองชั้นในการกำกับจังหวะ ครูบุญช่วย แสงอนันต์ ได้ กล่าวถึงการใช้น้ทับในเพลงนางหงส์ว่า

เพลงเรื่องนางหงส์ก็ใช้หน้าทับนางหงส์เลย อัตราจังหวะต่าง ๆ ก็
เปลี่ยนขยายไปตามเพลงทั้งสามชั้น หกชั้น แล้วเราจะใช้กลองทัดเวลา
ประโคม ส่วนมากเขาใช้กลองทัด ที่เขาตี ครี๊ม ครี๊ม กันนั้นแหละ พอ
มาเป็นเพลงเรื่องหลาย ๆ อย่างเขาก็ใช้กลองมลายูตรงนั้น ใช้ไม้ตีตึง
ถั่งถั่ง ตึง ถั่งถั่ง ไปเรื่อย ๆ เลย (บุญช่วย แสงอนันต์, สัมภาษณ์, 21
ตุลาคม 2559)

การประโคมในพิธีศพจะใช้เพลงนางหงส์บรรเลงประโคมอยู่เสมอ จากนั้นจึงมีการประพันธ์
เพลงเรื่องประเภทเพลงนางหงส์เกิดขึ้นตามมาอีกมากมาย โดยเกิดจากปรมาจารย์ของแต่ละสำนัก
ดนตรีได้นำเพลงต่าง ๆ มาร้อยเรียงกันตามทฤษฎีของเพลงเรื่องนางหงส์ อันเป็นหนึ่งในแบบแผนทาง
ดุริยางค์ไทย เพลงเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะมึลักษณะที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของ
สำนักดนตรีนั้น ๆ เช่น สำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) บ้านพาทย์โกสศ บ้าน
ดุริยประณีต และบ้านจรรยาญาติ เป็นต้น

บ้านจรรยาญาติ เป็นตระกูลนักดนตรีเป่าพาทย์สืบเชื้อสายมาจากครูเพชร จรรยาญาติ ซึ่งเป็น
ครูผู้มีชื่อเสียงด้านการบรรเลงเป่าพาทย์มาแต่เดิม ท่านเคยเป็นหนึ่งในนักดนตรีของวังบูรพาภิรมย์และ
ได้ย้ายออกมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักดนตรีแห่งนี้ถือได้ว่ามีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก
อย่างกว้างขวางมากสำนักหนึ่งแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีศิษยานุศิษย์ผู้มีความสามารถในเชิงดนตรีอยู่
มากมาย โดยในปัจจุบันรับงานบรรเลงเป่าพาทย์ในงานมงคลและงานอวมงคลด้วย แบ่งเป็นวงเป่าพาทย์
พิธี วงเป่าพาทย์เสภา วงเป่าพาทย์มอญ และวงเป่าพาทย์นางหงส์ ซึ่งตามงานอวมงคลในยุคสมัยนี้ ชาวบ้าน
นิยมว่าจ้างวงเป่าพาทย์มอญไปบรรเลงอยู่เสมอ เนื่องจากวงเป่าพาทย์มอญนั้นประกอบด้วยเครื่องดนตรีที่
ดูยิ่งใหญ่และสวยงาม จึงเป็นที่พอใจของชาวบ้านมากกว่า ส่งผลกระทบให้วงเป่าพาทย์นางหงส์ถูกลด
บทบาทลงไปไม่น้อย

ผู้วิจัยเห็นควรอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาระเบียบวิธีการบรรเลงเพลงเรื่องนางหงส์ของบ้าน
จรรยาญาติ เพื่อบันทึกรวบรวมให้เป็นประโยชน์แก่การค้นคว้า เพราะหากกาลเวลาล่วงเลยไปอาจทำ
ให้องค์ความรู้ที่สำคัญต่อวงการดนตรีไทยเหล่านี้ลางเลือนจนกระทั่งสูญหายไปเป็นที่สุด ตลอดจน
เพิ่มพูนความรู้ในการที่จะเป็นนักวิชาชีพนักร้องไทยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษามูลค่าที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์

1.2.2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ระเบียบวิธีการบรรเลงเพลงนางหงส์ที่สำคัญของบ้านจรรย์นาฎย์ ได้แก่ เพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทม

1.3 ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

1.3.1 ศึกษาบริบทต่าง ๆ เกี่ยวกับวงปี่พาทย์นางหงส์บ้านจรรย์นาฎย์โดยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ วิจัย และวิทยานิพนธ์สถาบันการศึกษาต่าง ๆ จากสถานที่สืบค้นข้อมูล ดังนี้

1.3.1.1 หอสมุดแห่งชาติ

1.3.1.2 สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3.1.3 ห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3.1.4 ห้องสมุดดนตรีไทย อาคารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3.1.5 หอสมุดจิ๋ว บางซื่อ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

1.3.1.6 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1.3.1.7 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.3.1.8 ห้องสมุดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1.3.2 สัมภาษณ์ข้อมูลจากบุคคลสำคัญที่เป็นทายาทตระกูลจรรย์นาฎย์ ดังนี้

1.3.2.1 ครูอุทิศ จรรย์นาฎย์ นักดนตรีอิสระ ผู้ดูแลวงปี่พาทย์บ้านจรรย์นาฎย์ ปัจจุบันอายุ 66 ปี เชี่ยวชาญการบรรเลงเครื่องดนตรีปี่พาทย์

1.3.2.2 ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์ นักดนตรีอิสระ ผู้ดูแลวงปี่พาทย์บ้านจรรย์นาฎย์ในปัจจุบัน และเป็นอาจารย์ภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปัจจุบันอายุ 63 ปี เชี่ยวชาญการบรรเลงเครื่องดนตรีปี่พาทย์

1.3.2.3 ครูเยาวรักษ์ ศรีช่วงโชติ นักดนตรีวงปี่พาทย์บ้านจรรย์นาฎย์ ปัจจุบันเป็น ข้าราชการบำนาญ อายุ 61 ปี มีความสามารถด้านการขับร้อง

1.3.2.4 ครูไพรัตน์ จรรย์นาฏย์ ดุริยางคศิลป์ป็นอาวุโส สำนักงานสังคีต
กรมศิลปากร ปัจจุบันมีอายุ 58 ปี เชี่ยวชาญการบรรเลงเครื่องดนตรีปี่พาทย์

1.3.2.5 ครูนพเก้า จรรย์นาฏย์ นักดนตรีวงปี่พาทย์บ้านจรรย์นาฏย์
อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา ปัจจุบันอายุ 54 ปี เชี่ยวชาญการบรรเลงเครื่องดนตรีปี่พาทย์

1.3.2.6 ครูมรกต จรรย์นาฏย์ นักดนตรีวงปี่พาทย์บ้านจรรย์นาฏย์ อาจารย์
โรงเรียนวัดจอมเกษประจวบคีรีขันธ์ พระนครศรีอยุธยา ปัจจุบันอายุ 52 ปี เชี่ยวชาญการ
บรรเลงเครื่องดนตรีปี่พาทย์

1.3.2.7 ครูพรทิพย์ จรรย์นาฏย์ นักดนตรีวงปี่พาทย์บ้านจรรย์นาฏย์
ปัจจุบันอายุ 49 ปี เชี่ยวชาญการบรรเลงเครื่องดนตรีปี่พาทย์

1.3.2.8 ครูบุษราคัม จรรย์นาฏย์ นักดนตรีวงปี่พาทย์บ้านจรรย์นาฏย์ เป็น
อาจารย์โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนีย์) ปัจจุบันอายุ 46 ปี เชี่ยวชาญการบรรเลงเครื่องดนตรี
ปี่พาทย์

1.3.3 สัมภาษณ์บุคคลข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีไทย ดังนี้

1.3.3.1 ครูฉลาก โปธิ์สามต้น ปัจจุบันเป็นอาจารย์พิเศษสาขาวิชาดนตรี
ไทย ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อายุ 79 ปี มีความเชี่ยวชาญ
ด้านฆ้องวงเล็ก

1.3.3.2 ครูบุญช่วย แสงอนันต์ ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย สำนักงานสังคีต
กรมศิลปากร ปัจจุบันอายุ 72 ปี มีความเชี่ยวชาญด้านเครื่องหนัง

1.3.3.3 ครูป๊อบ คงลายทอง อดีตหัวหน้ากลุ่มดุริยางค์ไทย สำนักงานสังคีต
กรมศิลปากร ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย ปัจจุบันอายุ 64 ปี มีความเชี่ยวชาญด้านเครื่องเป่า

1.3.4 เรียบเรียงและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ จัดทำเป็นรูปเล่ม

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.4.1 ทราบมูลบทที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฏย์
- 1.4.2 ทราบระเบียบวิธีการบรรเลงเพลงนางหงส์ที่สำคัญของบ้านจรรย์นาฏย์
- 1.4.3 การเผยแพร่ผลงานทางดุริยางคศิลป์ในรูปแบบงานวิชาการแพร่หลายในวงกว้าง
- 1.4.4 เพลงนางหงส์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเป็นต้นแบบในการศึกษาและการประพันธ์

บทที่ 2

มูลบทที่เกี่ยวข้องกับเพลงนางหงส์

งานวิจัยเรื่อง ระเบียบวิธีการบรรเลงเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฏย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล และแบ่งเนื้อหามูลบทที่เกี่ยวข้องเป็นประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

- 2.1 ดนตรีพิธีกรรม
- 2.2 เพลงเรื่องนางหงส์
- 2.3 วงปี่พาทย์นางหงส์
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ดนตรีพิธีกรรม

ดนตรีมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันตามบริบทของสังคม โดยปกติแล้ว ดนตรีมีหน้าที่เพื่อความ เรืองรมย์ เพื่อประกอบการแสดง และที่สำคัญประการหนึ่งคือ เพื่อประกอบพิธีกรรม

เสฐียรโกเศศ ได้อธิบายความหมายของคำว่า "ประเพณี" ไว้ในหนังสือเรื่องการศึกษาเรื่อง ประเพณีไทยไว้ว่า

ประเพณีไทย หมายถึง นิสัยสังคมของชนชาวไทย ซึ่งได้รับเป็น มรดกตกทอดกันมาแต่เก่าก่อน เรียกว่าประเพณีเดิม หรือประเพณี ปรัมปรา คือเป็นประเพณีที่สืบๆ ต่อกันมา ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Tradition เรื่องของประเพณีนี้ เป็นเรื่องของความรู้สึกนึกเห็น ว่าสิ่งใด ควรประพฤติไม่ควรประพฤติ เพราะฉะนั้น Tradition จึงเป็นนามธรรม มีอยู่ในใจ ในความเชื่อ ถ้าแสดงออก เป็นรูปพิธีรีตอง คือรูปธรรม ก็ เป็นประเพณี (เสฐียรโกเศศ, 2505: 1-15)

บุษกร สำโรงทอง ได้อธิบาย บทบาทของดนตรีที่มีต่อชีวิตมนุษย์ในฐานะสื่อระหว่างมนุษย์ และสิ่งเหนือธรรมชาติ

นอกจากดนตรีจะมีบทบาทในสังคมมนุษย์ในด้านการให้ความ บันเทิงแล้ว ในการประกอบพิธีกรรม เพื่อตอบสนองความเชื่อของ มนุษย์ ดนตรียังมีบทบาทในการกำกับเรื่องราว ในการสร้างเสียงเพื่อ

สังเวย เทพยดา หรือ ภูตผี ปีศาจ เจ้าแห่งธรรมชาติที่พวกเขาเชื่อถือ
 ประหนึ่งว่าดนตรีนั้นเป็นภาษาในการสื่อสารระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือ
 ธรรมชาติต่าง ๆ (บุษกร สำโรงทอง, 2549: 101)

วิถีชีวิตของชาวไทยนั้น มีวิถีชีวิตที่เต็มไปด้วยขนบนิยม วัฒนธรรมและประเพณี ในชีวิตของ
 ชาวไทยนั้น มีพิธีสำคัญที่เกี่ยวกับชีวิตอยู่เป็นอันมากได้แก่ พิธีเกิด พิธีอุปสมบท พิธีมงคลสมรส
 กระทั่งพิธีที่เกี่ยวข้องกับความตาย เมื่อดนตรีเข้าไปเกี่ยวข้องกัับพิธีกรรมจึงหมายถึงดนตรีที่มีบทบาท
 เกี่ยวข้องกับเรื่องราวในกิจกรรมของมนุษย์ อันให้ผลกระทบต่อความรู้สึกในขณะนั้น ๆ

2.2 เพลงเรื่องนางหงส์

บุญธรรม ตราโมท อธิบายเรื่องประเภทเพลงไทยไว้ในหนังสือ คำบรรยายวิชาดุริยางค-
 ศาสตร์ไทย โดยแบ่งประเภทเพลงไทยออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ประเภทที่ 1 เพลงหน้าพาทย์
 ประเภทที่ 2 เพลงเรื่อง และประเภทสุดท้ายเพลงมโหรี โดยรายละเอียดมีดังต่อไปนี้

ประเภทเพลงหน้าพาทย์ ยังแยกออกได้เป็น 2 อย่าง คือ

1. ประเภทเพลงไหว้ครู ได้แก่เพลงหน้าพาทย์ต่าง ๆ ที่มีชื่อ
 ระบุไว้ในตำราซึ่งว่าด้วยการไหว้ครู เช่น ตระพระปรคนธรรพ
 โปรยข้าวตอก เป็นต้น

2. ประเภทเพลงหน้าพาทย์พิเศษ ได้แก่เพลงหน้าพาทย์ต่าง
 ๆ ซึ่งอยู่นอกตำราไหว้ครู สำหรับประกอบโขงละครและอื่น ๆ เช่น
 เพลงพระยาเดิน, ตำนานพราหมณ์ เป็นต้น

ประเภทเพลงเรื่อง นั้น เป็นไปได้หลายสาขา (คำว่า "เรื่อง" ดุที่
 คำพิงคคีต) คือ

1. ประเภทเพลงช้า เช่น เรื่องมอญแปลง (มักมีเพลงสองไม้
 และเพลงเร็วติดไปด้วย)

2. ประเภทเพลงสองไม้ เช่น เรื่องทะยอย

3. ประเภทเพลงเร็ว เช่น เรื่องแขกมัดดินหมู (มะตี๋ม)

4. ประเภทเพลงฉิ่ง (2 ชั้นและชั้นเดียว)

และยังมีเพลงเรื่องพิเศษออกไปอีก เช่นเรื่องทำขวัญ, เรื่องนางหงส์ เป็นต้น

เพลงเรื่องเหล่านี้บางเพลงก็อยู่ในประเภทไหว้ครูและบางเพลงก็เข้าอยู่ในประเภทหน้าพาทย์พิเศษได้

ประเภทเพลงมโหรี คือเพลงที่เดิมใช้มโหรีบรรเลงประกอบกับการร้องส่ง มี 2 อย่าง คือ เพลงตับ 1 เพลงเกร็ด 1 เพลงตบนั้น ก็เรียกว่า เรื่อง ด้วยเหมือนกัน แต่มีคำว่าตบขึ้นหน้า ทั้งตบเรื่องและตบเพลง (ดูคำว่าตบในศัพท์สังคีตประกอบ) ตบเพลงใช้เพลงเป็นชื่อตบ เช่น เพลงตบเรื่องพระนคร ตบเรื่องใช้ชื่อเรื่องของบทร้องเป็นชื่อตบ เช่น เพลงตบเรื่องรามเกียรติ์ตอนแผลงศรพรหมาสตร์ (เรียกย่อ ๆ ว่า ตบพรหมาสตร์)

เพลงเกร็ด คือ เพลงที่มีได้เรียบเรียงไว้เป็นตบ บางแห่งก็เรียกว่าเพลงเกร็ดนอกเรื่อง ถึงแม้เพลงในตบนั้นเอง ถ้าหากแยกเอาออกมาทำเป็นเพลง ๆ ที่เรียกว่า เพลงเกร็ด

ในสมัยที่เสกามีปีพาทย์รับ และเพลง 3 ชั้นเกิดมากขึ้น เพลงที่รับเสกาก็ใช้แต่เพลง 3 ชั้นโดยมาก เพลง 2 ชั้นใช้น้อยเพลง จึงเกิดเพลงขึ้นอีกประเภทหนึ่ง เรียกว่า "ประเภทเพลงเสกา" ที่จริงก็อยู่ในจำพวกเพลงเกร็ดในประเภทเพลงมโหรีนั่นเอง ยิ่งสมัยนี้ เพลงเหล่านี้ก็ใช้แต่ร้องส่งกันเปล่า ๆ เท่านั้น มีน้อยได้มีเสกาประกอบด้วยเลย

ในประเภทเพลงเสกาที่ยังแยกออกไปได้อีกเป็นประเภทเพลงหมู่ และประเภทเพลงเดี่ยว ประเภทเพลงหมู่นั้น คือ เพลงที่บรรเลงไปพร้อม ๆ กันทั้งวง ส่วนเพลงเดี่ยวเป็นเพลงที่บรรเลงไปคนเดียว (นอกจากเครื่องประกอบจังหวะ) (บุญธรรม ตราโมท, 2481: 22)

มีเพลงเรื่องอีกจำพวกหนึ่ง เรียกชื่อตามหน้าทับ (วิธีตีเครื่องหนังประกอบจังหวะ) ที่ตีประกอบในเพลงเรื่องนั้น เพลงเรื่องจำพวกนี้ได้แก่

เพลงเรื่องนางหงส์ในการบรรเลงปี่ชวากับกลองมลายูสมัยโบราณ ซึ่งมี กลองมลายู 4 ลูกกับปี่ชวาเลาหนึ่งเรียกกันว่า “กลองสี่ปี่หนึ่ง” สำหรับ บรรเลงระโคมในงานพระศพเจ้านาย (กลองมลายูรูปร่างอย่าง เดียวกับกลองแขก แต่สายโยงเร่งเสียงทำด้วยหนัง ส่วนกลองแขกนั้น สายโยงเร่งเสียงทำด้วยหวายผ่าซีก) ต่อมาภายหลังจึงลดกลองมลายู ลงมาเหลือเพียง 2 ลูก ปี่ชวาเลาหนึ่งตามเดิม ก็มีฆ้องหม่งตีประกอบ จังหวะ สำหรับบรรเลงเพลงบัวลอยในงานศพทั่ว ๆ ไป ในตอนท้ายของ เพลงชุดบัวลอยนี้ ปี่ชวาจะเป่าเพลงพราหมณ์เก็บหัวแหวน (ทางปี่ชวา) และกลองมลายูก็จะตีด้วยหน้าทับที่เรียกว่านางหงส์ ภายหลังเมื่อครูบาอาจารย์ทางดุริยางคศิลป์ได้ดัดแปลงทำนองเพลง พราหมณ์เก็บหัวแหวนทางปี่ชวาให้เป็นทางปี่พาทย์ เพื่อนำมาใช้ในการ บรรเลงปี่พาทย์และนำเพลงอื่น ๆ ติดต่อเพิ่มเติมให้เป็นเพลงเรื่อง โดยมี เพลงพราหมณ์เก็บหัวแหวน สองชั้นเป็นอันดับแรก แล้วต่อยด้วยเพลง สาวสอดแหวน แสนสุดสาวท (กระบอกทอง) และแมลงวันทอง แต่ กลองมลายูก็ยังตีหน้าทับนางหงส์อยู่อย่างเดิมตลอดทั้งเรื่อง จึงเรียก เพลงเรื่องนี้ว่าเรื่องนางหงส์ ยิ่งกว่านั้นแม้วงปี่พาทย์ที่ผสมด้วยกลอง มลายูและปี่ชวาสำหรับบรรเลงเพลงเรื่องนี้ ซึ่งใช้เฉพาะงานศพ ก็พลอย ถูกเรียกว่า ปี่พาทย์นางหงส์ไปด้วย (มนตรี ตรา-โมท และวิเชียร กุลตัญญ์, 2523: 357-359)

โน้ตเพลงเรื่องนางหงส์ของกรมศิลปากร ในหนังสือโน้ตเพลงในการพระศพสมเด็จพระเจ้า ฟ้า นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนากรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (กรมศิลปากร, 2551: 23-27) ประกอบด้วยบทเพลงตามลำดับการบรรเลงดังนี้

1. เพลงพราหมณ์เก็บหัวแหวน
2. เพลงสาวสอดแหวน
3. เพลงกระบอกทอง
4. เพลงคู่แมลงวันทอง
5. เพลงแมลงวันทอง

เพลงพราหมณ์เก็บหัวแหวน

ท่อน 1

----	- ตี่ - ตี่	- ซ - ตี่	- รี่ - มี่	- ฟ - ซ	ล ซ --	-- ร ม	-- ฟ ซ
--- ด	-----	- ร - ด	- ร - ม	- ด --	-- ฟ ม	ร ด --	ร ม --

-- ร ร	- ม - ด	- ร - ม	- ฟ - ซ	-- ~~ล~~ ท	- รี่ --	ท ล --	ซ ล - ซ
- ล --	- ท - ซ	- ล - ท	- ฟ - ซ	- ซ --	--- ล	-- ซ ม	--- ร

----	- ซ - ซ	- ซ - ตี่	- รี่ - มี่	----	- มี่ - มี่	-- ตี่ ตี่	- รี่ - มี่
--- ซ	-----	- ร - ด	- ร - ม	--- ม	-----	- ด --	- ร - ม

- มี่ - มี่	- มี่ --	มี่ มี่ --	รี่ รี่ - ตี่	- มี่ - มี่	- มี่ - รี่	- ตี่ - ล	- ซ - ตี่
- ซ - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ด	- ม - ซ	- ม - ร	- ด - ม	- ร - ด

ท่อน 2

----	- รี่ - รี่	- มี่ - รี่	- ตี่ - ล	-- ~~ซ~~ ล	- ตี่ - รี่	- มี่ - รี่	- ตี่ - ล
--- ร	-----	ร - ม	ร - ม	- ฟ - ซ	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม

- ซ - ตี่	-- รี่ มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ตี่	- ล --	ซ ซ --	ตี่ ตี่ --	รี่ รี่ - มี่
- ร - ด	--- ม	- ซ - ม	- ร - ด	- ม - ร	--- ด	--- ร	--- ม

--- รี่	-- มี่ มี่	--- มี่	-- มี่ มี่	- มี่ - ร	- ตี่ - ล	~~ซ~~ ล	- ตี่ - รี่
--- ร	- ม --	--- ซ	- ม --	- ม - ร	- ด - ม	- ฟ --	- ด - ร

- ซ - ตี่	-- รี่ มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ตี่	- มี่ - มี่	- มี่ - รี่	- ตี่ - ล	- ซ - ตี่
- ร - ด	--- ม	- ซ - ม	- ร - ด	- ม - ซ	- ม - ร	- ด - ม	- ร - ด

กลับต้น

เพลงสาวสอดแหวน

ท่อน 1

----	-ม่ -ม่	-ม่ -ม่	-รื -ดี	-ล --	ซ ซ --	ดี ดี --	รื รื -ม่
---ม	---ม	-ซ -ม	-ร -ด	-ม -ร	---ด	---ร	---ม

-ล --	ซ ม --	---ด	--ร ม	-ฟ -ซ	ล ซ --	--ร ม	--ฟ ซ
--ซ ม	--ร ด	-ซ --	-ด --	-ด --	--ฟ ม	ร ด --	ร ม --

---ซ	--ฟ ซ	--ล ซ	--ฟ ซ	~ร ม	-ซ -ล	-ดี -ล	-ซ -ม
--ร -	ฟ ม --	----	ฟ ม --	-ด --	-ซ -ล	-ด -ล	-ซ -ท

-ล --	ซ ม --	ดี ดี --	รื รื -ม่	-ม่ -ม่	-ม่ --	ม่ม่--	รื รื -ดี
--ซ ม	--ร ด	---ร	---ม	-ซ -ล	-ซ -ม	---ร	---ด

กลับต้น

ท่อน 2

----	-ม่ -ม่	-ม่ -ม่	-รื -ดี	-ล --	ซ ซ --	ดี ดี --	รื รื -ม่
---ม	----	-ซ -ม	-ร -ด	-ม -ร	---ด	---ร	---ม

~ร ม	-ซ -ล	-ดี -ล	-ซ -ม	-ซ -ดี	--รื ม	-ม่ -ม่	-รื -ดี
-ด --	-ซ -ล	-ด -ล	-ซ -ท	-ร -ดี	---ม่	-ซ -ม่	-รื -ดี

-ล --	ซ ซ --	ล ล --	ดี ดี -รื	-ม่ -ม่	-ม่ --	รื รื --	ดี ดี -ท
-ล -ซ	---ล	---ด	---ร	-ม -ซ	-ม -ร	---ด	---ท

---ซ	--ล ท	-รื -รื	-ท ~	-ฟ ~	---ซ	----	ซล -ดี
-ร --	-ซ --	---ท	--ล ซ	--ม ร	-ม -ร	-ม --	ฟ --ด

กลับต้น

เพลงกระบอกทอง

ท่อนที่ 1

- ท --	- ล --	- ซ - ซ	--- ตั้	-----	- ซ - ซ	- ตั้ - ล	- ซ - มั้
-- ล ซ	--- ซ	--- ร	--- ด	--- ซ	-----	- ด - ล	- ซ - ม

- ล --	ซ ม --	--- ด	-- ร ม	- ฟ - ซ	ล ซ --	-- ร ม	-- ฟ ซ
-- ซ ม	-- ร ด	- ซ --	- ด --	- ด --	-- ฟ ม	ร ด --	ร ม --

--- ซ	-- ฟ ซ	-- ล ซ	-- ฟ ซ	-- ร ม	- ซ - ล	- ตั้ - ล	- ซ - ม
-- ร -	ฟ ม --	-----	ฟ ม --	- ด --	- ซ - ล	- ด - ล	- ซ - ท

- ล --	ซ ม --	ตั้ ตั้ --	ริ้ ริ้ - มั้	- มั้ - มั้	- มั้ --	มั้ มั้ --	ริ้ ริ้ - ตั้
-- ซ ม	-- ร ด	--- ร	--- ม	- ซ - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ด

กลับต้น

ท่อนที่ 2

-- ซ ล	- ตั้ - ริ้	- ตั้ - ท	- ล - ซ	- ฟ --	--- ซ	-----	ซล - ตั้
- ฟ --	- ด - ร	- ด - ท	- ล - ซ	-- ม ร	- ม - ร	- ม --	ฟ -- ด

- มั้ - ริ้	- ตั้ - ล	-- ซ ล	- ตั้ - ริ้	- ตั้ --	ริ้ มั้ - มั้	- มั้ - มั้	- มั้ - ริ้
- ม - ร	- ด - ม	- ฟ --	- ด - ร	- ด --	- ม - ซ	- ล - ซ	- ม - ร

-- ซ ล	- ตั้ - ริ้	- ตั้ - ท	- ล - ซ	- ฟ --	--- ซ	-----	ซล - ตั้
- ฟ --	- ด - ร	- ด - ท	- ม - ซ	-- ม ร	- ม - ร	- ม --	ฟ -- ด

- มั้ - ริ้	- ตั้ - ล	-- ซ ล	- ตั้ - ริ้	- ซ - ตั้	-- ริ้ มั้	- มั้ - มั้	- ริ้ - ตั้
- ม - ร	- ด - ม	- ฟ --	- ด - ร	- ร - ด	--- ม	- ซ - ม	- ร - ด

กลับต้น

เพลงคู่แมลงวันทอง

ท่อนที่ 1

- มี่ - มี่	- รี่ --	ดี ดี --	รี่ รี่ - มี่	- ดี --	รี่ มี่ - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ - รี่
- ซ - ม	- ร - ด	--- ร	--- ม	- ด --	- ม - ซ	- ล - ซ	- ม - ร

- มี่ - มี่	- รี่ --	ดี ดี --	รี่ รี่ - มี่	- ดี --	รี่ มี่ - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ - รี่
- ซ - ม	- ร - ด	--- ร	--- ม	- ด --	- ม - ซ	- ล - ซ	- ม - ร

-- ดี -	ดี ดี --	รี่ รี่ --	มี่ มี่ - มี่	-- ดี -	ดี - ล -	ซ - ล -	ล - ซ -
--- ด	--- ร	--- ม	--- ซ	--- ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

-- ซ ล	- ดี - รี่	- มี่ - รี่	- ดี - ล	- ซ - ดี	-- รี่ มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ดี
- ฟ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม	- ร - ด	--- ม	- ซ - ม	- ร - ด

กลับต้น

ท่อนที่ 2

-- ซ ล	- ดี - รี่	- ดี - ท	- ล - ซ	- ฟ --	--- ซ	-----	ซ ล - ดี
- ฟ --	- ด - ร	- ด - ท	- ล - ซ	-- ม ร	- ม - ร	- ม --	ฟ -- ด

- มี่ - รี่	- ดี - ล	-- ซ ล	- ดี - รี่	- ดี --	รี่ มี่ - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ - รี่
- ม - ร	- ด - ล	- ฟ --	- ด - ร	- ด --	- ม - ซ	- ล - ซ	- ม - ร

-- ซ ล	- ดี - รี่	- ดี - ท	- ล - ซ	- ฟ --	--- ซ	-----	ซ ล - ดี
- ฟ --	- ด - ร	- ด - ท	- ม - ร	-- ม ร	- ม - ร	- ม --	ฟ -- ด

- มี่ - รี่	- ดี - ล	-- ซ ล	- ดี - รี่	- ซ - ดี	-- รี่ มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ดี
- ม - ร	- ด - ม	- ฟ --	- ด - ร	- ร - ด	--- ม	- ซ - ม	- ร - ด

กลับต้น

เพลงแมลงวันทอง

ท่อนที่ 1

----	- ด - ด	-- ซ -	ซ ซ --	ฟ ฟ --	ม ม - ร	-- ม -	ม -- ร
--- ด	-----	--- ร	--- ด	--- ท	--- ล	--- ร	- ด - ล

----	- ร - ร	-- ซ -	ซ ซ --	ฟ ฟ --	ม ม - ร	-- ม -	ม -- ร
--- ล	-----	--- ร	--- ด	--- ท	--- ล	--- ร	- ด - ล

----	- ร - ร	-- ซ -	ซ ซ --	ฟ ฟ --	ม ม - ร	--- ม	--- ฟ
--- ล	-----	--- ร	--- ด	--- ท	--- ล	--- ท	--- ด

- ด - ฟ	-- ซ ล	- รี้ ตี ล	- ซ - ฟ	-- ซ ล	- ตี - รี้	- ตี --	รี้ รี้ - ตี
- ซ - ฟ	--- ล	- ร ด ล	- ซ - ฟ	- ฟ --	- ด - ร	- ด - ร	--- ด

กลับต้น

ท่อนที่ 2

-- ซ ล	- ตี - รี้	- ตี - ท	- ล - ซ	- ฟ --	--- ซ	-----	ซ ล - ตี
- ฟ --	- ด - ร	- ด - ท	- ล - ซ	-- ม ร	- ม - ร	- ม --	ฟ -- ด

- มี่ - รี้	- ตี - ล	-- ซ ล	- ตี - รี้	- ตี --	รี้ มี่ - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ - รี้
- ม - ร	- ด - ม	- ฟ --	- ด - ร	- ด --	- ม - ซ	- ล - ซ	- ม - ร

-- ซ ล	- ตี - รี้	- ตี - ท	- ล - ซ	- ฟ --	--- ซ	-----	ซ ล - ตี
- ฟ --	- ด - ร	- ด - ท	- ล - ซ	-- ม ร	- ม - ร	- ม --	ฟ -- ด

- มี่ - รี้	- ตี - ล	-- ซ ล	- ตี - รี้	- ซ - ตี	-- รี้ มี่	- มี่ - มี่	- รี้ - ตี
- ม - ร	- ด - ม	- ฟ --	- ด - ร	- ร - ด	--- ม	- ซ - ม	- ร - ด

กลับต้น

ทำนองทำยวา

- มี - มี	- รี่ - มี	--- มี	--- รี่	--- ดี	--- ท	--- ล	--- ช
- ช - ม	- ร - ช	--- ม	--- ร	--- ด	--- ท	--- ล	--- ช

ในยุคต่อมา เพลงเรื่องนางหงส์ได้มีวิวัฒนาการ เพลงที่ใช้ในการบรรเลงวงปี่พาทย์นางหงส์ แต่เดิมคือเพลงเรื่องนางหงส์ สองชั้นแค่เพลงเดียว ในภายหลังเพลงนางหงส์นี้ได้มีวิวัฒนาการไปหลายรูปแบบ ตามที่มนตรี ตราโมทได้อธิบายวิธีการและขั้นตอนของการบรรเลงปี่พาทย์นางหงส์ในงานศพ ตามรายละเอียดต่อไปนี้

การบรรเลงปี่พาทย์นางหงส์ ประกอบงานศพในสมัยโบราณนั้น บรรเลงอยู่แต่เพลงเพลงนางหงส์สองชั้นเพลงเดียวเท่านั้น แต่ในสมัยปัจจุบันเมื่อเกิดนิยมเพลงสามชั้นกันขึ้น เพลงนางหงส์ก็ได้รับการขยายขึ้นเป็นสามชั้นด้วย การบรรเลงเพลงนางหงส์สามชั้นนี้ได้วิวัฒนาการออกไปเป็นอันมาก เริ่มด้วยเพลงนางหงส์สามชั้นแล้วบรรเลงเพลงสามชั้นอื่นๆ ซึ่งกลองมลายูตีประกอบก็จะตีหน้าทับนางหน่าย แล้วออกเพลงเร็วและเพลงเบ็ดเตล็ดอีกเพลงหนึ่งจึงลงลูกหมุด บรรเลงประโคมไปเป็นระยะๆ เวลาเช้า เวลาเที่ยง เวลาค่ำ จนกระทั่งประชุมเพลิง

การบรรเลงเพลงปี่พาทย์นางหงส์ในวันที่พระสงฆ์ มาสวดศพนี้ จะบรรเลงสลับกับพระสวดจนครบสี่จบ จึงบรรเลงเพลงนางหงส์สองชั้นอย่างโบราณปิดท้ายอีกครั้งหนึ่ง ถ้าเป็นวันประชุมเพลิงเปิดศพบำเพ็ญกุศลตั้งแต่ตอนเช้าปี่พาทย์จะบรรเลงประโคมไปเป็นระยะๆ แต่ถ้าหากว่าเป็นเวลาเที่ยง เรียกว่าเวลาย่ำเที่ยงนั้น ปี่พาทย์นางหงส์ก็จะบรรเลงอย่างสนุกสนาน คือ เริ่มด้วยเพลงนางหงส์สามชั้น เพลงเร็ว และเพลงสามชั้นอื่นๆ และออกเพลงเร็ว ต่อจากนั้นก็ออกเพลงฉิ่ง กราวนอก แล้วออกภาษาต่างๆ เช่น จีน เขมร ตะลุง พม่า ฯลฯ แล้วสุดท้ายก็ลงเพลงเร็วอีกทีหนึ่ง จึงออกลูกหมุด นับว่าเป็นเพลงที่บรรเลงกันอย่างสนุกสนาน กินเวลามากทีเดียว เป็นการย่ำเที่ยง ถ้าหากว่ายังตั้งต่อไปอีกวันหนึ่งเวลาค่ำ บางทีก็จะบรรเลงออกภาษาเช่นนี้อีกครั้งหนึ่ง

เหมือนกัน แต่ถ้าประชุมเพลิงในตอนบ่ายนั้น พอเคลื่อนศพออกจากที่ตั้งไปยังเมรุ ปี่พาทย์จะบรรเลงเพลงสองไม้ สองชั้นประกอบการยกศพ จนเวียนศพรอบเมรุและขึ้นตั้งเสร็จจึงหยุดแล้วก็ประโคมเรื่อยๆ ไปจนกว่าจะถึงเวลาประชุมเพลิง ครั้งผู้ใหญ่ที่ได้รับเชิญมาเป็นผู้นำจุดเพลิง ได้เริ่มจุดเพลิงแล้ว ปี่พาทย์ก็จะบรรเลงเพลงนางหงส์จนกว่าแขกที่มาประชุมเพลิงจะกลับ (มนตรี ตราโมท, 2527: 118-119)

รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี อธิบายถึงรูปแบบของเพลงนางหงส์ที่เกิดขึ้นใหม่นั้น ให้เรียกว่าเพลงประโคม ซึ่งประกอบไปด้วยรูปแบบหลัก ที่ตั้งต้นด้วยเพลงสามชั้น เพลงเร็ว และออกลูกกลมในที่สุด

อันนั้นไม่เรียกว่าเพลงเรื่องนางหงส์ นั้นเป็นลักษณะทำประโคม ในช่วงที่พระสวดจบเป็นครั้งคราว ก็จะตั้งพวกเนี้ย พวกภิรมย์สุรางค์ ลั่นถัน พวกที่เป็นเสียงเพียงอบน เพื่อที่จะให้ประชาชนเขาได้สะดวก เป็นเพลงใหญ่เช่น ภิรมย์สุรางค์ ลั่นถัน แม้แต่แะนี่ก็ยังมีได้ แสนเสนาะ แสนสุดสวาท สวาทอดแหวน ตั้งไว้อย่างนี้กลุ่มหนึ่ง แล้วหมดอันนี้ บิ๊บเนี้ย ก็จะถอน ต้องถอนออกเพลงเร็ว ซึ่งคนระนาดก็จะผสมมาแล้ว ถ้าพวกเดียวกันกันดกันไว้ก่อน ถ้าไม่ใช่พวกเดียวกันก็อันตราย บางทีเค้าตั้งเราก็ไม่ได้เหมือนกัน เยอะแยะนี่เพลงเร็ว พอหมดเพลงเร็วแล้ว ก็ออกลูกกลม นี่สำหรับทำแต่ระหว่างจบ ก็จะทำอย่างนี้เรื่อยไป ถ้าจะถามว่า แล้วอย่างนี้ มันมาจากไหน ก็มาจากย่ำค่านั้นแหละ เพราะในย่ำค่าจะมีสิ่งนี้อยู่ ถ้าจะให้พูด ก็เหมือนกับว่า Simplify ย่ำค่า หรือการทำให้ย่ำค่าง่ายลง ย่ำค่าก็จะเป็นอย่างเนี้ย แต่มันจะยาวกว่านี้เยอะ เพราะมันจะไปออกภาษาไข่ม้อย มันครึกครื้นมากมาย แต่อันนี้เค้าไม่ต้อง ตั้งสามชั้นนี่มา ถอนออกเพลงเร็ว ลงลูกกลมแค่นี้ ตอนที่พระท่านพักใจ แค่นี้ก็ต้องลงก่อนเลย บางทีพระท่านก็ไม่รอแล้ว ก็นับว่าเป็นการตัดทอนมาที่ดี ถือเป็นรูปแบบหลัก (พิชิต ชัยเสรี, สัมภาษณ์, อ้างถึงในกิตติภรณ์ ชิตเทพ, 2555: 20 - 21)

จุฬามาศ ปอประสิทธิ์ยังอธิบายถึงเพลงนางหงส์นั้น มีระเบียบวิธีการบรรเลงหลายรูปแบบ ระบบการผูกเพลงแตกต่างกันออกไป แต่ละสำนักมีรูปแบบเฉพาะของตัวเอง แต่จะต้องอาศัยหลักในการพิจารณาเป็นพิเศษสำหรับเพลงที่จะนำมาบรรเลงติดต่อกัน ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเรียบร้อยและเป็นระเบียบ โครงสร้างของการบรรเลงเพลงนางหงส์ สามารถสรุปและยกตัวอย่างเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบได้ดังนี้

1. บรรเลงเริ่มต้นด้วยเพลงนางหงส์ โดยบรรเลงได้ทั้งเพลงนางหงส์สี่ชั้น และเพลงนางหงส์สามชั้น
2. ตั้งเพลงบรรเลง ช่วงนี้สามารถเลือกบรรเลงเพลงใดเพลงหนึ่งก็ได้ ตัวอย่างเพลงที่นำมาบรรเลง เช่น เพลงเทพนิมิต เพลงเทพบรรทม เพลงเทพไสยาสน์ เพลงสาวน้อยเล่นน้ำ เพลงอัปสร-สำอานค์ เพลงสุรางค์จำเรียง เพลงภริมย์สุรางค์ เพลงจินฉิมเล็ก เพลงจินฉิมใหญ่ เพลงอาหนู เพลงจิน-ลั่นถัน เป็นต้น
3. ออกเพลงเร็ว เพลงเร็วที่นิยมนำมาบรรเลง เช่น เพลงพระรามเดินดง เพลงสารถี เพลงแมลงภู่ทอง เพลงสีภาษา เพลงสี่เกลอ เพลงต้นเพลงยาว เพลงแขกไทย เพลงมอญแปลง เป็นต้น
4. ออกเพลงฉิ่ง เช่น เพลงมุล่ง เพลงดวงพระธาตุ เพลงช้างประसानงา เพลงปูลม เป็นต้น
5. ออกเพลงเร็วอีกครั้งหนึ่ง เช่น เพลงต้นบรเทศ เพลงสีภาษา เพลงใบ้คั้ง เป็นต้น
6. ออกเพลงภาษา เช่น เพลงกราวกลาง เพลงแขกเงี้ยว จีน เขมร ตลุง ลาว พม่า ญวน ฝรั่งเศส แขกบรเทศ เป็นต้น

ในการกำหนดรูปแบบการบรรเลงเพลงนางหงส์นั้น มีความแตกต่างกันออกไป ระบบการผูกเพลงนางหงส์มีกฎเกณฑ์ที่ค่อนข้างอิสระส่งผลให้โครงสร้างของเพลงนางหงส์ในปัจจุบันได้รับการพัฒนามากขึ้น จนมีรูปแบบการบรรเลงที่หลากหลาย ดังที่จะแสดงรายละเอียดต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1

เพลงสามชั้น – เพลงเร็ว – เพลงฉิ่ง – เพลงเร็ว – เพลงภาษา – ออกลูกหมด

รูปแบบที่ 2

เพลงสามชั้น – เพลงเร็ว – เพลงเร็ว – เพลงภาษา – ออกลูกหมด

รูปแบบที่ 3

เพลงสามชั้น – เพลงเร็ว – เพลงภาษา – ลูกหมด

รูปแบบที่ 4

เพลงนางหงส์สี่ชั้น – เพลงนางหงส์สามชั้น – เพลงนางหงส์สองชั้น – เพลงนางหงส์ชั้นเดียว

รูปแบบที่ 5

เพลงนางหงส์สี่ชั้น – เพลงนางหงส์สามชั้น – เพลงสามชั้น – เพลงเร็ว – เพลงฉิ่ง – เพลงเร็ว – เพลงภาษา – ลูกหมด

รูปแบบที่ 6

เพลงนางหงส์สี่ชั้น – เพลงนางหงส์สามชั้น – เพลงสามชั้น – เพลงเร็ว – เพลงเร็ว – เพลงออกภาษา – ลูกหมด

รูปแบบที่ 7

เพลงนางหงส์สี่ชั้น – เพลงนางหงส์สามชั้น – เพลงสามชั้น – เพลงเร็ว – เพลงภาษา – ลูกหมด

(จุฑามาศ ปอประสิทธิ์, 2540: 63-64)

2.3 วงปีพาทย์นางหงส์

มนตรี ตราโมท อธิบายความเป็นมาของวงปีพาทย์ที่ถือตามตำนานว่ามีพิน เป็นต้นกำเนิด บางครั้งเรียกวงดนตรีชนิดนี้ว่าพินพาทย์ ความว่า

ปีพาทย์ คือ วงบรรเลงที่ประกอบด้วยระนาดและฆ้อง กับเครื่องอุปกรณ์ต่างๆ บางสมัยเรียกว่า พินพาทย์ เพราะถือตามตำนานที่มีพิน เป็นต้นกำเนิด หรือมีพินเป็นประธาน มาในสมัยหลัง ๆ นี้ เรียกว่า ปีพาทย์ เพราะมีปีเป็นประธานของวง แม้วงที่ไม่ผสมด้วยปี หากเป็นวงที่มีระนาดมีฆ้องแล้ว ก็คงเรียกว่า ปีพาทย์ทั้งนั้น

ปีพาทย์มีชื่อเรียกตามปริมาณของเครื่องที่ผสมอยู่ในวงได้ 3 ขนาด คือปีพาทย์เครื่องห้า ปีพาทย์เครื่องคู่และปีพาทย์เครื่องใหญ่

ปีพาทย์เครื่องห้า มีเครื่องบรรเลงที่สำคัญ 5 อย่างคือ 1. ปีใน 2. ระนาดเอก 3. ฆ้องวงใหญ่ 4. ตะโพน 5. กลองทัด ส่วนฉิ่งเป็นเครื่องประกอบจังหวะ เพิ่มพิเศษอีกสิ่งหนึ่ง กลองทัดนั้น ในสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรีมีเพียงลูกเดียว เพิ่งมาเพิ่มเป็น 2 ลูก มีเสียงสูงต่ำ (ตุ้ม ต้อม) เมื่อสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์นี้เอง ข้าพเจ้าได้พบสิ่งที่แปลกกว่าที่กล่าวนี้อยู่อย่างหนึ่ง คือ เมื่อราวพ.ศ. 2464 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้มีการแสดงละครพูดคำกลอนเรื่องพระร่วงขึ้นที่โรงละครอนในสวนจิตรลดา ซึ่งเป็นการแสดงครั้งแรกของบทพระราชนิพนธ์ละครพูดคำกลอน เรื่องนี้ ในการแสดงตอนพระร่วงทำพิธีบวงสรวงเพื่อขอความสำเร็จในการสร้างกระอมนั้น โปรดให้มีวงปีพาทย์เครื่องห้าอยู่ในการแสดงบนเวทีด้วย แต่เครื่องห้าที่ทรงจัดนั้น มี 1. ฆ้องวงใหญ่ 2. ปีใน 3. ตะโพน 4. กลองทัด (ลูกเดียว) และ 5. ฉิ่ง รับสั่งว่าเครื่องห้าในโบราณไม่มีระนาด แต่จะทรงได้หลักฐานหรือแบบแผนมาอย่างไร ยังค้นไม่พบ ที่นำมากล่าวไว้ก็เพื่อท่านผู้รู้จะได้มีแนวทางช่วยค้นคว้าต่อไป

ปีพาทย์เครื่องคู่ มีเครื่องบรรเลงทุกอย่างที่มีอยู่ในวงเครื่องห้า แต่เพิ่มสิ่งต่างๆ ให้มีเป็นคู่ ๆ ขึ้น ..การเพิ่มเครื่องบรรเลงอย่างนี้ มีใช้หลัก

แต่ทำให้มีรูปร่างลวดลายคล้ายคลึงเป็นคู่กันเท่านั้น ผู้คิดเพิ่มเติมจะต้องคิดถึงเสียงของสิ่งทีเพิ่มเติมให้มีเสียงสอดคล้องประสมประสาน และตัดเสียงกันตามหลักของวิชาดนตรีด้วย วงปีพาทย์เครื่องคู่นี้ เกิดขึ้นในรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

ปีพาทย์เครื่องใหญ่มีเครื่องบรรเลงอย่างวงปีพาทย์เครื่องคู่ครบถ้วน แต่เพิ่มเครื่องบรรเลงอีกบางอย่างคือ 1. ระนาดเอกเหล็กหรือทอง 2. ระนาดทุ้มเหล็ก 3. ฉาบใหญ่ และ 4. โหม่ง การที่วงปีพาทย์วิวัฒนาการมาเป็นเครื่องใหญ่นี้ ก็เพิ่งมีขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 (มนตรี ตราโมท, 2497: 3-5)

กรมศิลปากร ได้อธิบายรูปแบบของวงปีพาทย์ไว้ 7 รูปแบบ ได้แก่ วงปีพาทย์ชาตรี วงปีพาทย์ไม้แข็ง วงปีพาทย์ไม้ฉิ่ง วงปีพาทย์เสภา วงปีพาทย์ตีกลองบรรพ์ วงปีพาทย์นางหงส์ และวงปีพาทย์มอญ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วงปีพาทย์ วงปีพาทย์เป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องดี เป็นหลักโดยมีเครื่องเป่าคือขลุ่ยหรือปี่ร่วมอยู่ด้วย ใช้สำหรับเป็นเครื่องประโคมในพิธีกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการแสดงโขน – ละคร พ็อนรำ และมีการผสมวงตามโอกาสที่ใช้ทำให้จำนวนของเครื่องดนตรีมีน้อยมากแตกต่างกันไป ดังนี้

1. วงปีพาทย์ชาตรี

วงปีพาทย์ชาตรี เป็นวงที่บรรเลงประกอบการแสดงโนรา หนึ่งตลุง และละครชาตรีเครื่องดนตรีในวงบรรเลงประกอบด้วย 1. ปี่-นอก 2. โทน 1 คู่ 3. กลองชาตรี 1 คู่ 4. ฆ้องคู่ 1 รวง 5. กรับ 6. ฉิ่ง

2. วงปีพาทย์ไม้แข็ง

วงปีพาทย์ไม้แข็งเป็นวงที่ใช้สำหรับประกอบการแสดงและประโคมทั่วไปมี 3 ขนาดคือ

วงปีพาทย์เครื่องห้า เครื่องดนตรีในวงบรรเลงประกอบด้วย 1. ปี่ใน 2. ระนาดเอก 3. ฆ้องวงใหญ่ 4. ตะโพน 5. กลองทัด 6. ฉิ่ง

วงปีพาทย์เครื่องคู่ เครื่องดนตรีในวงบรรเลง ประกอบด้วย 1. ปี่
ใน 2. ปี่นอก (ปัจจุบันไม่ค่อยได้ใช้) 3. ระนาดเอก 4. ระนาดทุ้ม 5.
ฆ้องวงใหญ่ 6. ฆ้องวงเล็ก 7. ตะโพน 8. กลองทัด 9. ฉิ่ง 10. ฉาบ 11.
โหม่ง

วงปีพาทย์เครื่องใหญ่ เครื่องดนตรีในวงบรรเลง ประกอบด้วย

1. ปี่ใน 2. ปี่นอก (ปัจจุบันไม่ค่อยได้ใช้) 3. ระนาดเอก 4. ระนาด
ทุ้ม 5. ระนาดเอกเหล็ก 6. ระนาดทุ้มเหล็ก 7. ฆ้องวงใหญ่ 8. ฆ้องวง
เล็ก 9. ตะโพน 10. กลองทัด 11. ฉิ่ง 12. ฉาบ 13. โหม่ง

3. วงปีพาทย์ไม้นวม

มีเครื่องดนตรีในวงบรรเลงและขนาดเหมือนวงปีพาทย์ไม้แข็งทุก
อย่าง แต่มีความแตกต่างกันที่ วงปีพาทย์ไม้แข็งใช้ไม้ตีที่ทำด้วยเชือก
แล้วชุปรักเวลาตีลงบนผืนระนาดแล้วเสียงจะกร้าวเกร็ง แต่วงปีพาทย์
ไม้นวมจะใช้ไม้ระนาดที่พันด้วยผ้าและเชือก ตีลงบนผืนระนาดแล้วมี
เสียงนุ่มนวล และในวงปีพาทย์ไม้นวมนี้ ใช้ขลุ่ยเพียงออ แทนปี-
รวมทั้งใช้ซออู้เข้ามาผสมอยู่ในวงด้วย การบรรเลงจะมีลักษณะแตกต่าง
กับวงปีพาทย์ไม้แข็ง โดยเฉพาะเสียงที่ใช้บรรเลงจะต่ำกว่าเสียงของวง
ปีพาทย์ไม้แข็ง 1 เสียง

วงปีพาทย์ไม้นวมเครื่องห้า เครื่องดนตรีในวงบรรเลง
ประกอบด้วย 1. ขลุ่ย 2. ระนาดเอก 3. ฆ้องวงใหญ่ 4. ซออู้ 5. ตะโพน
6. กลองแขก 7. ฉิ่ง

วงปีพาทย์ไม้นวมเครื่องคู่ เครื่องดนตรีในวงบรรเลง ประกอบ
ด้วย 1. ขลุ่ย 2. ระนาดเอก 3. ระนาดทุ้ม 4. ฆ้องวงใหญ่ 5. ฆ้องวงเล็ก
6. ซออู้ 7. ตะโพน 8. กลองแขก 9. ฉิ่ง 10. ฉาบ 11. โหม่ง

วงปีพาทย์เครื่องใหญ่ เครื่องดนตรีในวงบรรเลง ประกอบด้วย 1.
ขลุ่ย 2. ระนาดเอก 3. ระนาดทุ้ม 4. ฆ้องวงใหญ่ 5. ฆ้องวงเล็ก

6. ระนาดเอกเหล็ก 7. ระนาดทุ้มเหล็ก 8. ซออู้ 9. ตะโพน 10. กลอง-
แขก 11. ฉิ่ง 12. ฉาบ 13. โหม่ง

4. วงปี่พาทย์เสภา

มีเครื่องดนตรีและขนาดของวงเหมือนวงปี่พาทย์ไม่แข็งทุกอย่าง
แต่นำตะโพน – กลองทัดออก ใช้กลองสองหน้าแทน แต่โบราณใช้
บรรเลงประกอบการขับเสภาที่เป็นเรื่องเป็นตอน มีระเบียบของการ
บรรเลงโดยเริ่มจาก โหมโรงเสภา และมีการขับร้องรับ ปี่พาทย์ด้วย
เพลงพม่าห้าท่อน เพลงจรเข้หางยาว เพลงสี่บท และเพลงบุหลัน
เรียงลำดับกันไป ต่อจากนั้นจะเป็นเพลงอื่นใดก็ได้ วงปี่พาทย์เสภา
เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 2

วงปี่พาทย์เครื่องห้า เครื่องดนตรีในวงบรรเลงประกอบด้วย

1. ปี่ใน 2. ระนาดเอก 3. ซ้องวงใหญ่ 4. กลองสองหน้า/กลองแขก
5. ฉิ่ง

วงปี่พาทย์เครื่องคู่ เครื่องดนตรีในวงบรรเลงประกอบด้วย

1. ปี่ใน 2. ปี่นอก (ปัจจุบันไม่ค่อยได้ใช้) 3. ระนาดเอก 4. ระนาดทุ้ม
5. ซ้องวงใหญ่ 6. ซ้องวงเล็ก 7. กลองสองหน้า/กลองแขก 8. ฉิ่ง
9. ฉาบ 10. กรับ 11. โหม่ง

วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่ เครื่องดนตรีในวงบรรเลง ประกอบด้วย 1.

ปี่ใน 2. ปี่นอก (ปัจจุบันไม่ค่อยได้ใช้) 3. ระนาดเอก, 4. ระนาดทุ้ม
ระนาดเอกเหล็ก 6. ระนาดทุ้มเหล็ก 7. ซ้องวงใหญ่ 8. ซ้องวงเล็ก 9.
กลองสองหน้า / กลองแขก 10. ฉิ่ง 11. ฉาบ 12. กรับ 13. โหม่ง

5. วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์

วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์เป็นวงดนตรีที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงปรับปรุงขึ้นใหม่ โดยใช้เครื่อง
ดนตรีที่มีเสียงทุ้มนุ่มนวล และไม่ใช้เครื่องดนตรีที่มีเสียงเล็กแหลม เช่น
นำเอาซ้องวงเล็ก และระนาดเอกเหล็ก ออกไป ใช้ขลุ่ยเพียงออแทนปี่

และยังมีขลุ่ยอู้เพิ่มขึ้น 1 เล้า ใช้กลองตะโพนแทนกลองทัด และเพิ่มซออู้ ๑ กรับพวงเข้ามาร่วมบรรเลงด้วย สัญลักษณ์ที่โดดเด่น เห็นชัดเจนสำหรับเครื่องดนตรีอีกชนิดหนึ่ง ก็คือ ฆ้องหุ่ย 7 ใบ 7 เสียง

วงปี่พาทย์ดีกดาบรรพ์นี้ ใช้สำหรับบรรเลงประกอบการแสดงละครดีกดาบรรพ์เท่านั้น เครื่องดนตรีในวงบรรเลง ประกอบด้วย 1. ระนาดเอก (ใช้ไม้ฉวม) 2. ระนาดทุ้ม 3. ระนาดทุ้มเหล็ก 4. ฆ้องวงใหญ่ 5. ขลุ่ยเพียงออ 6. ขลุ่ยอู้ 7. ซออู้ 8. ฆ้องหุ่ย 7 ใบ 7 เสียง 9. ตะโพน 10. กลองตะโพน 11. กลองแขก 12. ฉิ่ง 13. กรับพวง

6. วงปี่พาทย์นางหงส์

เป็นวงดนตรีที่ใช้ในงานอวมงคล(งานศพ) มีเครื่องดนตรีในวงเหมือนกับวงปี่พาทย์ไม้แข็งเพียงแต่เปลี่ยนมาใช้ปี่ชวาแทนปี่ใน ใช้กลองมลายู 1 คู่ เข้ามาร่วมบรรเลงด้วย เครื่องดนตรีในวงบรรเลงแบ่งได้ 3 ขนาด ดังนี้

วงปี่พาทย์นางหงส์เครื่องห้า เครื่องดนตรีในวงบรรเลง ประกอบด้วย 1. ปี่ชวา 2. ระนาดเอก 3. ฆ้องวงใหญ่ 4. ฆ้องวงเล็ก 5. กลองมลายู 6. ฉิ่ง

วงปี่พาทย์นางหงส์เครื่องคู่ เครื่องดนตรีในวงบรรเลง ประกอบด้วย 1. ปี่ชวา 2. ระนาดเอก 3. ระนาดทุ้ม 4. ฆ้องวงใหญ่ 5. ฆ้องวงเล็ก 6. กลองมลายู 7. ฉาบเล็ก 8. ฉิ่ง 9. โหม่ง 10. ฉาบใหญ่

วงปี่พาทย์นางหงส์เครื่องใหญ่ เครื่องดนตรีในวงบรรเลง ประกอบด้วย 1. ปี่ชวา 2. ระนาดเอก 3. ระนาดทุ้ม 4. ระนาดเอกเหล็ก 5. ระนาดทุ้มเหล็ก 6. ฆ้องวงใหญ่ 7. ฆ้องวงเล็ก 8. กลองมลายู 9. ฉาบเล็ก 10. ฉาบใหญ่ 11. ฉิ่ง 12. โหม่ง 13. ฉาบใหญ่

7. วงปี่พาทย์มอญ

เป็นวงดนตรีที่ชาวมอญนำเครื่องดนตรีเข้ามา พร้อมกับกรายย้ายถิ่นฐานบ้านเรือน ต่อมาได้มีการพัฒนาเป็นวงปี่พาทย์มอญ โดยใช้

หลักการของวงปีพาทย์ไม่แข็งเป็นหลัก แต่ใช้เครื่องดนตรีของมอญ ตั้งอยู่ด้านหน้าของวง เช่น ฆ้องมอญ ปี่มอญ ตะโพนมอญ เปิงมางคอก ด้านหลังจะเป็นระนาดเอก ระนาดทุ้ม และเครื่องดนตรีชิ้นอื่น ๆ ของวงปีพาทย์(ไทย) เมื่อตั้งวงดนตรีแล้วจะเห็นความแตกต่างอย่างชัดเจน

โอกาสที่ใช้ชาวมอญจะใช้บรรเลงทั้งงานมงคลและงานอวมงคล สำหรับชาวไทยจะใช้บรรเลงเฉพาะงานอวมงคลเท่านั้น เครื่องดนตรีในวงบรรเลงของวงปีพาทย์ แบ่งเป็น 3 ขนาด ดังนี้

ปีพาทย์มอญเครื่องห้า เครื่องดนตรีในวงบรรเลง ประกอบด้วย

1. ฆ้องมอญวงใหญ่ 2. ระนาดเอก 3. ปี่มอญ 4. ตะโพนมอญ
5. เปิงมางคอก 6. ฉิ่ง

ปีพาทย์มอญเครื่องคู่ เครื่องดนตรีในวงบรรเลง ประกอบด้วย

1. ฆ้องมอญวงใหญ่ 2. ฆ้องมอญวงเล็ก 3. ระนาดเอก 4. ระนาดทุ้ม
5. ปี่มอญ 6. ตะโพนมอญ 7. เปิงมางคอก 8. โหม่ง 3 ลูก 9. ฉิ่ง 10. ฉาบเล็ก 11. ฉาบใหญ่ 12. กรับ

ปีพาทย์มอญเครื่องใหญ่ เครื่องดนตรีในวงบรรเลง ประกอบด้วย

1. ฆ้องมอญวงใหญ่ 2. ฆ้องมอญวงเล็ก 3. ระนาดเอก 4. ระนาดทุ้ม
5. ระนาดเอกเหล็ก 6. ระนาดทุ้มเหล็ก 7. ปี่มอญ 8. ตะโพนมอญ
9. เปิงมางคอก 10. โหม่ง 3 ลูก 11. ฉิ่ง 12. ฉาบเล็ก 13. ฉาบใหญ่ 14. กรับ (กรมศิลปากร, 2556: ออนไลน์)

วงปีพาทย์ ใช้สำหรับบรรเลงได้ทั้งพิธีกรรมศาสนา ประกอบการแสดงมหรสพและเพื่อความบันเทิงโดยทั่วไป ทั้งนี้แล้วแต่การใช้งานและบทเพลงที่บรรเลง เป็นวงดนตรีที่ใช้ทั้งราชภัฏและหลวง ประกอบด้วย ปี เครื่องตีดำเนินทำนอง และเครื่องจังหวะ มีหลายประเภทและหลายชนิด (ปัญญา รุ่งเรือง, 2546: 19)

การใช้เครื่องดนตรีในการประสมวงปีพาทย์มี 2 ประเภท คือ เครื่องตีและเครื่องเป่า เครื่องตีได้แก่ ระนาดเอก ฆ้องวงใหญ่ ตะโพน

และกลองทัด ส่วนเครื่องเป่า ได้แก่ ปี่ เครื่องดนตรีเหล่านี้ล้วนเป็น เครื่องดนตรีที่มีปริมาณเสียงมากกว่าเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย และเครื่องเป่า เสียงของวงปี่พาทย์จึงดังมากกว่าวงดนตรีประเภทอื่น ๆ โดยเฉพาะเมื่อใช้ไม้แข็งตี เสียงจะดังก้องและชัดเจตมากยิ่งขึ้น

การบรรเลงเพลงประกอบพิธีกรรมในปัจจุบันนิยมใช้วงปี่พาทย์ ซึ่งจำแนกออกเป็น 4 ขนาด ทั้งนี้ไม่ได้กำหนดเป็นกฎเกณฑ์ว่าต้องเป็น ขนาดใด สุดแล้วแต่ความสะดวกของผู้จัดหาคือเจ้าของงาน มีลักษณะ ของวงปี่พาทย์ขนาดต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยเครื่องดนตรีดังนี้

วงปี่พาทย์เครื่อง 5 ประกอบด้วยเครื่องดนตรีดังนี้

1. ปี่ใน	4. ตะโพน
2. ระนาดเอก	5. กลองทัด
3. ฆ้องวงใหญ่	6. ฉิ่ง

วงปี่พาทย์เครื่อง 5 แบบที่มีระนาดทุ้มเข้าประกอบด้วยในบางครั้ง นักดนตรีจะเรียกกันว่า วงปี่พาทย์เครื่อง 6 ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ดังนี้

1. ปี่ใน	5. ตะโพน
2. ระนาดเอก	6. กลองทัด
3. ระนาดทุ้ม	7. ฉิ่ง
4. ฆ้องวงใหญ่	

วงปี่พาทย์เครื่องคู่ ประกอบด้วยเครื่องดนตรีดังนี้

1. ปี่ใน	7. ตะโพน
2. ปี่นอก	8. กลองทัด
3. ระนาดเอก	9. ฉิ่ง
4. ระนาดทุ้ม	10. ฉาบเล็ก
5. ฆ้องวงใหญ่	11. โหม่ง
6. ฆ้องวงเล็ก	

วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่ ประกอบด้วยเครื่องดนตรีดังนี้

1. ปี่ใน	8. ระนาดทุ้มเหล็ก
2. ปี่นอก	9. ตะโพน
3. ระนาดเอก	10. กลองทัด
4. ระนาดทุ้ม	11. ฉิ่ง
5. ซ้องวงใหญ่	12. ฉาบเล็ก
6. ซ้องวงเล็ก	13. โหม่ง
7. ระนาดเอกเหล็ก	

(วชิราภรณ์ วรรณดี, 2541: 41-42)

ปี่พาทย์นางหงส์มีลักษณะการผสมวงดังนี้ คำว่านางหงส์เป็นชื่อเพลงเรื่องหนึ่ง สำหรับปี่ชวา พราหมณ์เก็บหัวแหวนเป็นเพลงแรกแล้วเรียงลำดับต่อไปอีกหลายเพลง เพลงเรื่องนางหงส์นี้ใช้เฉพาะประกอบศพเท่านั้นและในการบรรเลงเพลงเรื่องนางหงส์นี้ ในสมัยโบราณซึ่งเปลี่ยนจากปี่ชวาเลาเดียวมาเป็นปี่พาทย์ทั้งวง ก็ยังใช้กลองทัดตีสองมือพร้อมๆ กัน (ดังคริมๆ คริมๆ) เป็นเครื่องจังหวะประกอบ ต่อมาแม้บรรเลงด้วยปี่พาทย์ทั้งวง ซึ่งเคยใช้กลองทัดก็เปลี่ยนเป็นใช้กลองมลายูแทน แต่คงใช้หน้าทับนางหงส์ (มนตรี ตราโมท, 2497: 7-8)

วงปี่พาทย์นางหงส์เป็นวงดนตรีที่ใช้ในงานอวมงคล(งานศพ) มีเครื่องดนตรีในวงเหมือนกับวงปี่พาทย์ไม้แข็งเพียงแต่เปลี่ยนมาใช้ปี่ชวาแทนปี่ใน ใช้กลองมลายู 1 คู่ เข้ามาร่วมบรรเลงด้วย เครื่องดนตรีในวงบรรเลงแบ่งได้ 3 ขนาด ดังนี้

1. วงปี่พาทย์นางหงส์เครื่องห้า เครื่องดนตรีในวงบรรเลงประกอบด้วย

1. ปี่ชวา	2. ระนาดเอก
3. ซ้องวงใหญ่	4. ซ้องวงเล็ก
5. กลองมลายู	6. ฉิ่ง

2. วงปี่พาทย์นางหงส์เครื่องคู่ เครื่องดนตรีในวงบรรเลงประกอบด้วย

1. ปี่ชวา	2. ระนาดเอก
3. ระนาดทุ้ม	4. ฆ้องวงใหญ่
5. ฆ้องวงเล็ก	6. กลองมลายู
7. ฉาบเล็ก	8. ฉิ่ง
9. โหม่ง	10. ฉาบใหญ่

3. วงปี่พาทย์นางหงส์เครื่องใหญ่ เครื่องดนตรีในวงบรรเลงประกอบด้วย

1. ปี่ชวา	2. ระนาดเอก
3. ระนาดทุ้ม	4. ระนาดเอกเหล็ก
5. ระนาดทุ้มเหล็ก	6. ฆ้องวงใหญ่
7. ฆ้องวงเล็ก	8. กลองมลายู
9. ฉาบเล็ก	10. ฉาบใหญ่
11. ฉิ่ง	12. โหม่ง
13. ฉาบใหญ่	

(สำนักการสังคีต, 2548: ออนไลน์)

ภาพที่ 2.1 วงปี่พาทย์นางหงส์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่มา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทระ คมขำ บันทึกเมื่อ 20 เมษายน 2556

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิตติภณธ์ ชิตเทพ (2555) ได้กล่าวไว้ในงานวิทยานิพนธ์ เรื่อง วิเคราะห์เพลงนางหงส์ กรณีศึกษา รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี ผลการศึกษาพบว่า เพลงเรื่องนางหงส์ อัตรารั้งหระสองชั้น มีบันไดเสียงและลูกตกของเพลงที่สัมพันธ์กัน มีการใช้สำนวนทำนองซ้ำ ๆ กันในและท่อนของบทเพลง นอกจากนี้ยังมีการใช้มือช้องที่มีแบบแผนชัดเจน ใช้หน้าทับเฉพาะเพื่อกำกับจังหวะบทเพลงประเภทนี้ เท่านั้น คือ หน้าทับนางหงส์ บทเพลงและจังหวะให้อารมณ์สะท้อนจิตใจ วังเวง รวมทั้งแสดงถึงความรู้สึกเยียบสงบให้ผู้ฟังพิจารณาถึงธรรมชาติ เหมาะสมกับการใช้บรรเลงประโคมในพิธีศพอย่างยิ่ง เพลงเรื่องนางหงส์ที่รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรีได้ร้อยเรียงขึ้นใหม่มี 2 เพลง ได้แก่ เพลงนางหงส์ เรื่องแสนสุดสวาท และเพลงนางหงส์เรื่องเทพนิมิต เพลงเรื่องแสนสุดสวาทนั้นประกอบไปด้วยเพลงแสนสุดสวาท สามชั้น เพลงเร็วปลายสร้อยสน เพลงเร็วแขกต่อยหม้อ และเพลงจันทายปิโยกั้งเหล็ง ส่วนเพลงเรื่องเทพนิมิตประกอบด้วยเพลงเทพนิมิต สามชั้น เพลงเร็วแขกมัดตีนหมู เพลงเร็วลูกออนแม่ และเพลงจันทายปิโยกั้งเหล็ง เพลงเรื่องทั้งสองเพลงเป็นเพลงนางหงส์ที่ถูกร้อยเรียงขึ้นใหม่โดยยึดระเบียบตามแบบโบราณ ซึ่งเริ่มด้วยเพลงอัตรารั้งหระสามชั้นที่เป็นหน้าทับปรบไก่ มีสำนวนลูกล้อลูกขัด มีความยาวสมควร แล้วบรรเลงออกเพลงเร็วจำนวน 2 เพลงขึ้นไป และเพลงเบ็ดเตล็ดที่เป็นสำเนียงภาษาต่าง ๆ จากนั้นจึงจบด้วยลูกหมด มีการใช้บันไดเสียงทางเพียงอบบน ทางขวา รวมทั้งทางเพียงออล่าง ในการบรรเลงเพลงเร็วจะใช้มือช้องที่ซับซ้อนแสดงทักษะฝีมือของผู้บรรเลงออกมาได้อย่างเด่นชัด ส่งผลให้การบรรเลงเพลงเรื่องนางหงส์ในลักษณะนี้ต่างจากเพลงเรื่องนางหงส์สองชั้นทั่วไป เนื่องจากให้ความรู้สึกกระฉับกระฉ่องมากกว่า

กฤษฎา วงศาโรจน์ และคณะ (2555) กล่าวไว้ในงานศิลปนิพนธ์เรื่อง การศึกษาเพลงเรื่องนางหงส์ 6 ชั้น : กรณีศึกษาวงพาทย์รัตน พบว่าวงพาทย์รัตนชื่อเดิมว่าวงบ้านใหม่อยุธยา ได้สืบทอดองค์ความรู้มาจากบ้านพาทย์โกสธ โดยมีครูวิเชียร เกิดผลเป็นหัวหน้าวง ได้รับพระราชทานชื่อวงจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ เป็นวงที่มีนักดนตรีได้รับการยอมรับจากนักดนตรีไทยโดยทั่วไป เพลงเรื่องนางหงส์ 6 ชั้นของสำนักพาทย์รัตนนี้ ประกอบด้วย 5 เพลงย่อย ๆ ได้แก่ เพลงพราหมณ์เก็บหัวแหวน เพลงสาวสอดแหวน เพลงภิรมย์สุรางค์ เพลงเร็วโอล่าว เพลงสาธิตแก้ว และลูกหมด ทำนองเพลงมีความสนุกสนานน่าตื่นเต้น

กฤษณะ สโมสร (2549) ได้กล่าวไว้ในงานดนตรีและการแสดงนิพนธ์เรื่อง ปี่พาทย์พิธีกรรม งานศพคณะเร่งบรรเลงศิลป์ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า คณะปี่พาทย์

เร่งบรรเลงศิลป์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ก่อตั้งโดยนายเร่ง แยมถนอม มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี เป็นลูกศิษย์ของครูกริบ ขำนิราชกิจ และได้ก่อตั้งวงขึ้นในปี พ.ศ. 2498 ตั้งชื่อวงว่าปี่เร่งบรรเลงศิลป์ ดำเนินการบรรเลงปี่พาทย์ไทยและมอญมาจนปัจจุบัน วงปี่พาทย์เร่งบรรเลงศิลป์ใช้วงปี่พาทย์มอญเป็นหลักในการประกอบพิธีงานศพ เนื่องจากได้รับความนิยมมากกว่าปี่พาทย์นางหงส์ ใช้เพลงมอญซึ่งเหมาะสมแก่กาลเทศะ ได้รับการวางจ้างจากบุคคลประชาชนโดยทั่วไปให้ไปบรรเลงตามงานศพในที่ต่าง ๆ มากมาย มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

จุฑามาศ ปอประสิทธิ์ (2540) ได้กล่าวไว้ในงานวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปี่พาทย์นางหงส์ ประวัติและระเบียบวิธีบรรเลง ผลการศึกษาพบว่า ปี่พาทย์นางหงส์เกิดขึ้นในช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 3 โดยเกิดจากผสมกันระหว่างวงปี่พาทย์พิธีรวมกับวงบัวลอย ถือเป็นวงปี่พาทย์ที่สำคัญอีกวงหนึ่งแต่ถูกลดบทบาทความสำคัญลงไปตาม เนื่องจากวงปี่พาทย์มอญได้รับความนิยมมากขึ้นในสมัยนี้ และการบรรเลงเพลงของวงปี่พาทย์นางหงส์มีความยากไม่น้อย เนื่องจากเพลงเรื่องแต่ละเพลงมีความยาว ยากแก่การจดจำ ผู้บรรเลงต้องใช้พลังกำลังมาก ต้องมีการฝึกซ้อมอย่างหนัก และมีปฏิภาณไหวพริบฉับไว เพราะมีแนวการบรรเลงที่รวดเร็วเร้าใจ ผู้ปรับวงจำเป็นต้องมีความรู้มาก เพราะต้องนำเพลงต่าง ๆ มาเรียงร้อยและนำเสนอออกมาให้มีรูปแบบไม่ซ้ำกัน ซึ่งทำได้ยากยิ่งแตกต่างจากเพลงเรื่องโดยทั่วไป การศึกษารูปแบบการบรรเลงเพลงเรื่องนางหงส์ของวงเทศบาลพบว่า ใช้แนวในการบรรเลงที่มีความเร็วสูง การแปรทำนองของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดจะดำเนินไปอย่างสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ไม่ใช่สำนวนกลอนที่พลิกแพลงโลดโผนมากนัก เน้นความเรียบร้อยและพร้อมเพรียงเป็นหลัก ทำให้ทำนองของเพลงนั้น ๆ มีความสุขุมเรียบง่าย

ฐิระพล น้อยนิศย์ (2542) ได้กล่าวไว้ในงานปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิตเรื่อง วิเคราะห์เพลงเรื่องนางหงส์ ผลการศึกษาพบว่า เพลงเรื่องนางหงส์เป็นเพลงทำนองของเก่าตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา จากนั้นพระประดิษฐ์ไพเราะ (ครูมีแขก) ได้นำมาแต่งเพิ่มเติมรวมกับเพลงอื่นจนครบเป็นเพลงเรื่องใช้ประโคมในพิธีศพ มีทั้งหมด 5 เพลงด้วยกัน ได้แก่ เพลงพราหมณ์เก็บหัวแหวน เพลงสาวสอดแหวน เพลงแสนสุดสวาท เพลงแมลงปอทอง และเพลงแมลงวันทอง ซึ่งเพลงพราหมณ์เก็บหัวแหวนนี้ถูกแบ่งออกเป็น 2 ทาง ทางหนึ่งคือทางของนายหนูดำแห่งวัดสระเกศ หรือเรียกว่าทางหลวง และอีกทางหนึ่งคือทางของพระประดิษฐ์ไพเราะ ในการวิจัยครั้งนี้ ได้รับการถ่ายทอดทำนองหลักเพลงเรื่องนางหงส์มาจากครูจิรัส อัจฉรงค์ โดยการดำเนินทำนองในแต่ละเพลงมักดำเนินไปตามลำดับชั้นอยู่ในบันไดเสียงเดียวกัน

นิรันดร์ หุ่นทะเล (2553) ได้กล่าวไว้ในงานศิลปนิพนธ์เรื่อง การตีกลองมลายูในเพลงเรื่อง นางหงส์ 3 ชั้น ได้รับการถ่ายทอดจากครูบุญช่วย แสงอนันต์ ผลการศึกษาพบว่า เพลงนางหงส์ 3 ชั้น ใช้ในงานอวมงคล ใช้กลองมลายูกำกับจังหวะหน้าทับ ซึ่งต้องใช้ไม้ตีต่างจากกลองแขกที่จะใช้มือตี มี เพลงต่าง ๆ ประกอบด้วยเพลงพราหมณ์เก็บหัวแหวน และเพลงสาวสอดแหวน มีการใช้หน้าทับ 2 หน้าทับ เพลงพราหมณ์เก็บหัวแหวนใช้หน้าทับนางหงส์ และเพลงสาวสอดแหวนเปลี่ยนจากหน้าทับ นางหงส์มาใช้หน้าทับบัวลอยเพื่อความสะดวกในการบรรเลง เพราะเพลงมีจังหวะที่เร็วขึ้น มีความยาว รวมกันได้ 24 หน้าทับ

บุษกร สำโรงทอง (2549) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรมการถ่ายทอดดนตรีไทยภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ดนตรีที่มีชื่อเสียงของภาคเหนือได้แก่ วงสะล้อ ซอ ซึง มีการขับร้องแบบภาคเหนือเรียกว่า การขับซอ ซึ่งมีวงดนตรีประกอบ นอกจากนี้ยังมี วงกลองสะบัดไชย วงกลองปูจา และวงปี่พาทย์พื้นเมือง ซึ่งมีการเรียกชื่อต่างกันไป เช่นวงพาด ฆ้อง วงเต่งทึง วงปาด หรือวงปาดก้องบ้าง แล้วแต่ความนิยมของแต่ละท้องถิ่น

ดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือได้รับการสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งโดยวิธีมุขปาฐะ การเรียนการสอนมักดำเนินการที่บ้านของครู ทำให้ครูและศิษย์มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน ผู้เรียนมิใช่จะ ได้รับเพียงวิชาความรู้ด้านดนตรีเท่านั้น แต่ยังสามารถเรียนรู้การวางตนในการประกอบวิชาชีพนักดนตรี การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม ศิลปินที่เชี่ยวชาญจะถ่ายทอดความรู้เรื่องพิธีกรรมการบูชาครูไปยัง อนุชน พิธีกรรมนี้ถือเป็นพิธีกรรมที่สำคัญสำหรับผู้เริ่มเรียนและผู้แสดงขั้นตอนของการไหว้ครูมีการ บูชาพระรัตนตรัยก่อนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลความเชื่อทางพุทธศาสนาที่เข้าไปมี บทบาทในการประกอบพิธีกรรม เครื่องบูชาครูสะท้อนความเชื่อของศิลปิน ซึ่งมีเรื่องเหนือธรรมชาติ เกี่ยวกับเทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์เข้ามาเกี่ยวข้อง ภูมิปัญญาล้านนาที่ชาญฉลาดซึ่งแฝงอยู่ในข้อห้าม ต่างๆ สอนให้ผู้ปฏิบัติมีความละเอียด รอบคอบ และประพฤติดุปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม มีความเคารพบนอบต่อผู้เป็นครู การสืบสานวัฒนธรรมดนตรีนอกจากจะเป็นการอนุรักษ์ดนตรีที่ ดั้งเดิมแล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาของท้องถิ่นล้านนาที่มีเอกลักษณ์อันโดดเด่นของไทยให้คงอยู่ สืบไปอีกด้วย

ภัทระ คมขำ (2546) ได้กล่าวถึงวงดนตรีที่ใช้ประโคมในพระราชพิธีพระศพไว้ในงาน วิทยานิพนธ์เรื่อง ปี่ชวาในพระราชพิธีว่า วงดนตรีที่ใช้ประโคมในงานพระศพและพระบรมศพนั้นแบ่ง ออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 ดนตรีประโคมของราชสำนัก ได้แก่ วงปี่ฉณกลองชนะ วงดนตรี

นี้ใช้ประโคมหรือนำกระบวนแห่งพระบรมศพและศพเจ้านาย ซึ่งผู้เป่าปี่โฉนเรียกว่า จำปี เช่นเดียวกับผู้เป่าปี่ชวาในกระบวนพยุหยาตรา จำนวนและชนิดของกลองที่ใช้ในงานนั้นมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับโอกาสและฐานันดรศักดิ์

วิธีการบรรเลงกลองชนะร่วมกับปี่โฉน แตกต่างไปจากการบรรเลงร่วมกับปี่ชวา ปี่ชวาใช้ในพระราชพิธีมงคล ปี่โฉนใช้ในพระราชพิธีอวมงคล ปี่โฉนเป่าทำนองโหยหวน เปิงมางและกลองชนะก็จะตีอย่างเดียวกับปี่ชวา แต่เวลาจบ เปิงมางต้องตีแถมท้ายอีกทีหนึ่ง เรียกว่า “ถวยตึงท้าย” หรือ “ถวยตึง” ประเภทที่ 2 คือดนตรีบรรเลงได้แก่ วงปี่พาทย์นางหงส์

ภัทรฯ คมขำและคณะ (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปี่พาทย์พิธีกรรมในจังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบคณะปี่พาทย์ 13 คณะโดยจำแนกออกตามพื้นที่ เขตอำเภอได้ดังนี้ อำเภอเมือง 10 คณะ ได้แก่ คณะปี่พาทย์นายถาวร แสงจิต คณะปี่พาทย์นายประสิทธิ์ คงประเสริฐ คณะปี่พาทย์ ส. สุวัฒน์ศิลป์ คณะปี่พาทย์นายบุญเลิศ จันทอรักษ์ คณะปี่พาทย์ท่านฟ้าดนตรีไทย คณะปี่พาทย์แหลมศิลป์ คณะปี่พาทย์นายปัญญา ทองเทศ คณะปี่พาทย์ประกอบศิลป์ คณะปี่พาทย์ลูกเล็กบริการ คณะปี่พาทย์อักษรศิลป์ อำเภอพานทอง 1 คณะ ได้แก่ คณะปี่พาทย์พ่อชม โพธิ์ทอง อำเภอบางละมุง 1 คณะ ได้แก่ ปี่พาทย์คณะจรูญศิลป์ และอำเภอสัตหีบ 1 วง ได้แก่ คณะปี่พาทย์สุภัครศิลป์ ทั้งนี้ยังพบว่าคณะปี่พาทย์ทั้ง 13 คณะนั้นได้มีการสืบทอดองค์ความรู้ด้านดนตรีให้กับสมาชิกในวงทั้งที่เป็นบุตรหลาน และบุคคลอื่นผู้สนใจดนตรีเพื่อประกอบอาชีพเพื่อเป็นนักดนตรีในคณะนั้น ๆ อีกด้วย

ภัทรฯ คมขำ (2558) งานวิจัยเรื่องดนตรีในพระราชพิธีสิบสองเดือนตามวาระที่ปรากฏในปฏิทินหลวง ทุนวิจัยเฉลิมฉลองสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา ระเบียบวิธีการบรรเลง องค์ประกอบของวงดนตรี และบทเพลง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า เดิมพระราชพิธีจำแนกได้ 3 ประเภทคือพระราชพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพราหมณ์พระพุทธศาสนาและความเชื่อโบราณ สำหรับปฏิทินหลวง ปี พ.ศ. 2557 ปรากฏ 41 พระราชพิธี/รัฐพิธี วงเครื่องประโคมปรากฏ 2 วงได้แก่วงพระสวาเค็น 1 ประกอบด้วยแตรฝรั่งและกลองมโหระทึก และวงพระสวาเค็น 2 ประกอบด้วยฆ้องชัย สังข์ แตรฝรั่ง แตรงอน ทั้ง 2 วงปรากฏบทเพลงที่ใช้อยู่ปัจจุบันได้แก่เพลงสำหรับบท เพลงออกขุนนางและเพลงส่งเสด็จ บทเพลงที่ใช้เป็นหลักในวงปี่พาทย์ที่ใช้ในงานพระราชพิธีได้แก่เพลงช้า เพลงสาธุการ และเพลงกราวรำ นอกจากนี้ยังปรากฏเพลงลงสร เพลงกราวรำ ชั้นเดียวและเพลงเรื่องเวียนเทียนด้วย จำนวนเพลงมีการฉายมือ ปรากฏทั้ง “สองชั้นฉาย” และ “ชั้นเดียวฉาย” การจัดแบ่งหน้าที่ของ

ผู้ปฏิบัติงานวงเครื่องประโคมแบ่งเป็น 4 วง สำหรับวงปี่พาทย์พระราชพิธีแบ่งออกเป็น 5 วง การปฏิบัติหน้าที่ของนักปี่พาทย์แต่ละวงจะบรรเลงงานพระราชพิธีและงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายด้วย

วิศรุต ทรัพย์เจริญ (2551) ได้กล่าวไว้ในงานศิลปนิพนธ์เรื่อง วิเคราะห์รูปแบบการบรรเลงเพลงเรื่องนางหงส์ของครูสุเชาว์ ตรีนิพนธ์ ผลการศึกษาพบว่า เพลงเรื่องประเภทเพลงนางหงส์ใช้ประโคมในงานอวมงคล ประกอบด้วยเพลงพราหมณ์เก็บหัวแหวน และเพลงสาวสอดแหวน ใช้หน้าทับ 2 ประเภท คือหน้าทับนางหงส์ และหน้าทับบัวลอยรวมถึงประกอบด้วยเพลงฉิ่ง เพลงภาษาอีกมากมาย ทำให้เกิดอารมณ์เพลง และอรรถรสที่หลากหลาย ซึ่งครูสุเชาว์ ตรีนิพนธ์เลือกใช้เพลงที่สนุกสนาน และมีการบรรเลงออกเพลงหลากหลายภาษา เช่น มอญ พม่า ลาว แยก เป็นต้น

สุวิชา พงษ์เกิดลาภ (2558) ได้กล่าวไว้ในงานอาศรมศึกษาทางดุริยางคศิลป์ของครูไพรัตน์ จรรย์นาฎย์ ผลการศึกษาพบว่า ครูไพรัตน์ จรรย์นาฎย์ เป็นบุตรชายของครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์ เต็บโต ในครอบครัวนักดนตรีไทยที่มีชื่อเสียง คือ ตระกูลจรรย์นาฎย์ ครูไพรัตน์ได้เริ่มเรียนดนตรีจากผู้เป็นบิดาที่ได้สืบทอดองค์ความรู้มาจากครูเพชร จรรย์นาฎย์ และได้สั่งสมประสบการณ์ด้านดนตรีเรื่อยมา กับครูดนตรีที่มีชื่อเสียงหลายท่านจนกระทั่งมีความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรีปี่พาทย์ได้อย่างเชี่ยวชาญ จากนั้นจึงได้เข้าทำงานเป็นข้าราชการในตำแหน่งดุริยางคศิลป์ (ห้องวงเล็ก) ที่แผนกดุริยางค์ไทย สำนักการสังคีต กรมศิลปากร ในปัจจุบันดำรงตำแหน่งดุริยางค์ศิลป์อาวุโส และปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าวงคอยให้ความรู้ ตลอดจนดูแลปรับวงให้แก่ศิลปินดุริยางค์ไทยสำนักการสังคีตมาโดยตลอด

ศิริศักดิ์ เหมือนบัว (2543) ได้กล่าวไว้ในงานศิลปนิพนธ์เรื่อง การบรรเลงปี่พาทย์นางหงส์ในพิธีศพ ผลการศึกษาพบว่า วงปี่พาทย์นางหงส์เกิดขึ้นในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น ราวรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เกิดจากวงปี่พาทย์ไม้แข็งผสมกับวงบัวลอย เวลาบรรเลงใช้เพลงนางหงส์ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ใช้บรรเลงประโคมในพิธีศพของชาวไทยมาช้านาน ซึ่งในพิธีเกี่ยวกับความตายของกลุ่มชนในแถบภาคกลางของไทย แฝงไว้ด้วยคติธรรมเตือนใจมากมาย เพื่อสอนให้ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาท หมั่นทำแต่ความดี

บทที่ 3

ประวัติบ้านจรรย์นาถย์

งานวิจัยเรื่อง ระเบียบวิธีการบรรเลงเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาถย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสำนักดนตรีบ้านจรรย์นาถย์ ประวัติความเป็นมาของบ้าน และประวัติบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงแบ่งเนื้อหาต่าง ๆ เป็นประเด็นดังต่อไปนี้

3.1 ประวัติบ้านจรรย์นาถย์

3.2 ประวัติบุคคลสำคัญของบ้านจรรย์นาถย์

3.1 ประวัติบ้านจรรย์นาถย์

การสืบทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้ศาสตร์แขนงนี้ยังคงอยู่ โดยมีการส่งต่อกันจากรุ่นสู่รุ่น ถ่ายทอดกันภายในสำนักดนตรีจากครูถึงศิษย์ รวมทั้งถ่ายทอดกันภายในวงเครื่องดนตรีจากพ่อสู่ลูก สำนักดนตรีบ้านจรรย์นาถย์เป็นตระกูลนักดนตรีไทยตระกูลหนึ่งที่มีประวัติเริ่มต้นมาตั้งแต่สมัยแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โดยเริ่มต้นจากครูเพชร จรรย์นาถย์ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ครูพิทักษ์ จรรย์นาถย์ ผู้วิจัยพบว่า บรรพบุรุษรุ่นก่อนครูเพชรนั้นยังไม่มีนามสกุลใช้เหมือนในยุคปัจจุบัน จนกระทั่งครูเพชรเป็นคนแรกของวงตระกูลที่ได้รับพระราชทานนามสกุล “จรรย์นาถย์” จากสมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช จากนั้นประมาณ พ.ศ. 2475 จึงได้ย้ายถิ่นฐานมาสร้างที่อยู่ใหม่อยู่ ณ บริเวณด้านเหนือของวัดสามวิหาร บ้านเลขที่ ญ. 71 หมู่ 2 ตำบลหัวรอ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 3.1 สำนักดนตรีบ้านจรรย์นาฏย์ (ด้านเหนือของวัดสามวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา)

ที่มา : ครูพิทักษ์ จรรย์นาฏย์

เมื่อครูเพชรย้ายมาอยู่ที่บ้านบริเวณวัดสามวิหารแล้ว ก็ได้ตั้งวงดนตรีปี่พาทย์ขึ้นรับงานบรรเลงดนตรีในย่านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตลอดจนละแวกใกล้เคียง ทำให้ในระยะเวลาต่อมามีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้นในนามของบ้านจรรย์นาฏย์ อันเป็นนามสกุลของครูเพชรผู้เป็นต้นสกุล

ภาพที่ 3.2 หน้าวัดสามวิหารในปัจจุบัน

ที่มา : http://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn%3AANd9GcTJsuARWi-yUZNLdsX5PBD_I05FzzkjNudLXMRcti2Q90uyrhhl เข้าถึงเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2561

3.2 ประวัติบุคคลสำคัญของบ้านจรรยาญาติ

3.2.1 ครูเพชร จรรยาญาติ

ภาพที่ 3.3 ครูเพชร จรรยาญาติ

ที่มา : ครูไพรัตน์ จรรยาญาติ

ประวัติครูเพชร จรรยาญาติ ผู้วิจัยศึกษาจากหนังสืออนุสรณ์งานฌาปนกิจศพนายสังเวียน เกิดผล และคำสัมภาษณ์ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ. พูนพิศ อมาตยกุล (เรียบเรียงจากคำบอกเล่าของ คุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง นายสังเวียน เกิดผล และ ครูบุญยงค์ เกตุคง)

ครูเพชร จรรยาญาติ เดิมชื่อ นุช บิดามารดามีนามไต่ยั้งค้นไม่ได้ เกิดที่บ้านฝั่งธนบุรีเมื่อปีฉลู พ.ศ. 2420 ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เริ่มเรียนดนตรีไทยโดยเป็นศิษย์ของครูช้อย สุนทรวาทีน รุ่นหลังพระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์) มีความสามารถเล่นดนตรีไทยได้รอบวง โดยเฉพาะฝีมือฆ้องและระนาดนั้นอยู่ในเกณฑ์ดี เมื่อสมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุ-วงศ์วรเดช พระราชอนุชาในรัชกาลที่ ๕ ทรงเริ่มตั้งวงดนตรี

ส่วนพระองค์ขึ้นที่วังบูรพาภิรมย์นั้น ทรงเสาะหานักระนาดฝีมือดีมาประจำก็หาไม่ได้ถูกพระทัย จึงมีรับสั่งกับครูแปลก (ก่อนเป็นขุนนาง) ให้ช่วยหาคนระนาดมาถวาย ก่อนครูแปลกจะพานายนุชไปถวายตัว สมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุรังษีฯ ทรงสุบินว่า ได้เพชรเม็ดงามมา พอรุ่งขึ้นนายนุชก็มาถวายตัว เมื่อลองฝีมือระนาดแล้ว ก็โปรดประทานชื่อให้ใหม่ว่า "เพชร" ตามพระสุบินนิมิตนั้น เมื่อครูเพชรไปอยู่วังบูรพานั้นคาดว่าคงจะมีอายุราว 18-20 ปี อยู่วังเจ้านายระดับสมเด็จพระอนุชาธิราช ก็เลยไม่ต้องเป็นทหาร ได้เป็นมหาดเล็กดนตรีมาจนถึง พ.ศ. 2444 สมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุรังษีฯ ทรงได้นายคร ลูกครูสิน ศิลปบรรเลง คนระนาดฝีมือดีมาจากเขางู ราชบุรี ครูเพชร จึงเลื่อนไปเป็นคนฆ้องใหญ่ จางวางคร จึงได้เป็นคนระนาดเอกแทนมาแต่นั้น ครูเพชรอยู่ที่วังบูรพาภิรมย์จนถึงสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงออกจากวังกลับมาอยู่บ้านเดิมที่ฝั่งธนบุรี เมื่อเสด็จวังบูรพาฯ ล้นพระชนม์ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2471) นั้น ครูเพชร ได้ออกจากวังบูรพาฯ มานานแล้ว โดยไปอยู่ที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีศิษย์ไปฝากตัวเรียนดนตรีด้วยเป็นอันมากนับเป็นครูดนตรีที่มีชื่อเสียงของจังหวัด และสอนดนตรีเรื่อยมาจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต วงดนตรีของครูเพชรนั้น มีชื่อเสียงประชันอยู่ในเขตอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี เป็นประจำ ครูเพชร มีภรรยาหลายคน มีบุตรชายหญิงหลายคน ที่สืบได้มีบุตรชื่อ เจือ เจียน และเจียด มีบุตรชายเป็นนักระนาดทุ้มฝีมือดีมากชื่อ ไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์ ต่อมาเป็นคนระนาดทุ้ม ประจำวงนายสังเวียน เกิดผล แห่งตำบลบ้านใหม่ อยุธยา ครูเพชร แก่กว่าจางวางคร 4-5 ปี จางวางคร นับถือ มีความรู้ได้เพลงมากยกย่องเรียกครูเพชรว่า "พ่อเพชร" เมื่อจางวางครมาจากอัมพวาใหม่ ๆ ยังไม่ได้เพลงเถา ซึ่งสมัยนั้นกำลังนิยม ครูเพชรก็เป็นคนต่อให้ ส่วนครูเพชร ก็นับถือในฝีมือและความรู้ของจางวางครมากเช่นเดียวกัน ศิษย์ของจางวางครและครูเพชร จึงมักไปมาหาสู่และช่วยงานกันเป็นประจำ ครู

เพชร ถึงแก่กรรมที่บ้าน วัดเสาววิหาร ตำบลบ้านใหม่ จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา เมื่อราว พ.ศ. 2490-2491 อายุราว 70 ปี (พูนพิศ
อมาตยกุล และคณะ. 2532: 200-201)

ประวัติครูเพชร จรรย์นาฎย์ ผู้วิจัยได้เรียบเรียงจากหนังสือบันทึกและคำสัมภาษณ์ของครู
พิทักษ์ จรรย์นาฎย์

ครูเพชร จรรย์นาฎย์ เดิมชื่อ นุช เป็นบุตรของนายม่วง กับ นางจืด เป็นชาวฝั่งธนบุรี เกิด
เมื่อปี พ.ศ.2414 ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เริ่มเรียนดนตรีไทย โดย
เป็นศิษย์ของครูซ้อย สุนทรวาทีน เป็นศิษย์รุ่นหลังพระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์)
และหลังพระยาเสนาะดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาทีน) มีความสามารถเล่นดนตรีไทยและแตงวงได้รอบวง
โดยเฉพาะฝีมือระนาดเอกนั้นอยู่ในเกณฑ์ดีมากเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2438 สมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุรังษี
สว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช พระอนุชาในรัชกาลที่ 5 ทรงเริ่มตั้งวงดนตรีไทยส่วน
พระองค์ขึ้นที่วังบูรพาภิรมย์นั้น ทรงพยายามแสวงหาคณะระนาดฝีมือดีมาประจำที่วังบูรพาภิรมย์ก็หา
ไม่ได้เป็นที่พอพระทัย จึงมีรับสั่งกับครูแปลกให้ช่วยหาคณะระนาดนำมาถวาย ก่อนที่ครูแปลกนั้นจะพา
นายนุชไปถวายตัว สมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ (สมเด็จพระเจ้า วังบูรพาฯ) ทรงสุบินว่าได้เพชรเม็ดงาม
มาเม็ดหนึ่ง ต่อจากนั้นไม่กี่วันครูแปลกก็พานายนุชเข้ามาถวายตัวที่วัง เมื่อลองฝีมือระนาดเอกถวาย
แล้วก็เป็นที่พอพระทัยอย่างมากจึงได้โปรดประทานชื่อให้ใหม่ว่า “เพชร” ตามพระสุบินนั้น แล้วทรง
รับครูเพชรไว้เป็นคณะระนาดเอกอยู่ในวังบูรพาฯ และได้เป็นมหาดเล็กดนตรี ทำหน้าที่เป็นผู้บรรเลง
ระนาดเอกประจำวงของสมเด็จพระเจ้า วังบูรพาฯ เรื่อยมาและได้ทำหน้าที่เป็นที่โปรดปรานเป็นอย่างมาก
เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2458 สมเด็จพระเจ้า วังบูรพาฯ ได้พระราชทานนามสกุลให้ครูเพชรว่า “จรรย์นาฎย์”
แปลว่า “ผู้ประพาศดนตรี” ขณะที่ครูเพชรปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่วังบูรพาภิรมย์ รวมทั้งได้มาสอนดนตรีที่
วังจันทร์เกษมจึงทำให้ได้พบกับนางปริก ทายาทของตาทรัพย์ รักดนตรี ซึ่งเป็นตระกูลนักดนตรีไทยที่
มีชื่อเสียงในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากนั้นครูเพชรได้สมรสกับนางปริก มีบุตรธิดารวม 4 คน
(ปัจจุบันเสียชีวิตหมดแล้ว) คือ

1. นางเจียด จรรย์นาฏย์ มีความสามารถด้านเครื่องหนัง
2. นางเจือ จรรย์นาฏย์ มีความสามารถในการบรรเลง และการขับร้อง
3. นางเจียน จรรย์นาฏย์ มีความสามารถในการบรรเลง และการขับร้อง
4. นายไพฑูรย์ จรรย์นาฏย์ มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับดนตรีไทยอย่างยิ่ง

ภาพที่ 3.4 วงปี่พาทย์ของตาทรัพย์ รักดนตรี
ที่มา : อาจารย์ธีรรัตน์ ศรีช่วงโชติ

ภาพที่ 3.5 นางปริก (ภรรยาของครูเพชร)
ที่มา : อาจารย์ธีรรัตน์ ศรีช่วงโชติ

ผู้วิจัยพบว่ามีข้อมูลอยู่ 2 ทางระบุว่าครูเพชรเกิดในปี 2414 และ 2420 ซึ่งในเอกสารของ ครูพิทักษ์บ่งชี้ว่าครูเพชรเกิดในปี 2414 จึงขอยึดถือข้อมูลที่ครูเพชรเกิดในปี 2414 ในส่วนนี้เป็นหลัก จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลสัมภาษณ์เรื่องความเป็นมาของการได้รับพระราชทานนามสกุลของครูเพชร จรรย์นาฎย์ โดยสัมภาษณ์จากครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์ ผู้เป็นหนึ่งในหลานชายของครูเพชร ครูพิทักษ์ได้ เล่าว่า

ตระกูลจรรย์นาฎย์เองมีเจ้าฟ้าท่านประธานนามสกุลให้ ก็เป็น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์องค์นี้แหละท่าน ประธานนามสกุลให้ เพราะก่อนที่จะได้ปู่ (ครูเพชร จรรย์นาฎย์) มาอยู่ในวัง ท่านสุบินว่าได้เพชรเม็ดงามมาหนึ่ง แล้วจากนั้นครูแปลกก็ได้นำ คุณปู่เข้ามาถวายตัว ที่แรกก็ให้ลองบรรเลงระนาด ท่านก็ถูกอกถูกใจ แล้วก็รับเข้าไว้เป็นมหาดเล็กหลวง เปลี่ยนชื่อใหม่ให้ชื่อว่าเพชร ซึ่งตอน นั้นนามสกุลก็ยังไม่ได้ให้ ครูเพชรก็เป็นคนระนาดของวัง อยู่ไปเรื่อย ๆ ทำความดีความชอบก็เลยได้รับพระราชทานนามสกุลมา (พิทักษ์ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560)

จากการรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยพบว่า เมื่อราวปี พ.ศ. 2458 สมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช แห่งวังบูรพาภิรมย์ได้พระราชทานนามสกุลให้กับครูเพชรหรือนายนุช ว่า จรรย์นาฎย์ อันหมายความว่า ผู้ประพาดิन्द्रิ จากนั้นครูเพชรก็ใช้ชื่อสกุลนี้และปฏิบัติหน้าที่ ทางด้านดนตรีไทยมาโดยตลอด จนเริ่มมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักมากขึ้น ต่อมาเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2471 สมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช เสด็จทิวงคต ครูเพชรจึงได้ออกจากวังบูรพาภิรมย์ กลับมาอยู่ยังบ้านเดิมที่ฝั่งธนบุรีช่วงระยะเวลาหนึ่ง จากนั้นภายหลังมี สงครามโลกครั้งที่ 2 ประมาณ พ.ศ. 2475 จึงย้ายไปตั้งสำนักดนตรีไทยอยู่ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บ้านเลขที่ ๗๑ หมู่ ๒ เหนือวัดสามวิหาร ตำบลหัวรอ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์ ได้เล่าถึงการย้ายถิ่นฐานครั้งสำคัญของครูเพชร จากฝั่ง ธนบุรีมาอยู่ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาว่า

พอปู่ผมออกจากวังมาก็มาอยู่อยุธยา อยู่เหนือวัดสามวิหาร มาตั้งรกรากอยู่ที่นี่ ตอนนั้นก็มีคนอยู่เป็นพี่สาวแล้วก็พี่เขย แล้วก็มีการอยู่ที่นี่ด้วย ทั้งเครื่องไทยเครื่องมอญมีหมด ส่วนหลังที่บางปะหันนี่พ่อผม (ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์) มาสร้างไว้ทีหลัง คือไม่ได้ย้ายนะ แต่ว่ามาสร้างเพิ่ม (พิทักษ์ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560)

เมื่อครูเพชรย้ายมาอยู่ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก็มีศิษย์ในพื้นที่ใกล้เคียงไปฝากตัวเรียนดนตรีไทยมากมาย ในระหว่างนั้นครูเพชรได้ประพันธ์เพลงเถาไว้เป็นจำนวนมากไม่น้อย เช่น โหมโรงมหาชัย สามชั้น พม่าห้าท่อน สามชั้น สืบท เถา บุหลัน เถา ทอยยเขมร เถา ทอยยใน เถา ทอยยนอก สามชั้น เขมรราชบุรี เถา ต้อยตริง เถา เขมรปากท่อ เถา พรหมมณีตีดน้ำเต้า เถา นาคเกี้ยว เถา ลาวดวงเดือน เถา เขมรพวง เถา เขมรเขียว เถา ฯลฯ ทางเปลี่ยนดับนางลอย และดับพรหมศาสตร์ ส่วนการประพันธ์ทางเดี่ยวเครื่องดนตรีปี่พาทย์ไว้อีกหลายเพลง ได้แก่ เดี่ยวพญาโศก เดี่ยวสารถี เดี่ยวแขกมอญ เดี่ยวต้อยรูป เดี่ยวกราวใน เดี่ยวทอยยเดี่ยว เดี่ยวลาวแพนทางระนาดเอก และฆ้องวงใหญ่ เดี่ยวระนาดเอก เพลงนางหงส์สามชั้น และเป็นผู้ที่แต่งเชิดในสามชั้นรวมทั้งได้ทำทางเดี่ยวไว้อีกหลายเพลงต่าง ๆ นั้นได้ถูกถ่ายทอดให้กับครูไพฑูรย์ซึ่งเป็นบุตรชายไว้ ทั้งยังได้ถ่ายทอดให้กับนายประสิทธิ์ นายบุญยงค์ และนายบุญยัง เกตุคงไว้อีกด้วย (พิทักษ์ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560)

ตลอดระยะเวลาที่ใช้ชีวิตอยู่ที่บ้านใกล้กับวัดสามวิหาร ครูเพชร จรรย์นาฎย์ได้ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยให้กับทายาทและลูกศิษย์ โดยมีการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ด้วย ครูเพชรยังได้รับหน้าที่สอนดนตรีในจวนผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย และรับบรรเลงดนตรีตามงานต่าง ๆ โดยทั่วไปตามจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี สระบุรี ลพบุรี ปทุมธานี ฯลฯ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2491 ครูเพชรได้เสียชีวิตลง ที่บ้านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมอายุได้ 77 ปี

เมื่อครูเพชรได้เสียชีวิตลง วงปี่พาทย์ก็อยู่ในความดูแลควบคุมวงโดยครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์ ซึ่งเป็นบุตรชายคนสุดท้ายของครูเพชรโดยใช้ชื่อว่า คณะครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.2.2 ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์

ภาพที่ 3.6 ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์

ที่มา : ครูไพรัตน์ จรรย์นาฎย์

ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์ เกิดเมื่อช่วงปี พ.ศ. 2460 ปีมะเมีย เป็นบุตรคนสุดท้องของครูเพชร กบย่อปริก เกิดในวังบูรพาภิรมย์ ได้รับการถ่ายทอดวิชาดนตรีไทยและแตงวงจากครูเพชรจนกระทั่งมีความสามารถบรรเลงดนตรีไทยได้รอบวง และเป็นผู้ที่มีฝีมือทางดนตรีไทยดีมาก เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2471 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ายุคลทิฆัมพร กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ ซึ่งเป็นเจ้าของวังบางค้อแหลมได้เสด็จยังอำเภอบางปะอิน ได้จัดให้มีการประชันวงปีพาทย์เสภา ระหว่างวงของกรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ ซึ่งอยู่ในความควบคุมวงของจางวางผาดกับังวงของครูเพชร เมื่อการประชันได้เสร็จสิ้นลง กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ได้ขอตัวครูไพฑูรย์และนักดนตรีของวงครูเพชร อีก 4 คนจากครูเพชรเข้าไปอยู่ในวังบางค้อแหลม โดยให้ครูไพฑูรย์เป็นคนตีระนาดเอกในวงดนตรีรุ่นเล็ก และทำหน้าที่ตีฆ้องวงเล็กในวงของนักดนตรีรุ่นใหญ่ โดยมีครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นผู้ฝึกสอนถ่ายทอดความรู้และควบคุมวง ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์เล่าถึงเรื่องการเรียนดนตรีไทยของครูไพฑูรย์ว่า

พ่อผมเรียนกับครูเพชร แล้วก็เรียนกับครูหลวงประดิษฐา
ตอนที่ได้เขาไปอยู่วังบางค้อแหลมไฉ ครูหลวงประดิษฐา ท่านสอน พ่อ
ผมก็เลยได้เรียน เขาได้เป็นคนระนาดวังบางค้อแหลม พวกเพลงทางบาง
ค้อแหลม แยกลพบุรีทางบางค้อแหลมนี้ประวัติเพลงพ่อผมเป็นคนตี
ระนาดคนแรก (พิทักษ์ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560)

การที่ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์ได้เข้าไปเป็นนักดนตรีของวังบางค้อแหลม ทำให้ได้ศึกษาความรู้
และเก็บเกี่ยวประสบการณ์ด้านดนตรีจากหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ซึ่งเป็นครูดนตรีที่มี
ชื่อเสียงอย่างยิ่ง ผนวกกับความรู้ที่ครูไพฑูรย์ได้สั่งสมจากการเรียนกับครูเพชร จรรย์นาฎย์ ก็ยิ่งส่งผล
ให้ครูไพฑูรย์เป็นผู้มีฝีมือในเชิงดนตรียอดเยี่ยมขึ้นไปอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นคนระนาดเอกใน
วงปี่พาทย์ประจำวัง และได้เป็นผู้บรรเลงระนาดเอกในเพลงแยกลพบุรีทางบางค้อแหลมเป็นคนแรก
ซึ่งเป็นเพลงที่ต้องใช้ทักษะฝีมือและพลังกำลังมาก ถือเป็นสิ่งยืนยันในความสามารถอันเป็นที่ประจักษ์
ของครูไพฑูรย์ได้เป็นอย่างดี เมื่อกรมหลวงลพบุรีราเมศวร์สิ้นพระชนม์แล้ว ครูไพฑูรย์ยังได้เป็น
มหาดเล็กปี่พาทย์ประจำวังลัดดาวัลย์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าหญิงเฉลิมเขตมงคล และเมื่อ
ถวายพระเพลิงพระบรมศพของกรมหลวงลพบุรีราเมศวร์แล้วจึงทูลลากลับไปอยู่บ้านที่
พระนครศรีอยุธยาอยู่กับครูเพชร

ครูไพฑูรย์ ได้สมรสกับภรรยาคนแรกชื่อนางสังวาลย์ มีบุตรและธิดาด้วยกัน 5 คน ได้แก่

1. นายเพทาย จรรย์นาฎย์
2. นายไพเราะ จรรย์นาฎย์
3. พ.ท.วัลลก จรรย์นาฎย์
4. นางวันดี มีวุฒิสม
5. นางอุทัยวรรณ คงรุ่งเรือง

ภาพที่ 3.7 วงปี่พาทย์คณะครูไพฑูริย์ จรรย์นาฎย์
 ระนาดเอก ครูไพฑูริย์ จรรย์นาฎย์ ซ้องวงใหญ่ เด็กชายเพทาย จรรย์นาฎย์
 ซ้องวงเล็ก เด็กชายไพเราะ จรรย์นาฎย์ ระนาดทุ้ม นายเชิง รักดนตรี
 ที่มา : ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์

ครูไพฑูริย์ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านดนตรีไทยให้แก่บุตรทุก ๆ คนจนสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีไทยชนิดต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี และได้ยึดอาชีพนักดนตรีเป็นหลัก รับงานบรรเลงดนตรีทั้งปี่พาทย์ไทยและปี่พาทย์มอญ จากนั้นครูไพฑูริย์ได้สมรสกับนางทองหยด โปธิ์สามต้น ซึ่งเป็นภรรยาคนที่สอง และได้ตัดสินใจมาสร้างบ้านใหม่เพิ่มอีกหลังหนึ่งที่บริเวณริมแม่น้ำด้านเหนือของวัดจอมเกษ ตำบลขยาย อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครูไพฑูริย์และนางทองหยดมีบุตรและธิดาด้วยกันทั้งหมด 10 คน ได้แก่

1. เด็กชายเขมสวัสดิ์ จรรย์นาฎย์ (เสียชีวิตตั้งแต่วัยเยาว์)
2. นายอุทิศ จรรย์นาฎย์
3. นายพิทักษ์ จรรย์นาฎย์
4. นางเยาวรักษ์ ศรีช่วงโชติ
5. นายไพรัตน์ จรรย์นาฎย์
6. เด็กชายไพลิน จรรย์นาฎย์ (เสียชีวิตตั้งแต่วัยเยาว์)
7. นายนพเก้า จรรย์นาฎย์

8. นายมรกต จรรย์นาฏย์
9. จำเอนพรทิพย์ จรรย์นาฏย์
10. นางสาวบุษราคัม จรรย์นาฏย์

ภาพที่ 3.8 ป้ายบอกทางเข้าวัดจอมเกษ (จากถนนสายเอเชีย)
ที่มา : ว่าที่ร้อยตรีสุวิชา พงษ์เกิดลาภ บันทึกเมื่อ 21 ตุลาคม 2560

ภาพที่ 3.9 ป้ายบอกทางเข้าวัดจอมเกษ
ที่มา : ว่าที่ร้อยตรีสุวิชา พงษ์เกิดลาภ บันทึกเมื่อ 21 ตุลาคม 2560

หลังจากครูไพฑูรย์ย้ายบ้านในครั้งแรก จนกระทั่งถึงช่วงปี พ.ศ. 2504-2505 ครูไพฑูรย์ได้ย้ายบ้านจากเดิมที่อยู่ด้านเหนือของวัดจอมเกษ ย้ายลงมาทางใต้และเป็นบ้านที่ยังตั้งอยู่จนถึงปัจจุบัน ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 24/1 หมู่ที่ 2 ใต้วัดจอมเกษ ตำบลขยาย อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์ได้เล่าถึงการย้ายบ้านครั้งนั้นว่า

บ้านหลังนี้นะ หลังปัจจุบันก็สร้างหลังจากผมเกิดแล้ว ก็ยังเด็ก ๆ นี้แหละ ตอนแรกอยู่เหนือวัดจอมเกษ ย้ายมาอยู่ใต้ลงมาที่ตอนสัก 2504 หรืออะไรประมาณนี้นะ ช่วง พ.ศ. 2504-2505 เพราะตอนนั้นเนียเจ้าเอ๊ (ครูไพรัตน์ จรรย์นาฎย์) เขาก็ยังเด็กอยู่ เขาเกิด 03 (พิทักษ์ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560)

บรรดาบุตรธิดาของครูไพฑูรย์เริ่มเรียนดนตรีไทยจากผู้เป็นพ่อ และสามารถเล่นดนตรีไทยได้ดีทุกคน เมื่อเติบโตขึ้นก็เป็นกำลังหลักในการบรรเลงดนตรีไทยในงานต่าง ๆ ของคณะปี่พาทย์ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์ตลอดมา

ภาพที่ 3.10 ป้ายบริเวณหน้าบ้านจรรย์นาฎย์
ที่มา : ว่าที่ร้อยตรีสุวิชา พงษ์เกิดลาภ บันทึกเมื่อ 21 ตุลาคม 2560

ภาพที่ 3.11 บ้านปีพาทย์ ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏย์
ที่มา : ว่าที่ร้อยตรีสุวิชา พงษ์เกิดลาภ บันทึกเมื่อ 21 ตุลาคม 2560

ภาพที่ 3.12 บริเวณใต้ถุนบ้าน
ที่มา : ว่าที่ร้อยตรีสุวิชา พงษ์เกิดลาภ บันทึกเมื่อ 21 ตุลาคม 2560

ภาพที่ 3.13 โต๊ะหมู่บูชาที่ตั้งอยู่ในบ้านจรรย์นาฏย์ บริเวณชั้น 2
ที่มา : ว่าที่ร้อยตรีสุวิชา พงษ์เกิดลาภ บันทึกเมื่อ 21 ตุลาคม 2560

ภาพที่ 3.14 เครื่องดนตรีปี่พาทย์ที่ตั้งอยู่ภายในบ้าน
ที่มา : ว่าที่ร้อยตรีสุวิชา พงษ์เกิดลาภ บันทึกเมื่อ 21 ตุลาคม 2560

ภาพที่ 3.15 บริเวณโถงกลางบ้าน

ที่มา : ว่าที่ร้อยตรีสุวิชา พงษ์เกิดลาภ บันทึกเมื่อ 21 ตุลาคม 2560

นอกจากลูก ๆ ของครูไพฑูรย์ที่เป็นนักดนตรีของบ้านจรรย์นาฎย์แล้ว ในสมัยนั้นที่บ้านจรรย์นาฎย์ก็ยังมีนักดนตรีฝีมือดีที่อยู่ในช่วงรุ่นราวคราวเดียวกับครูไพฑูรย์อยู่อีกหลายท่าน ครูไพรัตน์จรรย์นาฎย์ได้กล่าวถึงนักดนตรีที่มีความสัมพันธ์กับบ้านจรรย์นาฎย์ว่า

ครูยงค์เขาก็เป็นลูกศิษย์ที่บ้านแหละ ตอนเด็ก ๆ นี่บ้านอรรถกฤษณ์ ทั้งบ้านเลยไปต่อเพลงกับพ่อ จำได้หมด บางทีพ่อเขาต่อคาไว้เท่านั้น พ่อไปอาบน้ำ พ่อเขาตีถึงตรงนี้ปู่เราก็ต่อให้เขาได้อีกหน่อย เหมือนเราก็ได้ยินได้ฟังมาแต่เด็ก ๆ พวกเขาก็รุ่นสัก 15 ได้ 16-17 ประมาณนี้แหละ เขาก็มาต่อเดี่ยว พ่อเขาพาไปเิง พ่อเขาชื่อถวิล ครูถวิล อรรถกฤษณ์ แต่ครูยงค์ครูยงค์นี่ผมไม่ค่อยทันหรอก ทันแต่ตอนที่เขาไปงาน ตอนเด็ก ๆ ก็เห็นเขาเฉย ๆ บางทีเขาไปงานแถวอยุธยา ก็ไปนอนพักที่บ้าน มาตื่นตื่นนี่เราก็แอบฟังแอบดูบ้าง (ไพรัตน์ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, อ่างอิงในสุวิชา พงษ์เกิดลาภ, 2558: 81)

ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์ ได้เล่าถึงนักดนตรีที่เข้ามาเป็นศิษย์ และมีความเกี่ยวข้องกับบ้าน
จรรย์นาฎย์ในสมัยนั้นว่า

ก่อนหน้านั้นรุ่นเดียวกับพ่อผมก็มีครูเชิง รักดนตรีเป็นคนปี่รุ่นพ่อ
ผม ครูเชิงนี้ก็เป็นลูกของย่าปริก แก่กว่าพ่อผมหลายปี แก่ได้หมด ดี
ระนาดทุ้มดีเหมือนกัน ไม่เบาเลย เป่าปี่นะ แต่เป็นหอบ สมัยก่อนไปงาน
กันขึ้นมาบนบ้านก็ต้องมาพักหอบก่อน บันได 13 ชั้นแกเหนื่อยหน่อย
(พิทักษ์ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560)

ในช่วงที่ครูไพฑูรย์สร้างบ้านแล้วตั้งวงปี่พาทย์อยู่ใกล้วัดจอมเกษได้สักกระยะหนึ่ง ครูบุญยงค์
และครูบุญยัง เกตุคง ซึ่งเป็นศิษย์ของครูเพชรก็ยังคงเดินทางมาร่วมไปงานบรรเลงดนตรีกับวงที่บ้าน
จรรย์นาฎย์อยู่เสมอ ครูถวิล อรรถกฤษณ์ก็พาบุตรของตนมาฝากเรียนกับครูไพฑูรย์ด้วย และยังมีครู
เชิง รักดนตรีผู้ทำหน้าที่บรรเลงเครื่องเป่าในวง โดยส่วนใหญ่แล้วการไปบรรเลงดนตรีไทยในงานต่าง ๆ
ของวงปี่พาทย์คณะบ้านจรรย์นาฎย์ ครูไพฑูรย์จะปรับวงและยึดถือทางเพลงของครูช้อย สุนทรวาทีน
ครูเพชร จรรย์นาฎย์ และครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นหลัก หากมีการจัดประชัน
วงปี่พาทย์ขึ้น บ้านจรรย์นาฎย์ก็ถือเป็นวงที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในเรื่องการประชัน ด้วยเป็นวงที่มี
นักดนตรีฝีมือยอดเยี่ยมรวมอยู่ในวงหลายท่าน ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์ ได้เล่าถึงนักดนตรีสมาชิกบ้าน
จรรย์นาฎย์ในสมัยนั้นว่า

พ่อผมเขาเล่าว่าที่ประชันตอนนั้นก็ยังมีพ่อผมตีระนาด ครูยงค์ฆ้อง
ใหญ่ ครูยงค์ฆ้องเล็ก ครูประสิทธิ์ที่เป็นอาของครูยงค์เขาตีทุ้ม มีครูผวน
เป่าปี่ ตาหวง เกิดผลดีสองหน้า แล้วก็ไปอยู่วังด้วยกัน พวกนี้ลูกศิษย์ครู
เพชรทั้งนั้น สมัยก่อนก็มีตาสังเวียนด้วย สังเวียนบ้านใหม่ นะ (พิทักษ์
จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560)

จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่าคณะปี่พาทย์บ้านจรรย์นาฎย์ในขณะนั้นเป็นวงดนตรีที่อุดมไป
ด้วยนักดนตรีฝีมือเยี่ยม ทั้งครูผวน บุญจำเริญ ครูประสิทธิ์ เกตุคง ครูบุญยงค์ เกตุคง ครูบุญยัง เกตุคง

ครูสวง เกิดผล รวมทั้งครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏย์เองด้วย ทำให้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในวงกว้างทั้งในเรื่องของทักษะการบรรเลง และทางเพลงที่ไพเราะ

นอกจากการยึดถือทางเพลงของครูซ้อย สุนทรวาทีน ครูเพชร จรรย์นาฏย์ และครูหลวงประดิษฐไพเราะเป็นหลักในการบรรเลงแล้ว ครูไพฑูรย์ยังได้ประพันธ์เพลงเถา รวมทั้งทำทางเดี่ยวเพลงต่าง ๆ สำหรับเครื่องดนตรีปี่พาทย์ไว้หลายเพลงด้วยกัน เช่น

ประเภทเพลงโหมโรง โหมโรงเทวาประสิทธิ์ สามชั้น โหมโรงทวาราวดี สามชั้น

ประเภทเพลงเถา พันธุ์ฝรั่ง เถา นกเขาขแมร์ เถา ไล่พระจันทร์ เถา พม่ารำชวาน เถา มอญมอญเรือ เถา ม่านมงคล เถา เขมรญวน เถา ฯลฯ

ประเภทเพลงเดี่ยว ทำทางเดี่ยวระนาดเอกทะแย ดอกไม้ไทร เทพบรรทม อาเฮีย เถา เดี่ยวปี่ในเพลงต่อयरูป สามชั้น เดี่ยวฆ้องวงเล็กเพลงต่อयरูป สามชั้น เดี่ยวสุตสงวนรอบวง เดี่ยวยะวารอบวง นอกจากนี้ครูไพฑูรย์ยังได้ทำทางเดี่ยวลาวแพนฆ้องวงเล็ก และระนาดทุ้มไว้อีกด้วย (พิทักษ์จรรย์นาฏย์, สัมภาษณ์, 12 ตุลาคม 2560)

ครูไพฑูรย์ได้สั่งสอนถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์มาโดยตลอดจนกระทั่งป่วยหนัก และเสียชีวิตลงเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2522 ณ บ้านเลขที่ ญ. 71 เหนือวัดสามวิหาร ตำบลหัวรอ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นบ้านหลังแรก รวมอายุได้ 62 ปี นับเป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ครั้งหนึ่งของบ้านจรรย์นาฏย์ ครูพิทักษ์ จรรย์นาฏย์ได้เล่าถึงเหตุการณ์ในครั้งนั้นว่า

ตอนพ่อผมเสีย ท่านเสียชีวิตที่บ้าน บ้านนั้นนะไม่ใช่หลังนี้ เสียที่บ้าน

ข้างวัดสามวิหาร ก็สวดที่บ้าน 7 คืน แล้วก็ไปสวดที่วัดเสนาสนารามอีก

คืน เป็น 8 คืนแล้วก็เผาเลย หนังสืออะไรก็ไม่ได้ทำเลย เราก็ยุ่ง ๆ เรื่อง

นั้นเรื่องนี้ก็เลยไม่ได้ทำอะไร แต่ก็มีคนมาช่วยบรรเลงเต็มไปหมด ครูถวิล

มา พวกบ้านใหม่มา ครูบุญยังก็มา พี่หนม พี่ปัด ครูจำเนียร คนนั้นคนนี้

มาช่วยบรรเลงกัน แต่ครูยงค์ไม่ได้มา เพราะตั้งใจไม่ให้แกรู้ ตอนนั้นแก

เจ็บหนัก ป่วยอาการไม่ค่อยสู้ดีนัก ที่ไม่บอกให้รู้ก็เพราะกลัวแกจะเสียใจ

จนมีผลกับอาการ ด้วยความที่พ่อผมกลับครูยงค์เขาก็รักกันมาก (พิทักษ์

จรรย์นาฏย์, สัมภาษณ์, 12 ตุลาคม 2560)

ภาพที่ 3.16 ครูบุญยงค์ เกตุคง และครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์
ที่มา : ครูไพรัตน์ จรรย์นาฎย์

ภาพที่ 3.17 การถ่ายภาพหมู่ในงานสวดพระอภิธรรมศพครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์
ที่มา : อาจารย์ธีรรัตน์ ศรีช่วงโชติ

ภาพที่ 3.18 ทางเข้าวัดเสนาสนารามราชวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปัจจุบัน
ที่มา : ว่าที่ร้อยตรีสุวิชา พงษ์เกิดลาภ บันทึกเมื่อ 29 พฤษภาคม 2561

ภาพที่ 3.19 บุตรของครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์
ระนาดเอก ครูไพรัตน์, ฆ้องวงใหญ่ ครูพรทิพย์
ฆ้องวงเล็ก ครูนพแก้ว, ระนาดทุ้ม ครูพิทักษ์
ฉิ่ง ครูอุทิศ และเครื่องกำกับจังหวะ ครูมรกต
ที่มา : ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์

หลังจากที่ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์ได้เสียชีวิตลง วงปี่พาทย์บ้านจรรย์นาฎย์ก็อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของลูก ๆ ทั้งครูเพทาย ครูไพเราะ จรรย์นาฎย์ รวมถึงทายาททุก ๆ คนก็ยังคงสืบทอด ทางเพลงและยึดอาชีพนักดนตรีไทยเป็นหลัก จนกระทั่งยุคปัจจุบันมีครูอุทิศ ครูพิทักษ์ ครูไพรัตน์ ตลอดจนพี่น้องผู้เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของครูไพฑูรย์ช่วยกันดูแล

3.2.3 ทายาทในสำนักยุคปัจจุบัน

1. ครูอุทิศ จรรย์นาฎย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาพที่ 3.20 ครูอุทิศ จรรย์นาฎย์

ที่มา : ครูอุทิศ จรรย์นาฎย์

ครูอุทิศ จรรย์นาฎย์ เกิดเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2495 เริ่มศึกษาสายสามัญที่โรงเรียนวัดจอมเกษประชาราษฎร์อุปถัมภ์ และได้ยึดอาชีพนักดนตรีเป็นหลักมาโดยตลอด ครูอุทิศถือเป็นบุตรคนที่สองของครูไพฑูรย์กับนางทองหยด แต่พี่ชายของครูอุทิศเสียชีวิตตั้งแต่วัยเยาว์ ครูอุทิศจึงเปรียบเสมือนเป็นพี่ชายคนโตของบ้านที่คอยช่วยเหลืองานของครูไพฑูรย์ และช่วยแม่ดูแลน้อง ๆ ด้วย ครูอุทิศได้เล่าถึงเหตุการณ์ในช่วงนั้นว่า

ผมเรียนวัดจอมเกษ นื่อง ๆ ก็เรียนเหมือนกัน ปีพาทย์ที่บ้านปกติก็มีพี่เขาที่อยู่แล้วนะ เพทาย ไพเราะเขาโตกว่าเรา พอผมโตพอเขาก็ให้ตีระนาด ไปงานอย่างวัดจอมเกษ วัดสามวิหารนี่เล่นกันประจำ วัดเจดีย์-แดงด้วย หลัง ๆ ไม่ค่อยได้ดีก็เลยตีเครื่องอื่นไป (อุทิศ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560)

เมื่อเติบโตขึ้นครูอุทิศได้เป็นผู้บรรเลงระนาดเอกของวง จากนั้นก็สับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าทีในการบรรเลงกันตามโอกาส ครูอุทิศสมรสแล้วมีบุตร 2 คนแต่ไม่มีใครยึดอาชีพนักดนตรีเป็นหลัก ปัจจุบันครูอุทิศยังคงรับงานบรรเลงดนตรีไทยตามงานต่าง ๆ ในนามของบ้านจรรย์นาฎย์อยู่เป็นประจำ โดยทำหน้าที่บรรเลงฆ้องวงใหญ่หรือฆ้องวงเล็ก และคอยถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ที่บ้านจรรย์นาฎย์ร่วมกับน้อง ๆ

ภาพที่ 3.21 งานไหว้ครูประจำปี 2514 ณ วัดพระพิเรนทร์
(ครูอุทิศบรรเลงระนาดเอก ครูไพฑูรย์บรรเลงระนาดทุ้ม)

ที่มา : ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์

ภาพที่ 3.22 ครูอุทิศ จรรย์นาฎย์ในวัยหนุ่ม
ที่มา : อาจารย์ธีรรัตน์ ศรีช่วงโชติ

2. ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์

ภาพที่ 3.23 ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์
ที่มา : ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์

ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์ เกิดเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2498 เริ่มศึกษาสายสามัญที่ โรงเรียนวัดจอมเกษพระราชานุสรณ์ โรงเรียนลุมพินีอุปถัมภ์ และจบการศึกษาระดับมัธยมที่ โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย แล้วตัดสินใจศึกษาสายอาชีพด้านการบัญชีที่โรงเรียนพาณิชย์การ พระนครศรีอยุธยา จากนั้นเข้าทำงานที่ธนาคารกสิกรไทยเรื่อยมา นอกจากการทำงานธนาคารแล้ว หากมีเวลาครูพิทักษ์ก็จะเดินทางไปร่วมบรรเลงดนตรีไทยในงานต่าง ๆ ของบ้านจรรย์นาฎย์อยู่เสมอ โดยทำหน้าที่บรรเลงระนาดทุ้ม ระนาดเอก หรือฆ้องวงใหญ่ตามแต่โอกาส หรือในบางครั้งครูพิทักษ์ก็ รับหน้าที่บรรเลงเครื่องเป่าด้วย จนกระทั่งลาออกจากการธนาคารในช่วงปี พ.ศ. 2543 ครูพิทักษ์ได้ เล่าถึงเหตุการณ์ในช่วงนั้นว่า

ผมลาออกเพราะมันต้องย้ายไปสำนักงานใหญ่ด้วย การเดินทางมัน ไกล ไหนจะมีงานเล่นดนตรีที่บ้านเราก็เอาทางนี้ดีกว่า ตอนนี้อยู่บ้าน อีกหลัง เดินทางไป ๆ มา ๆ ดีทุ้มบ้าง เป่าปี่บ้าง ปี่ใน ปี่ชวาก็ได้พอมานะ อ้อเขาก็ตีระนาดตีอะไรก็ว่าไป (พิทักษ์ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 12 ตุลาคม 2560)

เมื่อครูพิทักษ์ลาออกจากการธนาคารก็ได้ยึดอาชีพด้านดนตรีไทยเป็นหลักตลอดมา ปัจจุบัน ครูพิทักษ์ทำหน้าที่เป็นอาจารย์พิเศษอยู่ที่คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รวมทั้งรับ งานบรรเลงดนตรีไทยในนามบ้านจรรย์นาฎย์และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ในสำนักมาโดยตลอด

ภาพที่ 3.24 ครูบุญช่วย โสวัตรร่วมบันทึกภาพกับวงปี่พาทย์บ้านจรรย์นาฏย์
(ครูพิทักษ์ บรรเลงระนาดทุ้ม)
ที่มา : ครูพิทักษ์ จรรย์นาฏย์

ภาพที่ 3.25 ครูพิทักษ์ จรรย์นาฏย์เป่าปี่ชวา
ที่มา : ครูพิทักษ์ จรรย์นาฏย์

3. ครูเยาวรรักษ์ ศรีช่วงโชติ

ภาพที่ 3.26 ครูเยาวรรักษ์ ศรีช่วงโชติ

ที่มา : ครูเยาวรรักษ์ ศรีช่วงโชติ

ครูเยาวรรักษ์ ศรีช่วงโชติ เกิดเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2500 ศึกษาสายสามัญที่โรงเรียนวัดจอมเกษประชาราษฎร์อุปถัมภ์ โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ซึ่งเป็นโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และศึกษาจนจบประกาศนียบัตรชั้นสูงและปริญญาตรีครุศาสตร์ เอกภาษาไทยที่วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา แล้วได้ทำงานในช่วงแรกที่โรงเรียนวัดบางเตือ จากนั้นบรรจุเข้าทำงานที่โรงเรียนวัดจอมเกษฯ ซึ่งในวัยเด็กครูเยาวรรักษ์ก็ได้ศึกษาความรู้ด้านปี่พาทย์จากครูไพฑูรย์ในเบื้องต้น และศึกษาการขับร้องเพลงไทยจากนางเจียนจรรย์นาถผู้เป็นป้า เมื่อเติบโตขึ้นก็ได้ทำหน้าที่เป็นผู้ขับร้องหรือบรรเลงเครื่องกำกับจังหวะในวง ครูเยาวรรักษ์ได้เล่าถึงการทำงานของครูว่า

เราจบปริญญาตรีทางภาษาไทยไม่ได้เรียนทางดนตรี ตอนเรียนก็เรียนวิชาสามัญอื่นจบเอกภาษาไทย ครุศาสตร์ ทางดนตรีจึงเป็นความสามารถพิเศษของเราเอาไปสอนเด็ก สอนภาษาไทย อังกฤษ

คณิตศาสตร์ เหมามาหมดแล้วไปสอนดนตรี-นาฏศิลป์ด้วย ส่วนงานทางบ้านเราก็ไปกับเขาบ้างถ้ามีโอกาส มาเดี๋ยวนี้เกษียณแล้วก็มาช่วยเขาร้องบ้าง ตีจังหวะบ้าง (เยาวรักษ์ ศรีช่วงโชติ, สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560)

หลังจากการสอนวิชาการต่าง ๆ ที่โรงเรียนวัดบางเตือและโรงเรียนวัดจอมเกษฯ ได้สักระยะหนึ่ง ครูเยาวรักษ์ได้ย้ายไปสอนที่โรงเรียนวัดทอง อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แล้วย้ายอีกครั้งไปสอนที่โรงเรียนวัดดาวคะนอง จนกระทั่งสุดท้ายย้ายกลับมาเกษียณอายุราชการที่โรงเรียนวัดบางเตือ ครูเยาวรักษ์สมรสแล้วมีบุตร 3 คน โดยประกอบอาชีพทางด้านดนตรีไทยเป็นหลัก 1 คนคืออาจารย์ธีรรัตน์ ศรีช่วงโชติ สอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ปัจจุบันครูเยาวรักษ์ ศรีช่วงโชติก็ยังคงทำหน้าที่เป็นนักดนตรีร่วมบรรเลงในงานต่าง ๆ ของบ้านจรรย์นาฏอยู่เสมอ

4. ครูไพรัตน์ จรรย์นาฏย์

ภาพที่ 3.27 ครูไพรัตน์ จรรย์นาฏย์

ที่มา : ครูไพรัตน์ จรรย์นาฏย์

ครูไพรัตน์ จรรย์นาฎย์ เกิดเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2503 ศึกษาสายสามัญที่โรงเรียน วัดจอมเกษประชาราษฎร์อุปถัมภ์ แล้วเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยจนจบชั้นมัธยมศึกษา จากนั้นครูไพรัตน์ได้เข้าทำงานเป็นเสมียนลูกจ้างกองทัพบกทำหน้าที่เกี่ยวกับงานเอกสารต่าง ๆ ที่ศูนย์ อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด โดยที่ยังคงทำหน้าที่เป็นนักดนตรีบรรเลงฆ้องวงเล็กและ ระนาดเอกของบ้านจรรย์นาฎย์สืบเนื่องมาตั้งแต่เด็ก หลังจากทำงานเป็นลูกจ้างกองทัพบกได้ไม่นาน ครูไพรัตน์จึงได้สอบเข้ารับราชการเป็นดุริยางคศิลป์ป็น เครื่องมือเอกฆ้องวงเล็กที่แผนกดุริยางค์ไทย กองการสังคีต ปัจจุบันเป็นสำนักการสังคีต กรมศิลปากร และปฏิบัติหน้าที่มาจนปัจจุบัน ครูไพรัตน์ได้ เล่าถึงเหตุการณ์ในครั้งนั้นว่า

ตอนนั้นก็มาเดินหนังสือที่กรมนี้แหละ ก็ไปดูบอร์ดว่าเขาเปิด สอบ เห็นป้ายเขาบอกว่ารับสมัครอยู่ แล้วหัวหน้าที่เก่าเขาก็ว่าอ้าวเอ็งก็ ไปสอบสิ รู้จักคนนั้นคนนี้ก็เดี๋ยวจะช่วย ๆ พุดให้ มาสอบที่นี้แหละ ตีกันนี้ เลยขึ้นสาม เขาประกาศรับสมัครนักดนตรีไทย 2 คน รับสมัครคนฆ้องวง เล็ก ก็เลยมาสอบเลย (ไพรัตน์ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, อ้างถึงในสุวิชา พงษ์เกิดลาภ, 2558: 90)

ภาพที่ 3.28 งานไหว้ครูประจำปี 2514 ณ วัดพระพิเรนทร์ (ครูไพฑูรย์บรรเลงระนาดทุ้ม ครูไพรัตน์บรรเลงฆ้องวงเล็ก)

ที่มา : ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์

ภาพที่ 3.29 ครูไพรัตน์ จรรย์นาฎย์บรรเลงระนาดเอก
ที่มา : ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์

ภาพที่ 3.30 ครูไพรัตน์ จรรย์นาฎย์บรรเลงระนาดเอกในงานศพครูบุญยัง เกตุคง ปี พ.ศ.2541
ที่มา : อาจารย์อัษฎาวุธ สาคริก

หลังจากครูไพรัตน์ลาออกจากการเป็นลูกจ้างกองทัพบกแล้วเข้าทำงานที่แผนกดุริยางค์ไทย กรมศิลปากร ครูไพรัตน์ก็ยังเดินทางมาร่วมบรรเลงดนตรีไทยของบ้านจรรย์นาฏย์อยู่เสมอได้ขาดโดย หมุนเวียนหน้าที่ในการบรรเลงกับพี่น้องตามแต่โอกาส ครูไพรัตน์ได้สมรสแล้วมีบุตร 1 คนแต่ไม่ได้ ศึกษาต่อทางด้านดนตรี

5. ครูนพเก้า จรรย์นาฏย์

ภาพที่ 3.31 ครูนพเก้า จรรย์นาฏย์

ที่มา : ครูนพเก้า จรรย์นาฏย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ครูนพเก้า จรรย์นาฏย์ เกิดเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2507 ศึกษาสายสามัญที่โรงเรียนวัดจอมเกษประชาราษฎร์อุปถัมภ์ และเข้าศึกษาต่อโรงเรียนบางปะหัน ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำอำเภอ และตั้งอยู่ใกล้บ้านมากกว่าโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย เมื่อเติบโตขึ้นก็ได้ทำหน้าที่บรรเลงระนาดเอกและฆ้องวงเล็กในวงปี่พาทย์ของบ้านจรรย์นาฏย์ และสลับเปลี่ยนหน้าที่กับพี่น้องบ้าง ครูนพเก้าได้สอบเข้าทำงานเป็นอาจารย์ที่วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา ทำหน้าที่สอนเครื่องดนตรีปี่พาทย์

ภาพที่ 3.32 ครุฑนพเก้า จรรย์นาฎย์บรรเลงระนาดเอก
ที่มา : อาจารย์ธีรรัตน์ ศรีช่วงโชติ

ภาพที่ 3.33 ครุฑนพเก้า จรรย์นาฎย์ถ่ายภาพกับครูบุญยัง เกตุคง
ที่มา : อาจารย์ธีรรัตน์ ศรีช่วงโชติ

ปัจจุบันครุฑนพเก้าช่วยกันกับพี่น้องในตระกูลจรรย์นาฎย์ดูแลและเป็นนักดนตรีประจำทำ
หน้าที่บรรเลงเครื่องดนตรีปี่พาทย์ ตลอดจนช่วยถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชนที่เข้ามาเรียนดนตรีไทย
ที่บ้านจรรย์นาฎย์อีกด้วย

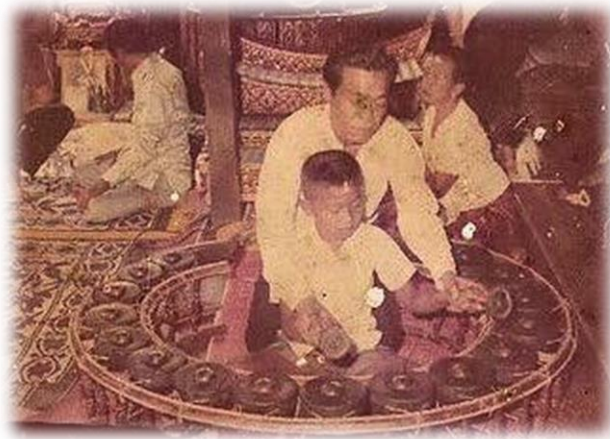
6. ครูมรกต จรรย์นาฎย์

ภาพที่ 3.34 ครูมรกต จรรย์นาฎย์

ที่มา : ครูมรกต จรรย์นาฎย์

ครูมรกต จรรย์นาฎย์ เกิดเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2509 เริ่มเข้ารับการศึกษาสายสามัญที่โรงเรียนวัดจอมเกษประชาราษฎร์อุปถัมภ์ แล้วเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนบางปะหัน เมื่อเติบโตขึ้นก็ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทย ทำหน้าที่เป็นผู้บรรเลงระนาดเอก ซ้องวงใหญ่ และซ้องวงเล็กสลับหมุนเวียนกับพี่ชายตลอดมา จากนั้นได้เข้าทำงานเป็นอาจารย์สอนดนตรีไทยที่โรงเรียนวัดจอมเกษประชาราษฎร์อุปถัมภ์ จนกระทั่งปัจจุบันครูมรกตยังคงเป็นหนึ่งในนักดนตรีประจำของบ้านจรรย์นาฎย์ ร่วมเดินทางไปบรรเลงดนตรีไทยในงานต่าง ๆ อยู่เสมอ และสั่งสอนถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนโรงเรียนวัดจอมเกษฯ ตลอดจนเยาวชนที่เข้ามาเรียนที่บ้านจรรย์นาฎย์ด้วย

ภาพที่ 3.35 ครูมรกต จรรย์นาฏย์ในวัยเด็ก เข้าพิธีไหว้ครูกับครูบุญยงค์ เกตุคง
ที่มา : อาจารย์ธีรรัตน์ ศรีช่วงโชติ

7. ครูพรทิพย์ จรรย์นาฏย์

ภาพที่ 3.36 ครูพรทิพย์ จรรย์นาฏย์
ที่มา : ครูพิทักษ์ จรรย์นาฏย์

ครูพรทิพย์ จรรย์นาฎย์ เกิดเมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2512 ถือเป็นน้องชายคนเล็กของบ้าน ศึกษาสายสามัญที่โรงเรียนวัดจอมเกษประชาธาษฎรอุปถัมภ์ แล้วศึกษาต่อที่โรงเรียนบางปะหัน จนจบระดับชั้นมัธยมศึกษาแล้วจึงสมัครสอบเข้าทำงานที่กองดุริยางค์ทหารเรือ กรุงเทพมหานคร ครูพรทิพย์ได้รับการบรรจุเข้าเป็นข้าราชการในกองดุริยางค์ทหารเรือ เครื่องมือเอกคือฆ้องวงใหญ่ ในขณะที่วัยนั้นก็ยังคงเดินทางกลับไปช่วยบรรเลงดนตรีออกงานร่วมกับพี่ ๆ ที่บ้านจรรย์นาฎย์อยู่เสมอ โดยทำหน้าที่บรรเลงฆ้องวงใหญ่เป็นหลัก ครูพรทิพย์เล่าถึงชีวิตในช่วงนั้นว่า

เมื่อจบระดับมัธยมศึกษาแล้วทำงานทันทีไปทำงานที่กรุงเทพฯ กองดุริยางค์ทหารเรือตรังวัดชีโนรส เขตบางกอกน้อย ตอนนั้นสอบเข้าเครื่องเอก ตำแหน่งฆ้องวงใหญ่เพื่อเล่นดนตรี ภายหลังเขาไม่เปิดสอบสำหรับพลเรือนแล้ว เขาเอานักเรียนเหมือนของเขา เอาเด็กนักเรียนที่ได้จากข้างใน ระหว่างที่ทำงานก็ยังออกงานกับที่บ้าน ทำงานไปด้วยเล่นดนตรีไปด้วยที่บ้านมีเรากี่มา ทำงานอยู่ได้ 7-8 ปีแล้วก็ลาออก ต้องกลับมาช่วยดูแลที่บ้าน มาคอยดูแลแม่ที่ป่วย (พรทิพย์ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560)

จากการที่นางทองหยด จรรย์นาฎย์ผู้เป็นแม่ได้ล้มป่วยลง และด้วยพี่ชายของครูพรทิพย์ต่างก็มีภาระหน้าที่ต่าง ๆ ทำให้ครูพรทิพย์ตัดสินใจลาออกจากราชการ ซึ่งในขณะนั้นได้ปฏิบัติงานที่กองดุริยางค์ทหารเรือจนได้รับยศจำเอก เมื่อครูพรทิพย์ลาออกเพื่อมาดูแลแม่ที่อยู่ที่บ้าน ครูพรทิพย์จึงได้ยึดอาชีพนักดนตรีเป็นหลักตั้งแต่นั้นมาจนกระทั่งปัจจุบัน ครูพรทิพย์สมรสแล้วมีบุตร 1 คนซึ่งยังอยู่ในช่วงวัยเด็ก มีความสนใจศึกษาด้านดนตรีไทยอยู่พอสมควร

ภาพที่ 3.37 ครูมรกต และครูพรทิพย์ จรรย์นาฏย์

ที่มา : ครูพิทักษ์ จรรย์นาฏย์

8. ครูบุษราคัม จรรย์นาฏย์

ภาพที่ 3.38 ครูบุษราคัม จรรย์นาฏย์

ที่มา : ครูบุษราคัม จรรย์นาฏย์

ครูบุษราคัม จรรย์นาฏย์ เกิดเมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2515 เริ่มศึกษาสายสามัญที่โรงเรียนวัดจอมเกษประชาราษฎร์อุปถัมภ์ โรงเรียนวัดพระงาม และโรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ซึ่งเป็นโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจนจบระดับชั้นมัธยมศึกษา จากนั้นได้ศึกษาสำเร็จในระดับปริญญาตรีด้านดนตรีศึกษาที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขณะกำลังศึกษาเล่า

เรียนครูบุษราคัมก็ได้ออกงานบรรเลงดนตรีไทยในนามของบ้านจรรยาญาติร่วมกับพี่ชายด้วย จากนั้นครูบุษราคัมได้รับการบรรจุเข้าทำงานเป็นครูสอนดนตรีไทยที่โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชน์ลาดกระบัง ระหว่างนั้นได้ศึกษาจนจบปริญญาโทหลักสูตรบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้ย้ายมาเป็นอาจารย์ประจำโรงเรียนบดินทร์เดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จนถึงปัจจุบัน ครูบุษราคัมได้เล่าถึงช่วงชีวิตในสมัยนั้นว่า

แต่ก่อนก็เห็นพี่ ๆ เขาเล่นดนตรีกันไปงานกันตลอด เราก็ตามไปกับเขาด้วย เพลงอะไรก็ได้หรือจะไปช่วยตีจังหวะบ้าง ตีฆ้องใหญ่ด้วย เราก็จะหนักไปทางเรียนหนังสือซะส่วนใหญ่ มาเรียนที่จุฬานี้ก็ไม่ค่อยสะดวกจะไปงาน แต่ถ้าว่างก็ไปตลอดนะ เรียนจบมาช่วงปี 36-37 นี้แหละ พอ 2538 ก็ได้บรรจุแล้ว เราก็ทำงานเป็นครูมาตลอดเลย (บุษราคัม จรรยาญาติ, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2560)

จากการที่ครูบุษราคัม จรรยาญาติต้องทำงานประจำด้วยการเป็นอาจารย์ที่โรงเรียนซึ่งตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครมาโดยตลอด ทำให้ไม่ค่อยได้มีโอกาสไปร่วมบรรเลงดนตรีกับที่วังบ้านจรรยาญาติเท่าใดนัก แต่หากมีโอกาสครูบุษราคัมก็จะไปร่วมบรรเลงด้วยอยู่เสมอ โดยคอยช่วยบรรเลงเครื่องประกอบจังหวะภายในวง รวมถึงบรรเลงฆ้องวงใหญ่เป็นหลักด้วย

ภาพที่ 3.39 ครูบุษราคัม จรรยาญาติ บรรเลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่
ที่มา : ครูพิทักษ์ จรรยาญาติ

ภาพที่ 3.40 ครูไพรัตน์ จรรย์นาฎย์ กับผู้วิจัย
ที่มา : ว่าที่ร้อยตรีสุวิชา พงษ์เกิดลาภ (บันทึกเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2559)

ภาพที่ 3.41 ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์ กับผู้วิจัย
ที่มา : ว่าที่ร้อยตรีสุวิชา พงษ์เกิดลาภ (บันทึกเมื่อ 21 ตุลาคม 2560)

นอกจากประวัติของบุคคลสำคัญของบ้านจรรยาญาติแล้ว จากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ทำให้ผู้วิจัยพบว่า สถานภาพของวงปีพาทย์จรรยาญาติในปัจจุบันนั้นยังคงรับงานบรรเลงดนตรีไทยในงานต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตอยู่เป็นประจำ ทั้งงานทำบุญเจริญพระพุทธมนต์ งานมงคลสมรส งานอุปสมบท และงานพิธีศพ ซึ่งในช่วงเวลาแต่ละเดือนจะมีงานเข้ามาจำนวนไม่แน่นอน ครูพิทักษ์ จรรยาญาติ กล่าวถึงการรับงานบรรเลงในสมัยก่อนช่วงปัจจุบันนี้ว่า

พวกงานนี้งานนี้แต่ก่อนมันก็เข้ามาเรื่อย ๆ แต่เดี๋ยวนี้บ่จะไม่มีก็เกือบเดือนเลยนะ เจียบ ๆ ไปบ้าง พอบ่ทจะเยอะวันเดียวต้องแยกกันสองสามวงเลย มันไม่แน่นอน แต่จริง ๆ มันก็พอมือ พออยู่กันได้ (พิทักษ์ จรรยาญาติ, สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2561)

จากสถานการณ์การรับงานของบ้านจรรยาญาติในปัจจุบัน ผู้วิจัยพบว่าไม่สามารถระบุเป็นจำนวนที่แน่นอนได้ เนื่องจากในแต่ละช่วงเวลาก็จะมีจำนวนของผู้ว่าจ้างไปบรรเลงที่แตกต่างกัน ซึ่งบางครั้งมีการติดต่อว่าจ้างวงปีพาทย์บ้านจรรยาญาติให้ไปบรรเลงดนตรีในช่วงเวลาเดียวกันถึง 2 งาน ทำให้ครูอุทิศ ครูพิทักษ์ และทายาทท่านอื่น ๆ ต้องช่วยกันจัดการแบ่งนักดนตรีของบ้านเป็นวงต่าง ๆ เพื่อให้การไปบรรเลงในแต่ละงานนั้นมีประสิทธิภาพ สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ครูพิทักษ์ จรรยาญาติ กล่าวถึงการจัดการแบ่งนักดนตรีเวลาไปงานต่าง ๆ ว่า

เวลามีงานมาชนกันนี่นะ หลัก ๆ เลยก็ต้องแบ่งคนกันไป บางทีเครื่องมอญต้องแยกกันไป 2 ที่ ก็ต้องจัดให้ดี เอาคนขนาดไปคนนึง คนซ่องไปเป็นหลัก แล้วที่เหลือก็ว่ากัน เพราะสำคัญมันคือขนาดกับซ่องนี้แหละ ผมบ้าง อุทิศบ้าง แอ้บ้าง สลับ ๆ กันไป แล้วก็เอาพวกลูกหลานหรือพวก ๆ กันไปเสริม (พิทักษ์ จรรยาญาติ, สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2561)

การออกงานไปบรรเลงดนตรีของบ้านจรรยาญาติจะมีการแบ่งหน้าที่กันดูแลรับผิดชอบโดยเป็นครูอุทิศ ครูพิทักษ์ ครูไพรัตน์ ครูนพแก้ว ครูมรกต และครูพรทิพย์คอยเป็นหัวเรี่ยวหัวแรง มีการ

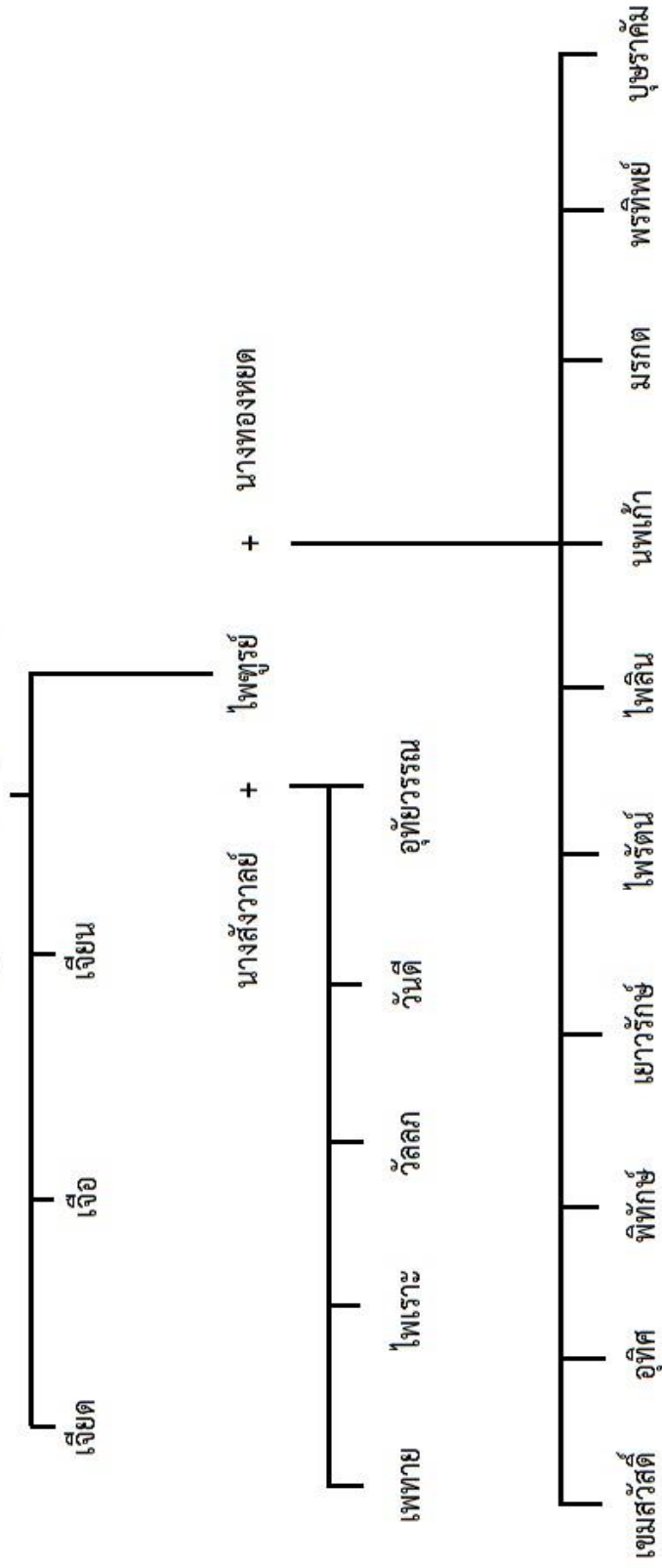
ติดต่อสื่อสารกันระหว่างพี่น้องเพื่อประสานงานกันในการจัดคน อย่างเช่นในกรณีที่มีงานต้องไป บรรเลงแล้วมีครูท่านใดท่านหนึ่งติดภารกิจ ก็จะมีการประสานงานในอีกท่านหนึ่งไปแทน ส่วนสถานที่ ต่าง ๆ ที่บ้านจรรย์นาถย์มักจะรับงานไปบรรเลงอยู่เสมอจะเป็นจังหวัดในพื้นที่ภาคกลาง โดยติดต่อ ผ่านทางครูอุทิศ ครูพิทักษ์ และครูไพรัตน์ นอกเหนือจากภาคกลางก็จะเป็นบริเวณพื้นที่ภาคอีสานได้ โดยเฉพาะจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดโดยรอบจะติดต่อผ่านทางครูนพเก้า ซึ่งได้ประกอบอาชีพ และอาศัยอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมาอยู่แล้ว จึงทำให้งานบรรเลงดนตรีของวงปี่พาทย์บ้านจรรย์นาถย์ ยังคงมีเข้ามาเรื่อย ๆ ยังสามารถยึดเป็นอาชีพที่ให้รายได้พอสมควร โดยที่ครูแต่ละท่านส่วนใหญ่ก็จะ มีงานประจำของตนเองอยู่แล้วอีกทางหนึ่ง

จากการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์บรรดาทายาทตระกูลจรรย์นาถย์ วิจัยพบว่าตระกูลจรรย์นาถย์มีบรรพบุรุษเป็นต้นสกุลคือ ครูเพชร จรรย์นาถย์ ซึ่งเดิมมีชื่อว่า นุช ภูมิลำเนาเดิมอยู่บริเวณฝั่งธนบุรี เป็นนักดนตรีประจำวังบูรพาภิรมย์ แล้วในช่วง พ.ศ. 2475 ครูเพชร ได้ย้ายถิ่นฐานมาสร้างบ้านใกล้วัดสามวิหาร อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึง เป็นต้นกำเนิดสำนักดนตรีบ้านจรรย์นาถย์ จากนั้นครูไพฑูรย์ผู้เป็นบุตรของครูเพชรได้สร้างบ้านเพิ่ม อีกหลังหนึ่งบริเวณใกล้วัดจอมเกษ อำเภอบางปะหัน และได้ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยที่ได้สั่งสม เรียนรู้มาจากครูเพชร และครูหลวงประดิษฐไพเราะให้แก่บุตรทั้ง 13 คน

บ้านจรรย์นาถย์ยังมีความสัมพันธ์อันดีกับนักดนตรีไทยที่มีฝีมือในยุคนั้นอีกหลายท่านด้วยกัน ทั้งครูเซ็ง รักดนตรี ครูบุญยงค์ เกตุคง (ศิลปินแห่งชาติ) ครูบุญยั้ง เกตุคง (ศิลปินแห่งชาติ) ครูฉนวน บุญจำเริญ ครูสวง เกิดผล ครูสำราญ เกิดผล (ศิลปินแห่งชาติ)

บรรดาบุตรของครูไพฑูรย์ที่ยังคงมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน แต่ละท่านล้วนประกอบอาชีพที่ เกี่ยวข้องกับดนตรีไทยทั้งสิ้น ทั้งการเป็นศิลปินและเป็นอาจารย์ถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชน โดย บุตรทุกคนเริ่มศึกษาสายสามัญที่โรงเรียนวัดจอมเกษประชาราษฎร์อุปถัมภ์ จากนั้นจึงเข้าศึกษาใน โรงเรียนประจำจังหวัด คือ โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย และโรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ รวมไปถึง โรงเรียนบางปะหันอันเป็นโรงเรียนประจำอำเภอด้วย เมื่อเติบโตขึ้นก็ได้เลือกศึกษาต่อในสิ่งที่ตนเอง มุ่งหวังโดยมิได้ละทิ้งความรู้ทางด้านดนตรี ทายาทแต่ละท่านยังคงสืบสานองค์ความรู้ด้านดนตรีไทยที่ ได้สืบทอดมาจากครูไพฑูรย์ จรรย์นาถย์ผู้เป็นบิดาไว้จนปัจจุบัน

ครูเพชร จรรย์นาฏย์ + นางปรีก

แผนผังที่ 3.1 เครือญาติตระกูลจรรย์นาฏย์โดยครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏย์

ที่มา : ว่าที่ร้อยตรีสุวิภา พงษ์เกิดลาภ (12 ธันวาคม 2561)

บทที่ 4

การสืบทอดเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฏย์

การศึกษาการสืบทอดเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฏย์ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการถ่ายทอดบทเพลงจากรุ่นสู่รุ่นในสายตระกูลทายาทบ้านจรรย์นาฏย์ ได้แก่ การถ่ายทอดองค์ความรู้จากครูเพชรจรรย์นาฏผู้เป็นหัวหน้าวงคนแรกสู่ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏผู้เป็นบุตรและหัวหน้าวงในรุ่นต่อมา รวมถึงการถ่ายทอดความรู้จากครูไพฑูรย์สู่บุตรที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันทั้ง 8 คน ได้แก่ ครูอุทิศ ครูพิทักษ์ ครูเยาวรักษ์ ครูไพรัตน์ ครูณพแก้ว ครูมรกต ครูพรทิพย์ และครูบุษราคัม

4.1 การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านปีพาทย์ของบ้านจรรย์นาฏย์

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ทายาทของครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏถึงการเรียนรู้ด้านดนตรีไทยภายในบ้าน พบว่าครูไพฑูรย์ได้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุตรโดยเน้นในด้านของเครื่องดนตรีปีพาทย์เป็นหลัก ลูก ๆ ทุกคนเริ่มเรียนปีพาทย์ครั้งแรกกับครูไพฑูรย์ โดยเริ่มต้นจากการเรียนห้องวงใหญ่เพลงสาธการ ฝึกหัดพื้นฐานตามขนบธรรมเนียมที่สืบทอดกันมา จากนั้นจึงได้เรียนเพลงโหมโรงเช้า โหมโรงเย็นตามลำดับ ครูอุทิศ จรรย์นาฏเล่าการเรียนปีพาทย์กับครูไพฑูรย์ว่า “ตอนนั้นก็จำไม่ได้นะว่าก็ขুব แต่รู้ว่าเรียนกับพ่อก็เริ่มสาธการแน่ ๆ” (อุทิศ จรรย์นาฏ, สัมภาษณ์, 12 ตุลาคม 2560) อีกทั้งครูพิทักษ์ จรรย์นาฏก็ได้เล่าถึงตอนเริ่มเรียนดนตรีไทยว่า

เริ่มเรียนดนตรีอายุประมาณ 6 ขวบเห็นจะได้ ก็เริ่มจับเลย เรียนที่นี้แหละ ในห้อง พ่อจับมือสาธการ เรียนห้องวงใหญ่ บ้านผมเขาก็ต่อมือห้องก่อนเหมือนกันทุกคน ต้องเรียนทุกคน คุณอุทิศ แอ็ ยาวรักษ์ คนอื่นก็เหมือนกัน ตอนหลังก็ค่อยกระจายไป เป็นเด็กเราไปงานก็ตีจังหวะก่อน ตีฉิ่ง ตีกรับ โหม่งอะไรพวกนี้ก่อน เราก็ดูเขา ฟังไป เพลงเขาเล่นกันไปเราก็จำได้บ้าง ไม่ได้บ้าง พอใช้ได้เขาก็จับเราเข้าไปตีบ้าง คนขาดก็เอาเข้าไปเสริมบ้าง ก็เป็นอย่างนี้ทุกคน นางหงส์แรก ๆ ก็ยังไม่ได้หอรอกมัน

ไม่ค่อยได้ใช้ ได้เพลงอื่นก่อนค่อยมาได้นางหงส์ทีหลัง (พิทักษ์ จรรย์-
นาฎย์, สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560)

ครูเยาวรักษ์ ศรีช่วงโชติ ถือเป็นบุตรสาวคนแรกของครูไพฑูรย์กับนางทองหยด ก็ต้องเรียน
ปีพาทย์เป็นอย่างแรกด้วยเช่นกัน ครูเยาวรักษ์เล่าถึงการเรียนดนตรีไทยตอนแรกเริ่มว่า

ครูโตมาอยู่ที่บ้านนี้ตลอด หัดดนตรีคือร้องเพลงและฆ้องวงแต่ถนัด
ร้องเพลง ตั้งแต่อายุ 5 ขวบร้องเพลงได้แล้ว เพราะพ่อฝึกมาตั้งแต่ 3-4
ขวบพูดได้ก็ให้ฝึกเล็กๆน้อยๆ พูดได้ก็สอนเพลงพื้นๆ เป็นเพลงง่าย ๆ
พวกเนื้อเต็มพอร้องเป็นเพลงก็ร้องเพลงแรกเลยคือ จระเข้หางยาว ลอง
ไปงานก็ไปร้องเขมรทรงราชดำเนิน เขมรไทรโยค ลาวดวงเดือน ที่
แม่นๆ เลย คือ เพลงจระเข้หางยาว ร้องประจำ ตอนหลังก็หัดมาเรื่อย
ๆ เรียนกับคุณพ่อคุณแม่แล้วก็ป้าเจียน (เยาวรักษ์ จรรย์นาฎย์,
สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560)

ครูไพรัตน์ จรรย์นาฎย์ เล่าถึงการเริ่มเรียนดนตรีไทยกับครูไพฑูรย์ว่า

เด็ก ๆ 4-5 ขวบก็ต่อสาธการแล้ว ตอนนั้นก็ตีฆ้องเล็กเลย ตีแบบ
ฆ้องใหญ่นี้แหละ แต่ตีในฆ้องเล็ก ก็ตอนนั้นฆ้องใหญ่พี่ผมเขาเรียนอยู่ ชื่อ
พิทักษ์ ห่างกันหลายปี เขามะแม ผมปีซวด จริงๆผมจะเรียนคู่กับพี่สาว
ผม ต่อไปด้วยกัน แต่เขาจะนำผมตลอด ต่อสาธการแล้วก็ไปโหมโรงเช้า
สมัยนั้นต่อตระโหมโรงเลยนะ ไม่ได้รอจับมือตระหรงอก เพราะมันต้อง
ต่อไปออกงาน รีบใช้งาน สมัยก่อนไม่ค่อยได้ไหว้ครูเท่าไร ไม่ได้จัดทุกปี
หรงอก บางที 2-3 ปีจัดที กว่าจะได้จับมือก็ไม่ทันกิน เขาเลยต่อไปเลย
(ไพรัตน์ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, อ้างถึงในสุวิชา พงษ์เกิดลาภ, 2558:
80)

ครูพรทิพย์ จรรย์นาฎย์ก็ได้เล่าถึงตอนเริ่มเรียนดนตรีไทยว่า

เริ่มเรียนตั้งแต่อายุ 8-9 ขวบ ก็เรียนไม่ได้เก่งอะไรสมัยก่อนเขาก็ไปทำงานกัน เราก็ไม่ค่อยได้เรียนอะไรมาก มาเริ่มเล่นปี่พาทย์เริ่มจากฆ้องวงใหญ่ เล่นเพลงสาธูการ ไม่ได้เรียนกับพ่อเพราะพ่อป่วยแล้ว ท่านเสียชีวิตตอนอยู่ ป.5-6 เริ่มเรียนกับพี่ชายคือครูไพรัตน์ เรียนแบบครูพักลักจำได้เพลงจากการออกงานกับพี่ชาย เล่นกันแต่เพลงมอญ นางหงส์ไม่ได้ต่อจริงจัง (พรทิพย์ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560)

ครูบุษราคม จรรย์นาฎย์ ได้เล่าถึงการเรียนดนตรีไทยตอนแรกเริ่มว่า

เริ่มเรียนดนตรีก็ทันพ่ออยู่นะ แต่ว่าไม่ได้เรียนอะไรเท่าไรหรอก ส่วนใหญ่จะเริ่มเรียนกับพี่ชายมากกว่า คนที่สอนเราคนแรกเลยก็คือพี่แอ๋ ไพรัตน์ แล้วเราก็ซึมซับมาจากพี่ ๆ เรียนก็ตามหลักปี่พาทย์เลยนะ เรียนโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น พวกเพลงเถา เพลงเสภาต่าง ๆ แล้วก็มีเพลงมอญ ก็ดีซึ้งตลอด (บุษราคม จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2560)

เรื่องการเริ่มหัดเรียนดนตรีไทยของลูก ๆ ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์ กับนางทองหยด ผู้วิจัยพบว่าครูอุทิศ ครูพิทักษ์ ครูเยาวรักษ์ ครูไพรัตน์ ครูนพเก้า และครูมรกตมีโอกาสได้รับการถ่ายทอดความรู้จากครูไพฑูรย์ตั้งแต่เริ่มต้น โดยเริ่มจากการหัดฆ้องวงใหญ่ เริ่มเรียนเพลงสาธูการ จากนั้นจึงเรียนเพลงโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น เพลงเรื่อง เพลงเถา เพลงมอญ และเพลงประเภทอื่น ๆ เพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อลูก ๆ สามารถบรรเลงเพลงประเภทต่าง ๆ ได้แล้วก็จะถ่ายทอดเพลงนางหงส์ให้ในภายหลัง ขึ้นอยู่กับช่วงเวลาที่จะต้องใช้เพลงนางหงส์บรรเลงในงานอวมงคล เพราะตามปกติแล้วบ้านจรรย์นาฎย์จะเน้นการในช่วงปี่พาทย์มอญเป็นหลัก ส่วนครูพรทิพย์และครูบุษราคมต้องเรียนดนตรีไทยกับพี่ ๆ เนื่องจากครูไพฑูรย์มีปัญหาด้านสุขภาพ ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตัวเองได้อย่างเต็มที่ โดยที่ครูพรทิพย์และครูบุษราคมได้รับการถ่ายทอดจากครูพิทักษ์และครูไพรัตน์มาโดยตลอด

4.2 การสืบทอดเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาญย์

นอกจากการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านปีพาทย์ พร้อมทั้งให้ลูก ๆ ได้ออกงานบรรเลงดนตรี เพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์ต่าง ๆ แล้ว ครูไพฑูรย์ยังได้ถ่ายทอดเพลงนางหงส์เรื่องต่าง ๆ ที่สืบทอดมาจากครูเพชร และเพลงที่ครูไพฑูรย์เรียงร้อยขึ้นเองแก่ลูก ๆ ด้วย ครูพิทักษ์เล่าถึงเรื่องการเรียนเพลงนางหงส์จากครูไพฑูรย์ว่า

เราเรียนรู้ทั้งหมด คือเราเรียนพิธีกรรมเริ่มจากโหมโรงเช้า โหมโรงเย็นก่อน ทางพิธีสงฆ์อะไรพวกนี้แหละ แล้วก็มางานศพเป็นปีพาทย์มอญ ที่นี้เล่นปีพาทย์มอญก็ประกอบไปด้วยเพลงมอญ เพลงเถาที่เราต่อมาจากเสภา ก็เอามาใช้ได้ ก็สืบลเสียงบ้างหรือตีเสียงชวาเสียงอะไรก็ว่าไป อย่างถ้าเล่นนางหงส์สมัยนั้นมันไม่ได้เอาเครื่องแบบนี้ไป เขาก็นิยมเครื่องมอญส่วนใหญ่เขาหาเครื่องมอญทั้งนั้น ถึงเวลาที่ต้องเล่นก็อาจจะเล่นเรื่องนางหงส์ เริ่มมาด้วยเพลงนางหงส์ สองชั้นก่อน เข้าเพลงเรื่องเพลงไทย แล้วก็ต่อไปอาจจะเป็นนางหงส์สามชั้น ก็ว่าไปออกเพลงเร็ว เพลงฉิ่ง เพลงเร็ว แล้วก็เพลงอะไรอย่างนี้ ก็ตามลักษณะเพลงนางหงส์นั้นแหละ (พิทักษ์ จรรย์นาญย์, สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่า ก่อนที่จะศึกษาเพลงนางหงส์โดยปกติแล้วจะต้องได้เรียน เพลงเถา เพลงเสภา เพลงเรื่อง เพลงเกร็ดต่าง ๆ ก่อนเพื่อจะได้สามารถบรรเลงเพลงนางหงส์ที่ประกอบไปด้วยเพลงหลากหลายประเภทได้ ครูไพฑูรย์จึงถ่ายทอดเพลงประเภทต่าง ๆ ให้แก่บุตรของ ท่านก่อนแล้วจึงนำเพลงมาร้อยเรียงไว้ตามแบบแผนการบรรเลงเพลงนางหงส์ ในการสืบทอดเพลงนางหงส์จากครูไพฑูรย์สู่ทายาท ผู้ที่ได้เรียนรู้ส่วนใหญ่จะเป็นพี่คนโตของบ้าน คือ ครูอุทิศ ครูพิทักษ์ และครูไพรัตน์ โดยเพลงนางหงส์ที่สืบทอดมาจากครูเพชร จรรย์นาญย์ และเป็นเพลงที่นิยมนำมาบรรเลงอยู่เสมอ ได้แก่ เตี้ยวระนาดเอกเพลงนางหงส์ สามชั้น เพลงนางหงส์เรื่องแสนสุดสวาท เพลงนางหงส์ เถา ส่วนเพลงนางหงส์เรื่องอื่น ๆ ที่สืบทอดมาจากครูไพฑูรย์ จรรย์นาญย์ ได้แก่ เพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทม เพลงนางหงส์เรื่องเขมรปากท่อ เพลงนางหงส์เรื่องเทพนิมิต เพลงนางหงส์

เรื่องภริมย์สุรางค์ ซึ่งเพลงเรื่องดังกล่าวเป็นเพลงเรื่องที่บ้านจรรย์นาฎย์นิยมนำมาบรรเลงสำหรับงาน
อวมงคลอยู่บ่อยครั้ง

ครูไพรัตน์ จรรย์นาฎย์ได้เล่าถึงเพลงนางหงส์ที่วังปีพาทย์บ้านจรรย์นาฎย์นิยมใช้บรรเลงอยู่
ในปัจจุบันว่า

เพลงนางหงส์นี่ก็ไม่ค่อยได้เล่นเท่าไรหรอก ถ้าไม่นับประโคมสอง
ชั้นนะ ปกติงานศพเขาก็หากันแต่เครื่องมอญ แต่ว่าที่บ้านก็เล่นกัน แน่ ๆ
เลยมีเทพบรรทม เทพนิมิต ก็ต่อมากับพ่อนั้นแหละ สมัยนี้ก็ร้อยกันเอง
พวกพี่น้องที่บ้านนี้แหละร้อยกันไว้ บางทีก็ไปดกันหน้างานเอาเพลงนั้น
เพลงนี้มาออกกัน อาเฮียก็เล่น พิทักษ์เขาทำไว้ แต่ต้องเลือกที่เสียงมัน
เข้ากันนะ ต้องใช้ประสบการณ์จะเข้าจะออก จะไปจะมานัดกันไม่ดีนี่จะ
ล้มเอาง่าย ๆ (ไพรัตน์ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 12 ตุลาคม 2560)

ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์ได้เล่าถึงเพลงนางหงส์ที่วังปีพาทย์บ้านจรรย์นาฎย์นิยมใช้บรรเลงอยู่
ในปัจจุบันว่า

มีเพลงนางหงส์สมัยนั้นรุ่นพ่อเขาเล่น ก็จะมีเทพบรรทมอันนี้
แน่นอน ภริมย์สุรางค์ เทพนิมิต ก็จะมีแปลกไปอีก ก็จะเอาเพลงเถาเข้า
มา สมมุติว่าเราเล่นเพลงแขกสาหร่าย ก็ตั้งขึ้นมา 3 ท่อน ไม่มีร้อง แล้ว
ออกเพลงเร็ว ออกแขกฉิ่ง ถ้าเป็นจีนก็เล่นอาเฮีย อาหนู ออกเร็วเงินแส
เพลงฉิ่งตามลักษณะนางหงส์ อีกอย่างที่ผมเล่นก็คือเล่นเพลงเขมรเขี้ยว
ทางครูเพชร มีร้อง เล่นครบแถวเลย ไม่ออกลูกหมดแต่ออกเพลงฉิ่งไป ก็
ออกอะไรไปตามเรื่อง แล้วออกเพลงภาษาเขมร ก็ประมาณนี้ มีแสน
สุดสวาท ออกมัดตีนหมู หรืออะไรก็ได้ให้มันกินกัน ก็ไม่มีไรพิสดาร เน้น
เสียงให้มันกลมกลืนเข้ากัน (พิทักษ์ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม
2560)

ในยุคปัจจุบันวงปี่พาทย์มอญถือเป็นที่นิยมของชาวบ้านโดยทั่วไป บ้านจรรย์นาฎย์ก็เป็นวงหนึ่งที่รับงานบรรเลงปี่พาทย์มอญในงานอวมงคลอยู่เป็นประจำ แต่ก็ยังคงมีการใช้วงปี่พาทย์นางหงส์ไปบรรเลงอยู่บ้าง และยังมีเพลงนางหงส์เรื่องต่าง ๆ ที่ถูกร้อยเรียงขึ้นโดยครูในสำนักบ้านจรรย์นาฎย์ยุคปัจจุบัน และใช้บรรเลงรวมทั้งถ่ายทอดให้แก่ศิษย์ด้วย ได้แก่ เพลงนางหงส์เรื่องสามไม้ใน เพลงนางหงส์เรื่องอาเฮีย เพลงนางหงส์เรื่องเขมรเขียว เพลงนางหงส์เรื่องแสนเสนาะ และเพลงนางหงส์เรื่องพญาภาสกร เพลงต่าง ๆ เหล่านี้ถูกร้อยเรียงขึ้นโดยนครูอุทิศ และครูพิทักษ์ ตลอดจนพี่น้องภายในสำนัก โดยยึดหลักทฤษฎีการร้อยเรียงเพลงนางหงส์ คำนับบันไดเสียงของแต่ละเพลงให้กลมกลืนกัน รวมถึงสำเนียงภาษา และลีลาของบทเพลง

4.3 ลักษณะการร้อยเรียงเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์

การร้อยเรียงเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์ที่มีลักษณะโดดเด่นนั้น ผู้วิจัยพบว่าเพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทมของบ้านจรรย์นาฎย์มีการร้อยเรียงเพลงและการใช้กลวิธีการบรรเลงที่โดดเด่น แตกต่างจากเพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทมโดยทั่วไป เนื่องจากเพลงเทพบรรทมเป็นเพลงเกร็ดมีลูกล้อลูกขัด อัตราจังหวะสามชั้น ใช้การบรรเลงร่วมกันเป็นวงตามปกติ แต่ทางของบ้านจรรย์นาฎย์ได้ปรับปรุงให้เป็นการเดี่ยวระนาดในเพลงเทพบรรทมแทนการบรรเลงหมู่พร้อมกันทั้งวง เป็นทางเดี่ยวที่ประพันธ์ขึ้นโดยครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์และได้ถ่ายทอดทางเดี่ยวนี้ให้แก่บุตรคือ ครูอุทิศ จรรย์นาฎย์เป็นคนแรก ครูอุทิศ จรรย์นาฎย์เล่าเรื่องการบรรเลงเพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทมว่า

CHULALONGKORN UNIVERSITY

แต่ก่อนพ่อเขาทำ แล้วเขาเห็นผมตีได้เขาก็เลยต่อให้ไปเล่นกัน
เรื่องนี้ยาวน่าดู เหนื่อยมากใช้กำลังมาก ต้องไล่จริง ๆ ก่อนจะตีก็ตี
นางหงส์มาก่อนด้วย มีพิทักษ์เขาคือฆ้องตีทุ้ม เดี่ยวนี้จะให้ตีก็ไม่ไหวแล้ว
(อุทิศ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560)

ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์เล่าเรื่องการบรรเลงเพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทมว่า

สมัยนั้นพ่อผมเขาปรับไว้ให้อุทิศเขาทีระนาด อุทิศเขาตีไหว ไม่ได้
 ฉูดฉาดมากนัก แต่ว่าอืด ตีทนมาก ๆ ตีนางหงส์ หกชั้นมาก่อน 2 ท่อน
 แล้วก็อาจจะออกสามชั้นอีก 2 ท่อน เสร็จสรรพก็ออกเดี่ยวเทพบรรทม
 มารับด้วยเพลงเร็วแม่อ่อนลูก ออกเพลงฉิ่งเพลงหนึ่งก่อน อยู่ในฉิ่งพระ
 ฉั้นนั้นแหละ เป็นการบอกว่ามาเพลงฉิ่งแล้วนะ แล้วค่อยเดี่ยวฉิ่งมุล่ง
 หรือข้างประสานงา รับด้วยเพลงเร็วลูกวอนแม่ ออกเพลงภาษายาวเลย
 สมัยก่อนไม่รู้เรื่อง เริ่มด้วยลาวกระแต แล้วก็เพลงทำนองแสนสุขสมนึ่งชม
 วิหค ชื่อไรนี่ก็ไม่ออก เสร็จก็ไปออกเพลงเขมรขเด็จจีท่อน ยาวลิบลอง
 ภาษายาวจบฝรั่ง ออกแขกประเทศ ลูกหมด แต่ภาษานี้จะเล่นแค่ลาวก็ได้
 ไม่ผิด (พิทักษ์ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560)

4.4 คุณลักษณะพิเศษของผู้รับการสืบทอดเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์

จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่าเพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทมมีความยาวอย่างยิ่ง ต้องใช้
 พลังกำลังในการบรรเลง ผู้บรรเลงต้องผ่านการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีจึงจะบรรเลงได้ไพเราะ โดยใน
 ปัจจุบันพี่น้องตระกูลจรรย์นาฎย์สามารถสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่ภายในวงกันได้ แสดงให้เห็นว่า
 ทายาทของครูไพฑูรย์แต่ละท่านมีความเชี่ยวชาญด้านการบรรเลงเครื่องดนตรีปี่พาทย์ทั้งสิ้น ซึ่ง
 นอกจากเครื่องตีแล้ว ผู้ที่สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทอื่นได้ดีนั่นคือ ครูพิทักษ์สามารถบรรเลง
 ปี่ใน และปี่ชวาได้อีกด้วย ครูพิทักษ์เล่าถึงการศึกษาการเป่าปี่จากผู้เป็นบิดาว่า

เรียนปี่กับพ่อผม พ่อผมนี่เขาเป่าปี่ชั้นหนึ่งเลยนะ ขวานี่หาตัวจับ
 แทบไม่ได้ สมัยก่อนผมเด็ก ๆ นี่พ่อเขาเป่าปี่ชวา ผมต้องตามไปตีฉิ่งให้
 เขาที่สนามมวย มีงานปีใหม่ 7 คืนพ่อผมก็ไปเป่าทุกคืน ที่บ้านก็มีปี่ชวา
 ประกอบงาอยู่เลย แก่เป่าไหว เป่าปี่ชวาคล่อง แก่เป่าหมด งานตีโหมโรง
 เย็นผมเด็ก ๆ ตีกันแกก็เป่าปี่ในบอกฮ่องพาวงไปได้ เรียน ๆ ไปก็ไม่มีใคร
 หัดด้วย ผมเองก็ไม่ได้หัดเท่าไรหรอก ก็เป่า ๆ ไป มาจับปี่ชวาเอาตอน

หลังที่พ่อเขาผ่าสมองแล้ว ก็บอกได้นิดหน่อย ไม่มากเท่าไร แรกก็ยังเอาปี
ชวามาเป่าให้ดูอยู่แต่ก็ไม่ดีเหมือนก่อน โชคดีที่ว่าเราก็กังซิมซิมมาตั้งแต่
เด็ก สมัยนั้นเล่นบวलयเขาเล่าให้ฟังว่า ตาสังเวียนบ้านใหม่นี้เขาพาไป
ทำที่ขอนแก่น เขาจะเอาบวलयก็ไม่มีใครเป่า ครูผวนแกก็ไม่เป่า ครู
สังเวียนก็จ้างพ่อผมบอกไอ้หนู เดี่ยวกูให้มึงซุดใหญ่ สมัยนั้นซุดใหญ่เขา
หมายถึงแม่โขงกลมนึง แล้วก็โซดา 4 ขวด ก็ให้ซุดนึ่งมึงเป่าให้หน่อย
เออะวะ พ่อผมก็เป่า (พิทักษ์ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560)

นอกจากความสามารถด้านการบรรเลงระนาดเอกและระนาดทุ้มของครูไพฑูรย์จะเป็นที่
ยอมรับอย่างกว้างขวางแล้ว ครูไพฑูรย์ยังมีความสามารถด้านการเป่าปี่ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย และได้
ถ่ายทอดให้แก่ครูพิทักษ์ผู้เป็นบุตร ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์ก็ได้ฝึกหัดการบรรเลงเครื่องเป่า ซิมซิมองค์
ความรู้จากครูไพฑูรย์ทั้งการสังเกตแบบครูพักลักจำ และรับการสั่งสอนจากครูไพฑูรย์เองด้วย ส่งผลให้
ครูพิทักษ์สามารถบรรเลงปี่ได้ดี ในบางโอกาสยังคงได้รับหน้าที่บรรเลงเครื่องเป่าในวงปี่พาทย์ของบ้าน
จรรย์นาฎย์ด้วย ครูพิทักษ์ยังเล่าเสริมต่ออีกว่า

แต่ก่อนมีงานก็หาคนมาช่วยเป่า เมื่อก่อนผมใช้ใครรู้ใหม่ พี่
ปี่นี่ไง ขอให้พี่ปี่เขามาช่วยเป่าให้ผมเวลามีงานแสดงอะไรอย่างนี้ งาน
เชิดชูครูสำราญครบ 60 ตอนนั้นก็ทำเพลงเล่นกัน ก็มีทยอยในทางของปู่
แกก็พอได้เพราะทางมันก็จะคล้าย ๆ กันบ้าง เดี่ยวนี้ก็มีเด็ก ๆ ที่บ้าน มี
พวกรุ่นน้องหมื่นเวียนมาช่วยกันไม่ขาด บางงานผมก็เป่าเองนั่นแหละ พี่
น้องเขาก็สลับกันตีเครื่องไป (พิทักษ์ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม
2560)

การเล่นเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์ถือได้ว่ามีโอกาสดูออกงานบรรเลงน้อยมาก แต่
หากเวลามีงานครุฑูทิศ ครูพิทักษ์หรือครูท่านอื่นก็จะจัดหาเหล่ามิตรนักดนตรีมาเป่าปี่ชวาในวงอยู่
เสมอ ในบางครั้งครูพิทักษ์ก็จะเป็นผู้บรรเลงปี่ชวาด้วยตัวเองบ้าง

ภาพที่ 4.1 วงปี่พาทย์นางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์ในช่วงปัจจุบัน
ที่มา : ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์

ภาพที่ 4.2 วงปี่พาทย์นางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์ในช่วงปัจจุบัน
ที่มา : ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์

ภาพที่ 4.3 วงปี่พาทย์นางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์ในช่วงปัจจุบัน
ที่มา : ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์

ภาพที่ 4.4 ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์ร่วมบรรเลงปี่ชวาในวงปี่พาทย์นางหงส์
ที่มา : ครูพิทักษ์ จรรย์นาฎย์

การสืบทอดเพลงนางหงส์ของทายาทบ้านจรรย์นาฏย์นั้นยังคงปรากฏมาจนกระทั่งปัจจุบัน โดยมีครูในสำนักที่เป็นแกนหลักอยู่หลายท่านคอยถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ผู้เป็นเยาวชนที่มาศึกษาเล่าเรียนที่บ้าน ได้แก่ ครูอุทิศ ครูพิทักษ์ ครูไพรัตน์ ครูนพเก้า ครูมรกต และครูพรทิพย์ จรรย์นาฏย์ นิยมบรรเลงเพลงเรื่องที่สืบทอดมาจากครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏย์ รวมถึงเพลงที่ร้อยเรียงกันขึ้นใหม่ ได้แก่ เพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทม เพลงนางหงส์เรื่องเขมรปากท่อ เพลงนางหงส์เรื่องเทพนิมิต เพลงนางหงส์เรื่องภริมย์สุรางค์ เพลงนางหงส์เรื่องอาเฮีย เพลงนางหงส์เรื่องเขมรเขี้ยว เพลงนางหงส์เรื่องแสนเสนาะ และเพลงนางหงส์เรื่องพญากาสร ส่วนเพลงนางหงส์เรื่องแสนสุดสวาทที่ได้สืบทอดมาจากครูเพชร จรรย์นาฏย์เริ่มมีการนำมาบรรเลงน้อยลงเนื่องจากเพลงแสนสุดสวาทเป็นทางเพลงที่ครูเพชร ประพันธ์ขึ้นไว้โดยเฉพาะ ต่างจากเพลงแสนสุดสวาทที่บรรเลงแพร่หลายกันอยู่ทั่วไป ทำให้ในงานอวมงคลต่าง ๆ หากต้องใช้เพลงแสนสุดสวาทแล้ว นักดนตรีที่มาร่วมบรรเลงเพลงก็จะเลือกทางเพลงที่เป็นที่นิยมกว่า จึงไม่ค่อยมีนักดนตรีที่จะสามารถบรรเลงเพลงแสนสุดสวาททางเพลงของครูเพชรได้ เว้นแต่พี่น้องในบ้านจรรย์นาฏย์เพียงเท่านั้น

4.5 กระบวนเพลงนางหงส์เรื่องต่าง ๆ ของบ้านจรรย์นาฏย์

ปัจจุบันเพลงนางหงส์ทั้งหมดที่สำนักบ้านจรรย์นาฏย์นิยมบรรเลงกันในงานอวมงคล ได้ถูกบันทึกเสียงเก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบโดยครูพิทักษ์ จรรย์นาฏย์ มีทั้งการบรรเลงโดยพี่น้องทายาทบ้านจรรย์นาฏย์ และการบรรเลงจากลูกศิษย์ในงานต่าง ๆ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มด้วยกัน คือ

เพลงที่สืบทอดมาจากครูเพชร จรรย์นาฏย์ ได้แก่ เดี่ยวระนาดเอกเพลงนางหงส์ สามชั้น เพลงนางหงส์เรื่องแสนสุดสวาท เพลงนางหงส์ เถา

เพลงที่ถูกร้อยเรียงขึ้น และสืบทอดมาจากครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏย์ ได้แก่ เพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทม เพลงนางหงส์เรื่องเขมรปากท่อ เพลงนางหงส์เรื่องเทพนิมิต เพลงนางหงส์เรื่องภริมย์สุรางค์

เพลงที่ถูกร้อยเรียงขึ้นจากทายาทในสำนักปัจจุบัน ได้แก่ เพลงนางหงส์เรื่องสามไม้ใน เพลงนางหงส์เรื่องอาเฮีย เพลงนางหงส์เรื่องเขมรเขี้ยว เพลงนางหงส์เรื่องแสนเสนาะ และเพลงนางหงส์เรื่องพญากาสร

เพลงนางหงส์เรื่องต่าง ๆ ของบ้านจรรย์นาญย์

แผนผังที่ 4.1 เพลงนางหงส์เรื่องต่าง ๆ ของบ้านจรรย์นาญย์
ที่มา : ว่าที่ร้อยตรีสุวิชา พงษ์เกิดลาภ (12 ธันวาคม 2561)

บทที่ 5

วิเคราะห์เพลงนางหงส์ เรื่องเทพบรรทม

จากการศึกษารวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เหล่าทายาทของครูไพฑูริย์ จรรย์นาฎย์ ผู้วิจัยพบว่า มีเพลงนางหงส์เรื่องต่าง ๆ ของบ้านจรรย์นาฎย์ที่มีลักษณะการเรียงร้อยเพลงตามธรรมเนียมการบรรเลงเพลงนางหงส์ ส่วนเพลงที่มีความโดดเด่นที่สุดคือเพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทม เนื่องจากเป็นเพลงที่มีการบรรเลงเดี่ยวระนาดเอกในเพลงเทพบรรทม และเพลงฉิ่งมุล่ง แตกต่างจะเพลงนางหงส์โดยทั่วไปที่ใช้การบรรเลงเป็นวงโดยพร้อมเพรียงกัน เพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทม ประกอบด้วยเพลงทั้งหมด 9 เพลงด้วยกัน ได้แก่

1. เพลงนางหงส์ หกชั้น
2. การบรรเลงเดี่ยวระนาดเอกเพลงเทพบรรทม สามชั้น
3. เพลงเร็วแม่วอนลูก
4. เพลงฉิ่งกลาง
5. การบรรเลงเดี่ยวระนาดเอกเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว
6. เพลงเร็วลูกวอนแม่
7. เพลงลาวกระแตเล็ก
8. เพลงลาวลอดค่าย
9. เพลงแขกบรเทศ ชั้นเดียว และทำนองลูกหมด

ในการวิเคราะห์การเรียงร้อยบทเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์แบบจับประเด็นสำคัญของบทเพลงต่าง ๆ ได้แก่ บันไดเสียง จังหวะหน้าทับ ทำนองที่ลักษณะโดดเด่น นัยยะของบทเพลง และการเชื่อมต่อของบทเพลง ในเบื้องต้นผู้วิจัยจะแสดงโน้ตของมือฆ้องวงใหญ่ในแต่ละเพลง แล้วจึงอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ของบทเพลงดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

5.1 เพลงนางหงส์ เรื่องเทพบรรทม

เพลงที่ 1 เพลงนางหงส์ ทกชั้น

มือฆ้องวงใหญ่ เพลงนางหงส์ ทกชั้น

ท่อนหนึ่ง

----	-- รม	- ร - ล	- ช - ด	--- ร	--- ม	--- ฟ	--- ช
----	-- ด -	- ล - ล	- ช - ช	--- ล	--- ม	--- ฟ	--- ช

----	---- ร	--- ลท	- ร - ม	----	--- ช	-- รม	- ช - ล
----	--- ล	-- ช -	- ล - ท	----	--- ช	-- ด -	- ช - ล

--- ม	--- ช	--- ล	--- ด	--- ร	--- ด	--- ล	--- ช
--- ท	--- ช	--- ล	--- ด	--- ร	--- ด	--- ล	--- ช

-- ฟ ช	-- ฟ ช	-- ฟ ช	ล ช --	ช ม --	ร ม - ม	-- ร ม	ฟ - ช ช
- ม --	ฟ ม --	ฟ ม --	-- ฟ ม	-- ร ด	-- ร -	ร ด --	- ช --

-- ท -	- ล --	- ช - ช	--- ด	- ม - ม	- ร --	ด ด --	ร ร - ม
--- ลช	--- ช	--- ร	--- ด	- ช - ม	- ร - ด	--- ร	--- ม

--- รม	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ม	- ช - ด	-- ร ม	- ม - ม	- ร - ด
-- ด -	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ท	- ร - ด	--- ม	- ช - ม	- ร - ด

-- ท -	- ล --	- ช - ช	--- ด	- ม - ม	- ร --	ด ด --	ร ร - ม
--- ลช	--- ช	--- ร	--- ด	- ช - ม	- ร - ด	--- ร	--- ม

-- ร ม	- ช - ม	-- ร ม	-- ช ล	-- ท ด	ร ด --	ร ท --	ท ล --
- ด --	ร - ร -	ร ด --	ร ม --	ช ล --	-- ท ล	-- ล ช	-- ช ม

- ล --	ช ม --	ด ด --	ร ร - ม	- ม - ม	- ม --	ม ม --	ร ร - ด
-- ช ม	-- ร ด	--- ร	--- ม	- ช - ล	- ช - ม	--- ร	--- ด

-- ร ม	- ช - ม	-- ร ม	-- ฟ ช	-- ช ล	ด ล --	ช ล --	ช ฟ --
- ด --	ร - ร -	ร ด --	ร ม --	- ฟ --	-- ช ฟ	-- ช ฟ	-- ม ร

- ล --	ช ช --	ล ล --	ด ด - ร	--- ช ล	- ด - ร	- ด --	ร ร - ด
- ล - ช	--- ล	--- ด	--- ร	-- ฟ -	- ด - ร	- ด - ร	--- ด

--- ล	-- ด ด	--- ร	-- ด ด	--- ช ล	- ด - ร	- ด --	ร ร - ด
--- ม	- ด --	--- ร	- ด --	-- ฟ -	- ด - ร	- ด - ร	--- ด

-- ท -	- ล --	- ช - ช	--- ด	- ม - ม	- ร --	ด ด --	ร ร - ม
--- ลช	--- ช	--- ร	--- ด	- ช - ม	- ร - ด	--- ร	--- ม

-- ร ม	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ม	- ช - ด	-- ร ม	- ม - ม	- ร - ด
-- ด -	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ท	- ร - ด	--- ม	- ช - ม	- ร - ด

-- ท -	- ล --	- ช - ช	--- ด	- ม - ม	- ร --	ด ด --	ร ร - ม
--- ลช	--- ช	--- ร	--- ด	- ช - ม	- ร - ด	--- ร	--- ม

-- ร ม	- ช - ม	-- ร ม	-- ช ล	-- ท ด	ร ด --	ร ท --	ท ล --
- ด --	ร - ร -	ร ด --	ร ม --	ช ล --	-- ท ล	-- ล ช	-- ช ม

- ล - -	ช ม - -	- - - ด	- - ร ม	- พ - ช	ล ช - -	- - ร ม	พ - ช ช
- - ช ม	- - ร ด	- ช - -	- ด - -	- ด - -	- - พ ม	ร ด - -	- ช - -

- ร - ช	- - ล ท	- ร - ท	- ล - ช	- ม - -	ร ร - -	ช ช - -	ล ล - ท
- ล - ช	- - - ท	- ร - ท	- ล - ช	- ท - ล	- - - ช	- - - ล	- - - ท

- - ล ท	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ท	- ร - ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ช
- - ช -	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช

- - พ ช	- - พ ช	- - พ ช	ล ช - -	ช ม - -	ร ม - ม	- - ร ม	พ - ช ช
- ม - -	พ ม - -	พ ม - -	- - พ ม	- - ร ด	- - ร -	ร ด - -	- ช - -

- - ท -	- ล - -	- ช - ช	- - - ด	- ม - ม	- ร - -	ด ด - -	ร ร - ม
- - - ลช	- - - ช	- - - ร	- - - ด	- ช - ม	- ร - ด	- - - ร	- - - ม

- - ร ม	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ม	- ช - ด	- - ร ม	- ม - ม	- ร - ด
- - ด -	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ท	- ร - ด	- - - ม	- ช - ม	- ร - ด

- - ท -	- ล - -	- ช - ช	- - - ด	- ม - ม	- ร - -	ด ด - -	ร ร - ม
- - - ลช	- - - ช	- - - ร	- - - ด	- ช - ม	- ร - ด	- - - ร	- - - ม

- - ร ม	- ช - ม	- - ร ม	- - ช ล	- - ท ด	ร ด - -	ร ท - -	ท ล - -
- ด - -	ร - ร -	ร ด - -	ร ม - -	ช ล - -	- - ท ล	- - ล ช	- - ช ม

- ล --	ช ม --	ด ด --	ร ร - ม	- ม - ม	- ม --	ม ม --	ร ร - ด
-- ช ม	-- ร ด	--- ร	--- ม	- ช - ล	- ช - ม	--- ร	--- ด

-- ร ม	- ช - ม	-- ร ม	-- ฟ ช	-- ช ล	ด ล --	ช ล --	ช ฟ --
- ด --	ร - ร -	ร ด --	ร ม --	- ฟ --	-- ช ฟ	-- ช ฟ	-- ม ร

- ล --	ช ช --	ล ล --	ด ด - ร	--- ช ล	- ด - ร	- ด --	ร ร - ด
- ล - ช	--- ล	--- ด	--- ร	-- ฟ -	- ด - ร	- ด - ร	--- ด

ท่อนสอง

- ล --	ช ช --	ล ล --	ด ด - ล	- ล --	ช ช --	ล ล --	ด ด - ร
- ล - ช	--- ล	--- ด	--- ล	- ล - ช	--- ล	--- ด	--- ร

- ด --	ร ม - ม	- ม - ม	- ม - ร	- ม - ม	- ม --	ร ร --	ด ด - ล
- ด --	- ม - ช	- ล - ช	- ม - ร	- ม - ช	- ม - ร	--- ด	--- ม

----	ด ร --	ด - ด -	ด ร -	ด - ด -	ด - ล -	ช - ล -	ล - ช -
-- ช ล	-- ด ล	- ช - ล	-- ด ล	- ช - ล	- ช - ม	- ม - ช	- ม - ร

-- ร ม	-- ฟ ช	- ล --	ช ฟ --	- ล --	ล ช --	ช ม --	ม ร --
- ด --	ร ม --	ฟ - ช ฟ	-- ม ร	-- ช ม	-- ม ร	-- ร ด	-- ด ล

--- ล	-- ด ด	--- ร	-- ด ด	-- ร ร	- ม - ร	- ด --	ล ล - ช
--- ม	-- ด --	--- ร	- ด --	- ร --	- ม - ร	- ด - ล	--- ช

- ล ด -	ล ช - -	- - ร ม	- - พ ช	- - พ -	- - - ช	- - - -	- ช ล - ด
- - - ช	- - พ ม	ร ด - -	ร ม - -	- - - ม ร	- ม - ร	- - ม -	พ - - ด

- - - ช	- - - ด	- - ร ม	- ร - ม	- ม - ม	- ม - -	ม ม - -	ร ร - ด
- - - ร	- - - ด	- - - ม	- ร - ม	- ช - ล	- ช - ม	- - - ร	- - - - ด

- - ท -	- ล - -	- ช - ช	- - - ด	- ม - ม	- ร - -	ด ด - -	ร ร - ม
- - - ล ช	- - - ช	- - - ร	- - - ด	- ช - ม	- ร - ด	- - - ร	- - - - ม

- - ร ม	- - ร ม	- - ร ม	- - - ร -	- - ด ร	- - ด ร	- - ด ร	- - ด -
- ด - -	ร ด - -	ร ด - -	ร ด - ด	- ล - -	ด ล - -	ด ล - -	ด ล - ล

- - ล ด	- - ล ด	- - ล ด	- - - ล -	- - ช ล	- - ช ล	- - ช ล	- - ช -
- ช - -	ล ช - -	ล ช - -	ล ช - ช	- - ม - -	ช ม - -	ช ม - -	ช ม - ม

- - ด ด	- - ร ร	- - ม ม	- - ร ร	- - ด ด	- - ร ร	- - ม ม	- - ช ช
- - - ช	- - - ล	จ ช ม อ ร ล ท อ วิ ท ย ส ย	- - - ล	- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ช

CHULALONGKORN UNIVERSITY

- - ร ม	- - - ช ล	- - ด ร	- - ด -	ด - ด -	ด - ล -	ช - ล -	ล - ช -
- ด - -	ร ม - -	ช ล - -	ด ล - ช	- ช - ล	- ช - ม	- ม - ช	- ม - ร

- - ด ล	- - ช -	- - ล ช	- - ม -	- - ช ม	- - ร -	- - ม ร	- - ด -
- - - -	ช ม - ม	- - - -	ม ร - ร	- - - -	ร ด - ด	- - - -	ด ล - ล

- ล - -	ช ม - -	ด ด - -	ร ร - ม	- ม - ม	- ม - -	ม ม - -	ร ร - ด
- - ช ม	- - ร ด	- - - ร	- - - ม	- ช - ล	- ช - ม	- - - ร	- - - ด

-- ร ม	- ช - ม	-- ร ม	-- ฟ ช	-- ซ ล	ด ล --	ซ ล --	ซ ฟ --
- ด --	ร - ร -	ร ด --	ร ม --	- ฟ --	-- ซ ฟ	-- ซ ฟ	-- ม ร

- ล --	ซ ซ --	ล ล --	ด ด - ร	--- ซล	- ด - ร	- ด --	ร ร - ด
- ล - ซ	--- ล	--- ด	--- ร	-- ฟ -	- ด - ร	- ด - ร	--- ด

กลับต้น

เพลงนางหงส์หกชั้นเป็นการขยายทำนองของเพลงพราหมณ์เก็บหัวแหวน แต่ยังคงยึดลูกตกตรงตามทำนองเพลงของเดิมไว้เกือบทั้งหมด มีเพียงลูกตกในส่วนท้ายของประโยคที่ 13 ในท่อนสองใช้จังหวะหน้าทับนางหงส์ซึ่งขยายขึ้นให้เป็นอัตราจังหวะเดียวกัน คือขยายขึ้นจากสองชั้นเป็นสามชั้น และหกชั้น ในท่อนหนึ่งของเพลงมีทั้งหมด 24 ประโยค โดย 3 ประโยคแรกที่ปรากฏเป็นทำนองตอนขึ้นเพลงเท่านั้น ทำนองเพลงส่วนใหญ่อยู่ในเสียงเพียงออบน (ดรมxซลx) เป็นหลัก แต่มีอยู่ 2 ประโยคในช่วงกลางของท่อนที่อยู่ในบันไดเสียงทางเพียงอล่าง (ซลทxรมx) ในการเปลี่ยนท่วงทำนองดำเนินไปอย่างเรียบ ๆ แล้วเชื่อมไปยังทำนองในท่อนที่สอง ท่อนที่สองนั้นความยาว 16 ประโยค อยู่ในบันไดเสียงทางเพียงออบนทั้งหมด ไม่มีการเปลี่ยนบันไดเสียงทำให้ท่วงทำนองที่ดำเนินไปมีความมั่นคงชัดเจน ทำนองประโยคสุดท้ายจบด้วยเสียงโดซึ่งเป็นเสียงแรกในบันไดเสียงทางเพียงออบน เชื่อมไปยังทำนองลูกเท่าตอนขึ้นเพลงเทพบรรทมท่อนที่หนึ่งเป็นทำนองลูกเท่าที่เสียงโด ซึ่งเป็นเสียงเดียวกัน ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นโน้ตมือฆ้องวงใหญ่ก่อนแล้วจึงเป็นโน้ตทางเดี่ยวระนาดเอกที่ได้รับการถ่ายทอดจากครูไพรัตน์ จรรย์นาฎย์

เพลงที่ 2 เพลงเทพบรรทม สามชั้น

มือฆ้องวงใหญ่เพลงเทพบรรทม สามชั้น

ท่อนหนึ่ง

- ร - -	- ตี - ตี	- - ตี รี่	มี รี่ - -	- มี - -	มี รี่ - -	รี่ยี่ - -	ตี ล - -
- ร - ด	- - - -	- ล - -	- - ตี ล	- - รี่ ตี	- - ตี ล	- - ล ซ	- - ซ ม

- ล - -	ซ ม - -	- - - ด	- - ร ม	- ฟ - ซ	ล ซ - -	- - ร ม	- - ฟ ซ
- - ซ ม	- - ร ด	- ซ - -	- ด - -	- ด - -	- - ฟ ม	ร ด - -	ร ม - -

- - - ซ	- - ฟ ซ	- - ล ซ	- - ฟ ซ	- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ซ ซ - ล
- ร - -	ฟ ม - ร	- - - -	ฟ ม - ร	- ทุ - ล	- - - ทุ	- - - ซ	- - - ล

- - ซ ล	- ตี - รี่	- มี - รี่	- ตี - ล	- ตี - รี่	- ตี - ล	ล ล - -	ซ ซ - ล
- ฟ - -	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม	- ด - ร	- ด ม -	- - - ร	- - - ม

- - - -	ตี รี่ - -	- - - -	ตี รี่ - -	- - - -	ตี รี่ - -	- - - -	ตี รี่ - -
- - ซ ล	- - ตี ล	- - - ซ ล	- - - ตี ซ	- - - ซ ล	- - - ตี ล	- - - ซ ล	- - - ตี ซ

- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ซ ซ - ล	- ตี - รี่	ตี - ล ล	- - ซ ซ	- - - ม
- ทุ - ล	- - - ทุ	- - - ซ	- - - ล	- ตี - รี่	ตี ล - -	- ซ - -	- - - ทุ

ซ - ซ -	ซ ล - -	ซ - ซ -	ซ ล - -	รี่ยี่ - -	ตี ล - -	ล ซ - -	ซ ม - -
- ร - ม	- - ซ ม	- ร - ม	- - ซ ม	- - ซ ล	- - ซ ม	- - ม ร	- - ร ด

- ท ล ช	- ล - -	ช - ช -	- - - ตั้	- มี่ - มี่	- รี่ - ตั้	ตั้ ตั้ - รี่	รี่ย รี่ - มี่
- - - -	- - ช -	- - ร -	- - - ตั้	- ช - ม	- ร ด -	- - ร -	- - - ม

- - - -	ช ล - -	- - - -	ช ล - -	- - - -	ช ล ท ตั้	- - รี่ ตั้	- - - -
- - ร ม	- - ช ม	- - ร ม	- - ช ม	- - ร ม	- - - ด	- - - -	ท ล ช ม

- - - มี่	- - รี่ ตั้	- - มี่ รี่	- - ตั้ -	- - รี่ ตั้	- - ล -	- - ตั้ ล	- - ช -
- - ตั้ -	รี่ย ตั้ - -	- - - -	ตั้ ลี่ - ล	- - - -	ล ช - ช	- - - -	ช ม - ม

- มี่ - มี่	- รี่ - -	มี่ย รี่ - รี่	- ตั้ - -	รี่ย ตั้ - ตั้	- ลี่ - -	ตั้ ล - ล	- ช - -
- - รี่ -	รี่ย ตั้ - ตั้	- - ตั้	ตั้ ลี่ - ล	- - ล -	ล ช - ช	- ช - -	ช ม - ม

- - - มี่	- - รี่ -	- - มี่ รี่	- - - -	- - รี่ ตั้	- - - -	- - ตั้ ล	- - - -
- - ตั้ -	- - - ตั้	- - - -	- - ตั้ ลี่	- - - -	- - ล ช	- - - -	- - ช ม

- - ม ม	- - ม ม	- - ม ม	- - ม ม	- ล - -	ช ช - -	ล ล - -	ตั้ ตั้ - รี่
- - - ฬ	- - - ฬ	- - - ฬ	- - - ฬ	- ม - ร	- - - ม	- - - ด	- - - ร

- ตั้ - -	- รี่ย มี่ มี่	- มี่ - มี่	มี่ย - รี่ -	มี่ย - มี่ -	- มี่ - -	รี่ย รี่ย - -	ตั้ ตั้ - ล
- ด - -	- ร ม ช	- ล - ช	ม - ร -	ม - ช -	- ม - ร	- - - ด	- - - ม

กลับต้น

พ่อนสง

- รี้ - -	- ด - ด	- - ตี้ รี้	มี รี้ - -	- มี - -	มี รี้ - -	รี้ ตี้ - -	ตี้ ล - -
- ร - ด	- - - -	- ล - -	- - ตี้ ล	- - รี้ ตี้	- - ตี้ ล	- - ล ช	- - ช ม

- ล ช -	ช ม - -	- - - ด	- - ร ม	- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ช ช - ล
- - - ม	- - ร ด	- ช - -	- ด - -	- ฑ - ล	- - - ฑ	- - - ช	- - - ล

- - - มี	- - รี้ -	- - - รี้	- - ตี้	- - - ตี้	- - ล -	- - - ล	- - ช -
- - ตี้ -	รี้ ตี้ - ตี้	- - มี -	ตี้ ล - ล	- - รี้ -	ล ช - ช	- - ตี้ -	ช ม - ม

- - ร ร	- - ม ม	- - ช ช	- - ม ม	- - ร ร	- - ม ม	- - ช ช	- - ล ล
- - - ล	- - - ฑ	- - - ช	- - - ฑ	- - - ล	- - - ฑ	- - - ช	- - - ล

มี - รี้ มี	- มี - -	รี้ - ตี้ รี้	มี รี้ - -	ตี้ - ล ด	รี้ ตี้ - -	ล - ช ล	ตี้ ล - -
- ตี้ - -	ตี้ - รี้ ตี้	- ล - -	- - ตี้ ล	- ช - -	- - ล ช	- ม - -	- - ช ม

ช - ม ช	ล ช - -	ม - ร ม	ช ม - -	ร - ด ร	ม ร - -	ด - ล ด	ร ด - -
- ร - -	- - ม ร	- ด - -	- - ร ด	- ล - -	- - ด ล	- ช - -	- - ล ช

มี ตี้ รี้ มี	ตี้ มี รี้ ตี้	รี้ - ตี้ รี้	มี รี้ - -	ตี้ ช ล ตี้	รี้ ตี้ ล ช	ล - ช ล	ตี้ ล - -
		- ล - -	- - ตี้ ล			- ม - -	- - ช ม

ช ร ม ช	ล ช ม ร	ม - ร ม	ช ม - -	ร ล ด ร	ม ร ด ล	ด - ล ด	ร ด - -
		- ด - -	- - ร ด			- ช - -	- - ล ช

ม่ ด้ ร์ ม่	- ม้ --	ร้ ด้ ด้ ร์	ม่ ร์ --	ด้ ษ ด้ ด้	ร้ ด้ --	ล ม ษ ด้	ด้ ด้ --
	ด้ - ร์ ด้		-- ด้ ด้		-- ด้ ษ		-- ษ ม

- ด้ --	ษ ม --	ด้ ด้ --	ร้ ร์ - ม้	- ด้ --	ษ ษ --	ด้ ด้ --	ด้ ด้ - ร์
-- ษ ม	-- ร์ ด้	--- ร์	--- ม	- ม - ร์	--- ม	--- ด้	--- ร์

ม ด้ ร ม	ฟ ษ ษ ษ	ม - ร ม	ฟ - ษ ษ	ล ฟ ษ ด้	ท ด้ ด้ ด้	ล - ษ ด้	ท - ด้ ด้
		- ด้ --	- ษ --			- ฟ --	- ด้ --

ท ด้ ษ ด้	ท ด้ ร์ ม่	ท ด้ --	ท ด้ ร์ ม่	ท ษ ด้ ท	ด้ ร์ ร์ ร์	ท - ด้ ท	ด้ - ร์ ร์
		-- ษ ด้	--- ม			- ษ --	- ร์ --

-- ษ ษ	-- ด้ ด้	--- ร์ ร์	-- ด้ ด้	-- ษ ษ	-- ด้ ด้	-- ร์ ร์	-- ม ม่
--- ร์	--- ด้	--- ร์	--- ด้	--- ร์	--- ด้	--- ร์	--- ม

-- ร์ ม	- ษ - ด้	- ด้ - ด้	- ษ - ม	- ษ - ด้	-- ร์ ม่	- ม้ - ม้	- ร์ - ด้
- ด้ --	- ษ - ด้	- ด้ - ด้	- ษ - ด้	- ด้ - ด้	--- ม	- ษ - ม	- ร์ - ด้

- ม้ --	-- ด้ ด้	- ร์ --	-- ด้ ด้	- ด้ --	-- ษ ษ	- ด้ --	-- ม ม
-- ร์ ด้	- ด้ --	-- ด้ ด้	- ด้ --	-- ด้ ษ	- ษ --	-- ษ ม	- ม --

ม - ร์ ม	-- ม ม	-- ษ ม	-- ม ม	ม - ร์ ม	-- ม ม	-- ษ ด้	-- ด้ ด้
- ด้ - ท	- ม --	ษ ด้ --	- ม --	- ด้ - ท	- ม --	ร์ ม - ม	- ด้ --

→ ด้	- ด้ ด้ ด้	→ ด้	- ด้ ด้ ด้	→ ษ	- ษ ษ ษ	→ ม้	- ม้ ม้ ม้
- ด้ - ด้	- ด้ ด้ ด้	- ด้ - ด้	- ด้ ด้ ด้	- ษ - ษ	- ษ ษ ษ	- ม - ม	- ม ม ม

- มี่ - มี่	- รี่ - -	ดี ดี - -	รี่ รี่ - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ - -	มี่ มี่ - -	รี่ รี่ - ด
- ซ - ม	- ร - ด	- - - ร	- - - ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- - - ร	- - - ด

กลับต้น

ทางเดี่ยวระนาดเอกเพลงเทพบรรทม สามชั้น

ท่อนหนึ่ง เทียวแรก

-มี่ดี-ทึลซึ	-ร-ซึลึทึตรี	ดีมี-มี่-รึมี	-ดีดี-ล	-ซึ-มมมมม	รดรัมรมซึลึ	ซึลึทึดีดีทึลึ	-รึ-ทึลซึ-ม
-มรด-ทลซ	-ร-ซลทตรี	ดีมี-ซึ-รึมี	-ดีดี-ล	-ซ-มมมมม	รดรัมรมซล	ซลทดีดีทล	-ร-ทลซ-ม

-ซึ-ทึลซึ-ร	ซึมรด	ทลซล	ทุกรม	ทุกรมดรัมฟ	รมฟซึมฟซึลึ	ฟซึลึทึซึลึทึ	ลึทึดีดีทึลึซึ
-ซ-ทลซ-ร	ซมรด	ทลซล	ทุกรม	ทุกรมดรัมฟ	รมฟซมฟซล	ฟซลทซลทึ	ลทดีดีทลซ

ฟมรดรัมฟซึ	ฟมรดรัมฟซึ	ฟมรดรัมรม	ฟซฟมรด-ซึ	-ท-มรท-ร	-ซึ-รมซึ-ม	-ม-ลซึม-ซึ	-ดี-ซึลึดี-ลึ
ฟมรดรัมฟซ	ฟมรดรัมฟซ	ฟมรดรัมรม	ฟซฟมรด-ซ	-ท-มรท-ร	-ซ-รมซ-ม	-ม-ลซม-ซ	-ดี-ซลดี-ล

-มซึลึ-รึดีลึ	-มี่ดี-ลึดีลึ	-ดีมี-รึดี	-ลึ-รึมีดีลึ	-ซึลึทึดีลึทึ	ทึลึซึร	ฟมซึฟ	ลึซึทึลึ
-มซล-รดีล	-มรด-ลดีร	-ดีมี-รดี	-ล-รมีรดีล	-ซลทลทลทึ	ทลซล	ฟมซฟ	ลซทล

ดีมีมี	มี่ดีดี	มี่ดี-ลึลึลึ	-มี่ดี-ซึซึซึ	-ม-ลซึฟมร	-ซึ-มรด-ล	-มรด-ซซซ	-ดีมี-ซึซึซึ
ดรัมซ	มรดล	มรด-ลลล	-มรด-ซซซ	-ม-ลซฟมร	-ซ-มรด-ล	-มรด-ซซซ	-ดีมี-ซซซ

-ททท-รรร	-ซึซึซึ-มมม	-รรร-ซึซึซึ	-มมม-ลึลึลึ	-ซึลึทึดี	ทึดีทึลึ	ซึรึซึดี	มี่ดีทึลึซึมี
-ททท-รรร	-ซซซ-มมม	-รรร-ซซซ	-มมม-ลลล	-ซลทท	ทรดีทล	ซรึซุด	มรดทลซม

ซึรึซึม	ซึ-ทึลึซึ-ม	-ซึลึทึ-ดีทึ	ลึซึ-ดรัม	ดีทึมีดี	ทึลึซึม	ซึฟทึลึซึ	ฟมรม
ซรึซม	ซ-ทลซ-ม	-ซลท-ดีท	ลซ-ดรัม	ดทมรด	ทลซม	ซฟทลซ	ฟมรม

-มรด-ดรม	-ซ่มร-รมช	-ลซ่ม-มซล	-ทลซ-ลทล	-ทลซ-ซลท	-ดทล-ลทล	-รดท-มรด	ทลซ่ม
-มรด-ดรม	-ซ่มร-รมช	-ลซ่ม-มซล	-ทลซ-ลทล	-ทลซ-ซลท	-ดทล-ลทล	-รดท-มรด	ทลซ่ม

-ซ-ล-ซ ด	-ด-มมม	-ซ-ล-ซ-ด	-ด-ม-ม-ม	-ม-ร-ด-ท-ล	ท-ล-ซ-ล-ท-ด-ร-ด	-ท-ด-ร-ด-ท-ล	-ท-ซ-ม-ม
ซ-ซ-ซ-ด	-ร-ร-ม-	ซ-ซ-ซ-ด	ร-ร-ม-	-ม-ร-ด-ท-ล	ท-ล-ซ-ล-ท-ด-ร-ด	-ท-ด-ร-ด-ท-ล	ล-ล-ม-

ล-ล-ล-ซ	พมรด	ซ-ร-ซ-ฟ	มรดล	ดรมด	รมซล	มซ่มล	ซ-ด-ร-ม
ล-ล-ล-ซ	พมรด	ซ-ร-ซ-ฟ	มรดล	ดรมด	รมซล	มซ่มล	ซ-ด-ร-ม

ด-ร-ม-ด	ร-ม-ร-ด	ล-ด-ร-ล	ด-ร-ด-ล	ซ-ล-ด-ซ	ล-ด-ล-ซ	ม-ซ-ล-ม	ซ-ล-ซ-ม
ด-ร-ม-ด	ร-ม-ร-ด	ล-ด-ร-ล	ด-ร-ด-ล	ซ-ล-ด-ซ	ล-ด-ล-ซ	ม-ซ-ล-ม	ซ-ล-ซ-ม

ร-ม-ซ-ร	ด-ร-ม-ด	ล-ร-ม-ด	ร-ท-ด-ล	ร-ด-ร-ท	ด-ล-ท-ซ	ท-ล-ซ-ล	ท-ด-ร-ม
ร-ม-ซ-ร	ด-ร-ม-ด	ล-ร-ม-ด	ร-ท-ด-ล	ร-ด-ร-ท	ด-ล-ท-ซ	ท-ล-ซ-ล	ท-ด-ร-ม

ซ-ซ- -ซ่ม	ซ-ซ- -ซ่ม	ซ-ซ- -ด-ล	ซ-ซ- -ซ่ม	ซ-ซ- -ล-ซ	ล-ล- -ด-ล	ด-ด- -ร-ด	ร-ร- -ม-ร
- -ซ่มซ่ม	- -ซ่มซ่ม	- -ซ่มดล	- -ซ่มซ่ม	- -ซ่มลซ	- -ลซดล	- -ดลรด	- -รดมร

ด-ท-ล-ซ	ฟ-ล-ซ-ฟ	ด-ร-ม-ฟ	ซ-ฟ-ม-ร	ม-ร-ด-ซ	ด-ร-ม-ฟ	ม-ร-ด-ร	ม-ฟ-ซ-ล
ด-ท-ล-ซ	ฟ-ล-ซ-ฟ	ด-ร-ม-ฟ	ซ-ฟ-ม-ร	ม-ร-ด-ซ	ด-ร-ม-ฟ	ม-ร-ด-ร	ม-ฟ-ซ-ล

ท่อนหนึ่ง เที้ยวที่สอง

-ล-ม-ล-ล	-ร-ล-ร-ร	-ม-ด-ม-ม	-ล-ร-ร-ล	-ม-ท-ม-ม	-ล-ม-ล-ล	-ท-ซ-ท-ท	-ม-ล-ล-ม
ซ-ซ-ซ-ซ	ด-ด-ด-ด	ร-ร-ร-ร	ด-ด-ด-ด	ร-ร-ร-ร	ซ-ซ-ซ-ซ	ล-ล-ล-ล	ซ-ซ-ซ-ซ

ท ล ซ ร	ซ ม ร ด	ท ล ซ ล	ท ด ร ม	ร ซ ม ล	ซ ท ล ด	ท ร ด ท	ฟ ท ล ซ
ท ล ซ ร	ซ ม ร ด	ท ล ซ ล	ท ด ร ม	ร ซ ม ล	ซ ท ล ด	ท ร ด ท	ฟ ท ล ซ

-ช-ร-ช-ช	-ช-ร-ช-ช	-ช-ร-ช-ร	-ช-ร-ช-ช	-ร-ร-ร-ร	-ม-ม-ม-ม	-ช-ช-ช-ช	-ล-ล-ล-ล
ร-ช-ร-ช	ร-ช-ร-ช	ร-ช-ร-ช	ร-ช-ร-ช	ล-ร-ล-ร	ท-ม-ท-ม	ร-ช-ร-ช	ม-ล-ม-ล

-ม-ม-ม-ม	-ร-ร-ร-ร	-ด-ด-ด-ด	-ล-ล-ล-ล	ท ด ร ด	ท ล ช ร	พ ม ช พ	ล ช ท ล
ท-ม-ท-ม	ล-ร-ล-ร	ช-ด-ช-ด	ม-ล-ม-ล	ท ด ร ด	ท ล ช ร	พ ม ช พ	ล ช ท ล

-ม-ด-ม-ด	-ล-ร-ล-ร	-ม-ร-ม-ร	-ร-ล-ร-ล	-ช-ม-ช-ม	-ม-ด-ร-ล	-ม-ร-ม-ด	-ร-ล-ด-ช
ร-ร-ร-ร	ด-ด-ด-ด	ร-ร-ร-ด	ด-ล-ล-ช	ม-ม-ม-ร	ร-ด-ด-ล	ร-ร-ร-ด	ด-ล-ล-ช

← -	→ ม	← → ม	← → ล	ช ล ท ด	ร ด ท ล	ท ด ร ด	ท ล ช ม
--- ร	--- ม	- ร - ม	- ช - ล	ช ล ท ด	ร ด ท ล	ท ด ร ด	ท ล ช ม

-ด-ม-ช-ม	-ล-ม-ช-ม	-ด-ม-ช-ม	-ล-ม-ช-ม	-ช-ช-ช-ช	-ช-ช-ช-ช	-ล-ช-ล-ม	-ช-ร-ม-ด
ม-ม-ม-ม	ม-ม-ม-ม	ม-ม-ม-ม	ม-ม-ม-ม	ร-ด-ร-ล	ด-ช-ล-ม	ม-ม-ม-ม	ม-ร-ม-ด

-ร-ด-ม-ร	-พ-ม-ช-พ	-ล-ช-ท-ล	-ด-ท-ร-ด	-ด-ด-ด-ด	-ด-ด-ด-ด	ท ด ร ด	ท ล ช ม
ร-ด-ม-ร	พ-ม-ช-พ	ล-ช-ท-ล	ด-ท-ร-ด	ช-ด-ช-ด	ช-ด-ช-ด	ท ด ร ด	ท ล ช ม

-ล-ม-ล-ม	-ล-ม-ม-ม	-ล-ม-ล-ม	-ล-ม-ม-ม	-ด-ม-ด-ม	ช ล ท ด	-ม-ด-ม-ด	ท ล ช ม
ช-ช-ช-ช	ช-ช-ท-ท	ช-ช-ช-ช	ช-ช-ท-ท	ร-ร-ร-ร	ช ล ท ด	ร-ร-ร-ร	ท ล ช ม

-ม-ด-ม-ด	-ม-ด-ด-ด	-ร-ล-ร-ล	-ร-ล-ล-ล	-ด-ช-ด-ช	-ด-ช-ช-ช	-ล-ม-ล-ม	-ล-ม-ม-ม
ร-ร-ร-ร	ร-ร-ด-ด	ด-ด-ด-ด	ด-ด-ล-ล	ล-ล-ล-ล	ล-ล-ช-ช	ช-ช-ช-ช	ช-ช-ม-ม

ร-ล-ล-ล	ม-ร-ด-ด	ล-ช-ช-ช	ร-ด-ล-ล	พ-ม-ร-ด	ท-ล-ช-ช	ม-ร-ร-ด	ล-ช-ม-ม
--- ล ---	--- ด ---	--- ช ---	--- ล ---	--- ร ---	--- ช ---	--- ด ---	--- ม ---

-ม-ด-ม-ด	-ด-ม-ม-ด	-ร-ล-ร-ร	-ล-ร-ร-ล	-ด-ช-ด-ด	-ช-ด-ด-ช	-ด-ช-ด-ด	-ม-ด-ม-ม
ร-ร-ร-ร	ร-ร-ร-ร	ด-ด-ด-ด	ด-ด-ด-ด	ล-ล-ล-ล	ล-ล-ล-ล	ล-ล-ล-ล	ร-ร-ร-ร

-ด-ม-ด-ม	- ด-ม ม ม	-ลี้-ม-ลี้-ม	-ลี้- ม ม ม	-ด-ม ชี้ ชี้	-ด-ม ลี้ ลี้	-ฟ-ลี้ ดี้ ดี้	-ฟ-ลี้ รี้ รี้
ร-ร-ร-ร-	ร-ร-ม-	ชี้-ชี้-ชี้-ชี้-	ชี้-ชี้-ม-	ร-ร-ช-	ร-ร-ล-	ชี้-ชี้-ด-	ชี้-ชี้-ร-

ม รี้ ดี้ ชี้	ดี้ ลี้ ชี้ ฟ	ด ร ม ฟี้	ชี้ ฟ ม ร	ม ร ด ช	ด ร ม ฟ	ม ร ด ร	ม ฟ ชี้ ลี้
ม ร ด ช	ด ล ช ฟ	ด ร ม ฟ	ช ฟ ม ร	ม ร ด ช	ด ร ม ฟ	ม ร ด ร	ม ฟ ช ล

พ่อนสอง เทียบแรก

-ด-ด-ด-ด	-ชี้-ลี้-ฟ-ด	-ด-ด-ด-ด	-ม-รี้-ด-ด	-ม-ฟ-ม-ม	-ลี้-ม-ลี้-ลี้	-ฟ-ชี้-ฟ-ฟ	-ม-ลี้-ลี้-ม
ช-ล-ฟ-ด-	ด-ด-ด-ด-	ม-ร-ด-ล-	ล-ล-ล-ล-	ร-ร-ร-ร-	ชี้-ชี้-ชี้-ชี้-	ลี้-ลี้-ลี้-ลี้-	ชี้-ชี้-ชี้-ชี้-

ฟลี้ชี้ร	ชี้มรด	ฟลชล	ฟดรม	-ฟ-ม-ม-ฟ	-ม-ฟ-ม-ม	-ม-ลี้-ลี้-ม	-ลี้-ม-ลี้-ลี้
ฟลชร	ชมรด	ฟลชล	ฟดรม	ร-ร-ร-ร-	ร-ร-ร-ร-	ชี้-ชี้-ชี้-ชี้-	ชี้-ชี้-ชี้-ชี้-

-ม-ด-ม-ด	-ม-ด ดี้ ดี้	-รี้-ลี้-รี้-ลี้	-รี้-ลี้ ลี้ ลี้	-ด-ชี้-ด-ชี้	-ด-ชี้ ชี้ ชี้	-ลี้-ม-ลี้-ม	-ลี้-มมม
รี้-รี้-รี้-รี้-	รี้-รี้-ชี้-	ด-ด-ด-ด-	ด-ด-ด-ด-	ลี้-ลี้-ลี้-ลี้-	ลี้-ลี้-ร-	ชี้-ชี้-ชี้-ชี้-	ชี้-ชี้-ฟ-

ร-ร-ร-ร	ม-ม-ม-ม	ชี้-ชี้-ชี้-ชี้	ม-ม-ม-ม	ร-ร-ร-ร	ม-ม-ม-ม	ชี้-ชี้-ชี้-ชี้	ล-ล-ล-ล
ร- ร-	ม- -ม-	ชี้- -ชี้-	ม- -ม-	ร- -ร-	ม- -ม-	ชี้- -ชี้-	ล- -ล-

-ม-ด-ม-ม	-ด-ม-ม-ด	-รี้-ลี้-รี้-รี้	-ลี้-รี้-รี้-ลี้	-ด-ชี้-ด-ด	-ชี้-ด-ด-ชี้	-ลี้-ม-ลี้-ลี้	-ม-ลี้-ลี้-ม
รี้-รี้-รี้-รี้-	รี้-รี้-รี้-รี้-	ด-ด-ด-ด-	ด-ด-ด-ด-	ลี้-ลี้-ลี้-ลี้-	ลี้-ลี้-ลี้-ลี้-	ชี้-ชี้-ชี้-ชี้-	ชี้-ชี้-ชี้-ชี้-

-ชี้-ร-ชี้-ชี้	-ร-ชี้-ชี้-ร	-ม-ด-ม-ม	-ด-ม-ม-ด	-ร-ล-ร-ร	-ล-ร-ร-ล	-ด-ช-ด-ด	-ช-ด-ด-ช
ม-ม-ม-ม-	ม-ม-ม-ม-	ร-ร-ร-ร-	ร-ร-ร-ร-	ด-ด-ด-ด-	ด-ด-ด-ด-	ล-ล-ล-ล-	ล-ล-ล-ล-

ดรมฟ	ชี้ลี้ฟ	-รี้-ลี้-รี้-รี้	-ลี้-รี้-รี้-ลี้	ดชี้ลี้ฟ	ดฟลี้ชี้	-ลี้-ม-ลี้-ลี้	-ม-ลี้-ลี้-ม
ดรมฟ	ชลฟ	ด-ด-ด-ด-	ด-ด-ด-ด-	ดชลฟ	ดฟลช	ชี้-ชี้-ชี้-ชี้-	ชี้-ชี้-ชี้-ชี้-

ซุ่มพ	ซุ่มพ	-ม-ด-ม-ม	-ด-ม-ม-ด	มรดร	มรดล	-ม-ร-ม-ด	-ร-ล-ด-ซ
ซุ่มพ	ซุ่มพ	ร-ร-ร-ร-	ร-ร-ร-ร-	มรดร	มรดล	ร-ร-ร-ด-	ด-ล-ล-ซ-

-ม-ด-ม-ด	-ม-ด ด ด	-ร-ล-ร-ล	-ร-ล ล ล	-ม-ด-ด-ม	-ล-ม-ล-ล	-พ-ซ-พ-พ	-ม-ล-ล-ม
ร-ร-ร-ร-	ร-ร-ซ-	ด-ด-ด-ด-	ด-ด-ม-	ร-ร-ร-ร-	ซ-ซ-ซ-ซ-	ล-ล-ล-ล-	ซ-ซ-ซ-ซ-

พุ่มซ	ซุ่มร	พลซล	พดรม	-ซ-ซ-ซ-ซ	-ล-ล-ล-ล	-ด-ด-ด-ด	-ร-ร-ร-ร
พลซ	ซุ่มร	พลซล	พดรม	ซ-ซ-ซ-ซ	ล-ล-ล-ล	ด-ด-ด-ด	ร-ร-ร-ร

มุ่มด	ดุ่มล	-ซ-ด-ซ-ร	-ซ-ด-ซ-ซ	พุ่มล	พุ่มด	-ด-ซ-ด-ล	-ด-ซ-ด-ด
มรด	ดพล	ซ-ซ-ซ-ซ-	ซ-ซ-ซ-ซ-	พลซ	พดร	ด-ด-ด-ด-	ด-ด-ด-ด-

พุ่มล	พุ่มม	-ม-ซ-ม-ล	-ม-ซ-ม-ม	พุ่มพ	ลุ่มด	-ร-ซ-ร-ล	-ร-ซ-ร-ร
พลซ	พดรม	ม-ม-ม-ม-	ม-ม-ม-ม-	พลซ	ลพด	ร-ร-ร-ร-	ร-ร-ร-ร-

ซุ่มซ	-ด-ด-ด-ด	รุ่มร	-ด-ด-ด-ด	ซุ่มซ	ซุ่มด	รุ่มม
ซุ่ม - - ซ	ดุ่ม - - ด	รุ่ม - - ร	ดุ่ม - - ด	ซุ่ม - - ซ	ดุ่ม - - ด	ล - พ -

ดรม	รุ่มล	ซุ่มล	พุ่มม	-ด-ม-ด-ม	-ด-ม-ด-ม	-พ-ร-พ-ร	-ล-ด-ล-ด
ดรม	รุ่มล	ซพล	พดรม	ร-ร-ร-ร-	ร-ร-ร-ร-	ด-ด-ด-ด-	พ-พ-พ-พ-

-ม-ด-ม-ด	-ม-ด ด ด	-ร-ล-ร-ล	-ร-ล ล ล	-ด-ซ-ด-ซ	-ด-ซ ซ ซ	-ล-ม-ล-ม	-ล-ม ม ม
ร-ร-ร-ร-	ร-ร-ซ-	ด-ด-ด-ด-	ด-ด-ม-	ล-ล-ล-ล-	ล-ล-ร-	ซ-ซ-ซ-ซ-	ซ-ซ-พ-

-ด-ม-ด-ม	-ด-ม-ม-ม	-ล-ม-ล-ม	-ล-ม ม ม	-ด-ม ม ม	-ล-ม ม ม	-ด-ม ม ม	-ม-ล ล ล
ร-ร-ร-ร-	ร-ร-ม-	ซ-ซ-ซ-ซ-	ซ-ซ-ม-	ร-ร-ม-	ซ-ซ-ม-	ร-ร-ม-	ซ-ซ-ล-

← -	→ ล	-ซ-ซ	-ล-ล	← -	→ ล	-ซ-ซ	-ม-ม
- - - ด	- - - ล	ซ-ซ-	ล-ล-	- - - ด	- - - ล	ซ-ซ-	ม-ม-

-- -ด	รรมรด	ทลซล	ทดรม	รดรม	ฟชล์ม	ฟชล์ฟ	ซล์ทด์
-- -ด	รรมรด	ทลซล	ทดรม	รดรม	ฟชล์ม	ฟชล์ฟ	ซลทด

ทอนสอง เทียบที่สอง

-ล้-ม้-ล้-ล้	-ร้-ล้-ร้-ร้	-ม้-ด้-ม้-ม้	-ล้-ร้-ร้-ล้	-ม-ท-ม-ม	-ล้-ม-ล้-ล้	-ท้-ซ้-ท้-ท้	-ม-ล้-ล้-ม
ซ้-ซ้-ซ้-ซ้	ด้-ด้-ด้-ด้	ร้-ร้-ร้-ร้	ด้-ด้-ด้-ด้	ร-ร-ร-ร	ซ้-ซ้-ซ้-ซ้	ล้-ล้-ล้-ล้	ซ้-ซ้-ซ้-ซ้

ท ล ี่ ซ ี่ ร	ซ ี่ ม ร ด	ท ล ซ ล	ท ด ร ม	- ร - ร	- ม - ม	- ซ - ซ	- ล - ล
ท ล ซ ร	ซ ม ร ด	ท ล ซ ล	ท ด ร ม	ร - ร -	ม - ม -	ซ - ซ -	ล - ล -

-ม้-ด้-ม้-ด้	-ม้-ด้-ด้-ด้	-ร้-ล้-ร้-ล้	-ร้-ล้-ล้-ล้	-ด้-ซ้-ด้-ซ้	-ด้-ซ้-ซ้-ซ้	-ล้-ม-ล้-ม	-ล้-ม-ม-ม
ร้-ร้-ร้-ร้	ร้-ร้-ซ้-	ด้-ด้-ด้-ด้	ด้-ด้-ม-	ล้-ล้-ล้-ล้	ล้-ล้-ร-	ซ้-ซ้-ซ้-ซ้	ซ้-ซ้-ท-

ร ร ร ร	ม ม ม ม	- ซ ี่ ซ ี่ ซ ี่	ม ม ม ม	ร ร ร ร	ม ม ม ม	- ซ ี่ ซ ี่ ซ ี่	ล ล ล ล
ร - - ร -	ม - - ม -	ซ ี่ - - ซ -	ม - - ม -	ร - - ร -	ม - - ม -	ซ ี่ - - ซ -	ล - - ล -

-ม้-ด้-ม้-ม้	-ด้-ม้-ม้-ด้	-ร้-ล้-ร้-ร้	-ล้-ร้-ร้-ล้	-ด้-ซ้-ด้-ด้	-ซ้-ด้-ด้-ซ้	-ล้-ม-ล้-ล้	-ม-ล้-ล้-ม
ร้-ร้-ร้-ร้	ร้-ร้-ร้-ร้	ด้-ด้-ด้-ด้	ด้-ด้-ด้-ด้	ล้-ล้-ล้-ล้	ล้-ล้-ล้-ล้	ซ้-ซ้-ซ้-ซ้	ซ้-ซ้-ซ้-ซ้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

-ซ้-ร-ซ้-ซ้	-ร-ซ้-ซ้-ร	-ม-ด-ม-ม	-ด-ม-ม-ด	-ร-ล-ร-ร	-ล-ร-ร-ล	-ด-ซ-ด-ด	-ซ-ด-ด-ซ
ม-ม-ม-ม	ม-ม-ม-ม	ร-ร-ร-ร	ร-ร-ร-ร	ด-ด-ด-ด	ด-ด-ด-ด	ล-ล-ล-ล	ล-ล-ล-ล

ด ร ม ฟ	ซ ี่ ล ี่ ท ี่ ด ี่	-ร้-ล้-ร้-ร้	-ล้-ร้-ร้-ล้	ด ี่ ซ ี่ ล ี่ ท ี่	ด ี่ ท ี่ ล ี่ ซ ี่	-ล้-ม-ล้-ล้	-ม้-ล้-ล้-ม
ด ร ม ฟ	ซ ล ท ด	ด้-ด้-ด้-ด้	ด้-ด้-ด้-ด้	ด ซ ล ท	ด ท ล ซ	ซ้-ซ้-ซ้-ซ้	ซ้-ซ้-ซ้-ซ้

ซ ี่ ร ม ฟ	ซ ี่ ฟ ม ร	-ม-ด-ม-ม	-ด-ม-ม-ด	ม ร ด ร	ม ร ด ล	-ม-ร-ม-ด	-ร-ล-ด-ซ
ซ ร ม ฟ	ซ ฟ ม ร	ร-ร-ร-ร	ร-ร-ร-ร	ม ร ด ร	ม ร ด ล	ร-ร-ร-ด	ด-ล-ล-ซ

-ม-ด-ม-ด	-ม-ด ด ด	-ร-ล-ร-ล	-ร-ล ล ล	-ม-ด-ด-ม	-ล-ม-ล-ล	-ห-ห-ห-ห	-ม-ล-ล-ม
ร-ร-ร-ร	ร-ร-ช-	ด-ด-ด-ด	ด-ด-ม-	ร-ร-ร-ร	ห-ห-ห-ห	ล-ล-ล-ล	ห-ห-ห-ห

ห-ล-ห-ล	ห-ล ล ล	ห-ล ล ล	ห-ล ล ล	-ห-ห-ห-ห	-ล-ล-ล-ล	-ด-ด-ด-ด	-ร-ร-ร-ร
ห-ล ล ล	ล-ล-ล-ล	ล-ล ล ล	ล-ล ล ล	ห-ห-ห-ห	ล-ล-ล-ล	ด-ด-ด-ด	ร-ร-ร-ร

ม-ร-ด-ร	ด-ห-ล-ห	-ม-ร-ฟ-ม	-ห-ฟ-ล-ห	ห-ล-ห-ล	ห-ด-ร-ด	-ล-ห-ล-ม	-ห-ร-ม-ด
ม-ร-ด-ร	ด-ห-ล-ห	ร-ร-ม-ม	ฟ-ฟ-ห-ห	ห-ล-ล-ล	ห-ด-ร-ด	ห-ห-ห-ม	ม-ร-ร-ด

ห-ล-ห-ล	ห-ด-ร-ด	-ห-ห-ล-ล	-ห-ร-ด-ม	ห-ล-ห-ห	ล-ห-ด-ร	-ล-ห-ล-ฟ	-ห-ม-ฟ-ร
ห-ล ล ล	ห-ด ร ม	ล-ล-ห-ห	ด-ด-ร-ร	ห-ล-ห-ห	ล-ห-ด-ร	ห-ห-ห-ฟ	ฟ-ม-ม-ร

-ห-ห-ห-ห	-ด-ห-ด-ห	-ร-ร-ร-ร	-ห-ด-ห-ด	-ห-ม-ห-ม	-ด-ด-ด-ด	-ร-ร-ร-ร	-ม-ม-ม-ม
ห-ห-ห-ห	ด-ด-ด-ด	ร-ร-ร-ร	ห-ห-ห-ห	ห-ห-ห-ห	ด-ด-ด-ด	ร-ร-ร-ร	ม-ม-ม-ม

-ม-ด-ม-ด	-ม-ด-ด-ล	-ห-ห-ห-ห	-ม-ล-ล-ม	-ห-ห-ห-ห	-ม-ล-ล-ม	-ห-ห-ล-ม	-ด-ม-ม-ด
ร-ร-ร-ร	ร-ร-ห-ห	ล-ล-ล-ล	ห-ห-ห-ห	ล-ล-ล-ล	ห-ห-ห-ห	ล-ล-ห-ห	ร-ร-ร-ร

-ม-ด-ด-ด	ด-ด-ด-ด	-ร-ล-ล-ล	ล-ล-ล-ล	-ด-ห-ห-ห	ห-ห-ห-ห	-ล-ม-ม-ม	ม-ม-ม-ม
ร-ร-ห-ด	ห-ด-ห-ด	ด-ด-ม-ล	ม-ล-ม-ล	ล-ล-ร-ห	ร-ห-ร-ห	ห-ห-ห-ม	ห-ม-ห-ม

-ด-ม-ด-ม	-ด-ม-ม-ม	-ล-ม-ล-ม	-ล-ม-ม-ม	-ด-ม-ม-ม	-ล-ม-ม-ม	-ด-ม-ม-ม	-ม-ล-ล-ล
ร-ร-ร-ร	ร-ร-ม-	ห-ห-ห-ห	ห-ห-ม-	ร-ม-ม-	ห-ห-ม-	ร-ร-ม-	ห-ห-ล-ล

← -	→ ล	← -	→ ล	←-→ ด	←-→ ล	←-→ ห	←-→ ม
- - - ด	- - - ล	- - - ห	- - - ล	- ด - ด	- ล - ล	- ห - ห	- ม - ม

ห-ล-ห-ล	ห-ล-ห-ล	ม-ร-ด-ร	ม-ม-ม	- ม - ม	- ม - ม	- - ร-ด-ล	- ห - ด
ห-ล ล ล	ล-ล-ล-ล	ม-ร-ด-ร	ม-ห-ม	- ห - ล	- ห - ม	- - ร-ด-ล	- ห - ด

การเดี่ยวระนาดเอกเพลงเทพบรรทม สามชั้น เป็นทางเดี่ยวที่ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์ได้ ประพันธ์ขึ้นเพื่อใช้ในการบรรเลงเดี่ยวโดยทั่วไป และใช้สำหรับบรรเลงในเพลงเรื่องนางหงส์ด้วยการบรรเลงเดี่ยวระนาดเอกรับต่อเนื่องมาจากเพลงนางหงส์ หกชั้นที่ลงจบด้วยเสียงโศก ขึ้นต้นการเดี่ยวด้วยการสับตีสองครั้งที่เสียงมี ในวรรคหน้าเป็นบรรเลงทำนองทำนองอยู่ที่เสียงโศก เป็นเสียงแรกของบันไดเสียง มีความต่อเนื่องของเสียงอยู่ในบันไดเสียงทางเพียงออบนเหมือนกัน โดยเพลงเทพบรรทมมีทำนองหลักท่อนแรกและท่อนสองที่อยู่ในบันไดเสียงทางเพียงออบนทั้งหมด ท่อนแรกมีความยาว 14 ประโยค และท่อนสองมีความยาว 18 ประโยค เนื่องจากการบรรเลงในลักษณะของเพลงนางหงส์ จึงใช้หน้าทับนางหน่วยในการกำกับจังหวะ ต่างจากการบรรเลงเดี่ยวที่เป็นเพลงเกร็ด โดยทั่วไปที่ใช้กลองสองหน้ากำกับจังหวะด้วยหน้าทับปรบไก่

ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้กลวิธีพิเศษสำหรับการบรรเลงเดี่ยวของระนาดเอกไว้อย่างครบถ้วน ทั้งการตีสับตีสอง ขยี้ ร้าวคาบลูกคาบดอก ร้าวพื้น และการตีเก็บ ในตอนท้ายของเพลงลงจบที่เสียงโศกซึ่งเป็นเสียงแรกในบันไดเสียง เมื่อบรรเลงจนจบเพลงเดี่ยวแล้วจึงออกเพลงเร็วแม่วอนลูกต่อไป ซึ่งเพลงเร็วแม่วอนลูกนั้นเริ่มต้นเพลงด้วยทำนองที่อยู่ในบันไดเสียงทางเพียงออบนเช่นเดียวกัน ทำให้การเชื่อมต่อของเพลงมีความต่อเนื่องของเสียงที่กลมกลืนลงตัว ถึงแม้จะเปลี่ยนเพลงจากเพลงสามชั้นต่อเนื่องไปเป็นเพลงเร็วก็ยังคงแสดงถึงความนิ่งสงบ มั่นคงในบันไดเสียง

เพลงที่ 3 เพลงเร็วแม่วอนลูก

มือซ้องวงใหญ่เพลงเร็วแม่วอนลูก

- ล - ร	- ด - ล	- ช - ล	- - ด ด	- ช - ด	- - ร ม	- ม - ม	- ร - ด
- ม - ร	- ด - ม	- ร - ม	- ด - -	- ร - ด	- - - ม	- ช - ม	- ร - ด

- ล - ร	- ด - ล	- ช - ล	- - ด ด	- ช - ด	- - ร ม	- ม - ม	- ร - ด
- ม - ร	- ด - ม	- ร - ม	- ด - -	- ร - ด	- - - ม	- ช - ม	- ร - ด

- ฟ - ด	- - ฟ ฟ	- ล - ช	- ฟ - ม	- ช - ด	- - ร ม	- ม - ม	- ร - ด
- ฟ - ช	- ฟ - -	- ล - ช	- ฟ - ม	- ร - ด	- - - ม	- ช - ม	- ร - ด

- ฟ - ด	- - ฟ ฟ	- ล - ช	- ฟ - ม	- ช - ด	- - ร ม	- ม - ม	- ร - ด
- ฟ - ช	- ฟ - -	- ล - ช	- ฟ - ม	- ร - ด	- - - ม	- ช - ม	- ร - ด

- ล - ร	- ด - ล	- ช - ล	- - ด ด	- ช - ด	- - ร ม	- ม - ม	- ร - ด
- ม - ร	- ด - ม	- ร - ม	- ด - -	- ร - ด	- - - ม	- ช - ม	- ร - ด

- ล - ร	- ด - ล	- ช - ล	- - ด ด	- ช - ด	- - ร ม	- ม - ม	- ร - ด
- ม - ร	- ด - ม	- ร - ม	- ด - -	- ร - ด	- - - ม	- ช - ม	- ร - ด

- - ด ด	- ช - ด	- - ร ร	- ล - ร	- - ม -	ร ม ฟ ช	- - ล ล	- ช - -
- ด - -	- ร - ด	- ร - -	- ม - ร	- - - ด	- - - ช	- ล - -	- ช - ท

ม ม - -	ร ร - ด	- - - ด	ร ม ฟ ช	- ช - ล	- ช - -	ม ม - -	ร ร - ด
- - - ล	- - - ช	- - ช -	- - - ช	- ช - ล	- ช - ท	- - - ล	- - - ช

- ด - ร	- - ม ม	- ม - ร	- - ด ด	- ด - ร	- - ม ม	- ม - ร	- - ด ด
- ช - ล	- ท - -	- ท - ล	- ช - -	- ช - ล	- ท - -	- ท - ล	- ช - -

- - - -	- ล - ล	- - ช ล	- ด - ร	- - ม ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ช
- - - ล	- - - ม	- ฟ - -	- ด - ร	- ม - -	- ร - ท	- - - ล	- - - ช

- - - ช	ล ท ด ร	- ร - ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ช	- ช - ล	- - ท ท
- - ร -	- - - ร	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช	- ช - ล	- ท - -

- ท - ล	- - ช ช	- ช - ล	- - ท ท	- ล ช ล	- ท - ด	- ด - ด	- ด - ด
- ท - ล	- ช - -	- ช - ล	- ท - -	ล - ช ล	- ท - ด	- - - ฟ	- - - ด

- ด - ด	- ด - ด	- ด - ด	- ด - ด	- ด - ด	- ด - ด
- - - ฟ	- - - ด	- - - ฟ	- - - ด	- - - ฟ	- - - ด

เพลงเร็วแม่วอนลูกเป็นเพลงเร็วที่บรรเลงต่อจากการเดี่ยวเพลงเทพบรรทม กำกับจังหวะด้วยการตีหน้าทับสองไม้ ชั้นเดียว มีทั้งหมด 12 ประโยค ทำนองเพลงที่บรรเลงต่อเนื่องมาจากเพลงเทพบรรทมอยู่ในบันไดเสียงทางเพียงออบนเป็นหลัก ทำให้มีความกลมกลืนกันของเสียง มีเสียงฟาเป็นเสียงหลุม ผู้วิจัยพบว่าสำนวนเพลงช่วง 6 ประโยคแรกของเพลงนั้นมักมีลูกตกลงจบท้ายประโยคที่เสียงโดอยู่เสมอ และย้ายอยู่ที่เสียงโดแสดงถึงความนิ่งสงบ แล้วเชื่อมต่อไปยังช่วงท้ายของเพลงพบทำนองที่อยู่ในบันไดเสียงทางเพียงออล่าง แต่เปลี่ยนบันไดเสียงกลับมาลงจบเพลงด้วยทำนองโยนที่เสียงโดซึ่งเป็นเสียงหลักของบันไดเสียงเพียงออบนอีกครั้ง เป็นการย้ายเสียงให้ทำนองเพลงและจังหวะมีความมั่นคงก่อนที่จะออกเพลงดังต่อไป ซึ่งไม่ใช่เครื่องหนัง มีฉิ่งเป็นเครื่องประกอบจังหวะเท่านั้น

ทำนองโยนนี้จะเป็นการช่วงควบคุมจังหวะให้ชัดเจน และทำให้การเชื่อมเพลงไปยังเพลงฉิ่งนั้นราบรื่น
สละสลวย แนวในการบรรเลงมีความเสถียร

เพลงที่ 4 เพลงฉิ่งกลาง

มือฆ้องวงใหญ่ฉิ่งกลาง

ท่อนหนึ่ง

- รม	- ช - ล	- รม	- ช - ล	- ช - ฟ	- ม - ร	- ร - ร	- ร - ร
- ด - -	- ช - ล	- ด - -	- ช - ล	- ช - ด	- ท - ล	- - - ช	- - - ร

- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร
- - - ช	- - - ร	- - - ช	- - - ร	- - - ช	- - - ร

กลับต้น

- ลท	- ร - ม	- ลท	- ร - ม	- ร - ม	- - ช ช	- - ล ล	- ช - ม
- ช - -	- ล - ท	- ช - -	- ล - ท	- ล - ท	- ช - -	- ล - -	- ช - ท

- ร - ช	- - ล ล	- ช - ม	- ร - ล	- ช - ม	- ร - ช	- - ล ล	- ช - ม
- ล - ช	- ล - -	- ช - ท	- ล - ล	- ช - ท	- ล - ช	- ล - -	- ช - ท

- ร - ช	- - ล ล	- ช - ม	- ร - ล	- ช - ม	- ร - ช	- ช - ช	- ช - ช
- ล - ช	- ล - -	- ช - ท	- ล - ล	- ช - ท	- ล - ช	- - - ด	- - - ช

- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช
- - - ด	- - - ช	- - - ด	- - - ช	- - - ด	- - - ช

ท่อนสอง

- ล - -	ซ ซ - ม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ร - ซ	- รม	- ซ - ล
- ล - ซ	- - - ท	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ท	- ล - ซ	- ด - -	- ซ - ล

- - ท ท	- ล - ซ	- รม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ร - ซ	- รม
- ท - -	- ล - ซ	- ด - -	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ท	- ล - ซ	- ด - -

- ซ - ล	- ท ด ร	- - - -	- - - ด	- ม ร ด	- ล - ด	- ล - ร	- ด - ล
- ซ - ล	- ท ด ร	- - - -	- - - ด	- ม ร ด	- ม - ด	- ม - ร	- ด - ม

- - ซ ซ	- ล - ด	- ม ร ด	- ล - ด	- ล - ร	- ด - ล	- ซ - ร	- ด - -
- ร - -	- ม - ด	- ม ร ด	- ม - ด	- ม - ร	- ด - ม	- ร - ร	- ด - -

ล ซ - ซ	- ม ร ด	- ล - ด	- ล - ร	- ด - -	ล ซ - ซ	- - - ร	- ด - -
- - ม ร	- ม ร ด	- ม - ด	- ม - ร	- ด - -	- - ม ร	- - - ร	- ด - -

ล ซ - ซ	- ม ร ด	ล - ด	ล - ร	- ด - -	ล ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ
- - ม ร	- ม ร ด	ม - ด	ม - ร	- ด - -	- - ม ร	- - - ด	- - - ซ

- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ
- - - ด	- - - ซ	- - - ด	- - - ซ	- - - ด	- - - ซ

เพลงฉิ่งกลางบรรเลงต่อเนื่องจากเพลงเร็วแม่อนลูก มีความยาว 12 ประโยค ปรากฏทำนองที่อยู่ในบันไดเสียงทางเพียงบนและเพียงอล่าง จากการบันทึกโน้ตพบท่วงทำนองที่มีได้ลงจังหวะครบ 8 ห้อง ซึ่งลักษณะนี้เป็นลักษณะที่พบได้มากในเพลงฉิ่ง ลูกตกในตอนท้ายของแต่ละวรรคปรากฏเสียง เร มี และซอล สำนวนเพลงในท่อนสองค่อนข้างมีการเปลี่ยนทำนองเคลื่อนไปอย่างรวดเร็ว ปรากฏ

โน้ตที่ลงในจังหวะยกแล้วในจังหวะตกท้ายห้องเพลงถูกปล่อยเป็นช่องว่างเอาไว้ ทำให้เกิดความไม่มั่นคง บทเพลงมีท่วงทำนองที่วอกไปมาแล้วจึงคลี่คลายในช่วงท้ายของท่อนลงจบท้ายเพลงด้วยเสียงซอล ต่อนท้ายของเพลงเป็นทำนองโยนย้ำเสียงให้มั่นคงชัดเจนก่อนการออกเพลงฉิ่งมุล่ง เป็นสัญลักษณ์บ่งบอกให้ผู้บรรเลงรู้ว่าจะต้องเตรียมตัวหยุด เพื่อให้ระนาดเอกบรรเลงเดี่ยวในเพลงฉิ่งมุล่งต่อไป

เพลงที่ 5 เพลงฉิ่งมุล่ง

มือซ้องวงใหญ่ฉิ่งมุล่ง

ท่อนหนึ่ง

- ร - ร	- ด - ด	ร - ม ร	ร - - ด	- ล - ซ	- ฟ - ม	- ร - ซ	
- ล - -	- ซ - -	- ด - -	ด - ซ -	- ล - ซ	- ด - ท	- ล - ซ	

- - - ซ	- ด - ด	ร - ม ร	ร - - ด	- ล - ซ	- ฟ - ม	- ร - ซ	
- ซ - -	- ซ - -	- ด - -	ด - ซ -	- ล - ซ	- ด - ท	- ล - ซ	

- - - -	ร - ร ร	- ม ฟ ซ	- - ล ล	ร ด - -	ซ ม - -	ม ฟ ซ ล	
- - - -	- ล - -	- ท ด ร	- ล - -	- ล ซ ฟ	- - ม ร	- - - ล	

- - - -	ร - ร ร	- ม ฟ ซ	- - ล ล	ร ด - - -	ซ ม - -	ม ฟ ซ ล	
- - - -	- ล - -	- ท ด ร	- ล - -	- ล ซ ฟ	- - ม ร	- - - ล	

- - - ล	- - ด ด	- ม ร ด	- ล - ด	- ล - -	ดํ ล - รํ	- - ม ร	- - ดํ -
- - - ม	- ด - -	- ม ร ด	- ม - ด	- ม - -	- ม - ร	- - - -	ดํ ล - ซ

รื้ด ---	ช พ --	ม ร --	ม พ ช ล				
- ล ช พ	-- ม ร	-- ด ร	--- ล				

--- ล	-- ด ด	- ม ร ด	- ล - ด	- ล --	ดื่ ล - รื่	-- ม ร	-- ดื่ -
--- ม	- ด --	- ม ร ด	- ม - ด	- ม --	- ม - ร	-----	ดื่ ล - ช

รื้ด ---	ช พ --	ม ร --	ม พ ช ล				
- ล ช พ	-- ม ร	-- ด ร	--- ล				

-- ร ร	-- ล ล	- ชช พ ช	-- ล ล	- มื่ รื่ ด	-- ล ล	ช - พ ช	-- พ พ
- ล --	- ล --	ช ---	- ล --	- ม ร ด	- ล --	ช - พ ช	- พ --

ช - ช -	- ม --						
ด ---	ด ร - ร						

-- ร ร	-- ล ล	- ชช พ ช	-- ล ล	- มื่ รื่ ด	-- ล ล	ช - พ ช	-- พ พ
- ล --	- ล --	ช ---	- ล --	- ม ร ด	- ล --	ช - พ ช	- พ --

ช - ช -	- ม --						
ด ---	ด ร - ร						

กลับต้น

พ่อนสง

- ร - ร	- ด - ด	ร - ม ร	ร - - ด	- ด - ร ม	- - ฟ ช	- ล - -	ช ฟ - -
- ล - -	- ช - -	- ด - -	ด - ช -	ช - ด -	ร ม - -	ฟ - ช ฟ	- - ม ร

- ช - ล ช	- ม ม -	- ล ท ด ม	- ร - ด	- ด - ร ม	- - ฟ ช	- ล - -	ช ฟ - -
ช - - ม	ด - - ร ด	ช - - - -	ล - ช -	ช - ด -	ร ม - -	ฟ - ช ฟ	- - ม ร

- ม ม -	ช ล - ช	- ม ช -	ม ร - -	- ด - ร ม	ช ฟ ฟ ล	- ช - ฟ	- ม - ร
- - ท -	- ล - ช	- - - ร	- - ด ล	ช - ด -	- ท - -	ร - ด -	ท - ล -

- ม ม -	ช ล - ช	- ม ช -	ม ร - -	- ด - ร ม	ช ฟ ฟ ล	- ช - ฟ	- ม - ร
- - ท -	- ล - ช	- - - ร	- - ด ล	ช - ด -	- ท - -	ร - ด -	ท - ล -

- - ร ร	- - ล ล	ด ด ล -	ช ฟ - -	- ช - -	ฟ ช - ฟ	- ช - ช	- ม - -
- ล - -	- ล - -	- ล - ช ฟ	- - ม ร	- - ร ม	- ร - -	- ด - -	ด ร - ร

- - ร ร	- - ล ล	ด ด ล -	ช ฟ - -	- ช - -	ฟ ช - ฟ	- ช - ช	- ม - -
- ล - -	- ล - -	- ล - ช ฟ	- - ม ร	- - ร ม	- ร - -	- ด - -	ด ร - ร

กลับต้น

พ่อนสาม

- ร - ร	- ด - ด	ร - ม ร	ร - - ด	- - ด ร	ม ร - -	ด - ด ร	- - ม ฟ
- ล - -	- ช - -	- ด - -	ด - ช -	- ท - -	- - ด ช	- ช - -	ด ร - -

- ฟ - ฟ	- ด - ด	ร - ม ร	ร - - ด	- - ด ร	ม ร - -	ด - ด ร	- - ม ฟ
- ด - -	- ช - -	- ด - -	ด - ช -	- ท - -	- - ด ช	- ช - -	ด ร - -

- - - ฟ	- - ม ฟ	- - ช ฟ	- - ม ฟ	- ฟ - ช ล	ด ด ล -	ช ฟ - -	ม ร - -
- - ด -	ม ร - -	ม ร - -	ม ร - -	ด - ฟ -	- ล - ช ฟ	- - ม ร	- - ด ช

- - - ฟ	- - ม ฟ	- - ช ฟ	- - ม ฟ	- ฟ ช ล	ด ด ล -	ช ฟ - -	ม ร - -
- - ด -	ม ร - -	ม ร - -	ม ร - -	ด - ฟ -	- ล - ช ฟ	- - ม ร	- - ด ท

- - ล ท	ด - ร ร	- - ท -	ร ท - ร	- - ฟ ม	- - ฟ ฟ	- ฟ - -	ช ล - ด
- ช - -	- ร - -	- - ฟ -	- ฟ - ร	- - - ม	- ฟ - -	- ด - ฟ	- - - ด

- - ล ท	ด - ร ร	- - ท -	ร ท - ร	- - ฟ ม	- - ฟ ฟ	- ฟ - -	ช ล - ด
- ช - -	- ร - -	- - ฟ -	- ฟ - ร	- - - ม	- ฟ - -	- ด - ฟ	- - - ด

- - ช ช	- ช - -	- ล - -	- - ช ล	ท ด - -	ท ล - -	ช - ช ล	- - ท ด
- ช - -	ม - - -	ม - ช ม	ร ม - -	- - ท ล	- - ช ร	- ร - -	ช ล - -

- - ช ช	- ช - -	- ล - -	- - ช ล	ท ด - -	ท ล - -	ช - ช ล	- - ท ด
- ช - -	ม - - -	ม - ช ม	ร ม - -	- - ท ล	- - ช ร	- ร - -	ช ล - -

- - ฟ -	- ซล - ด	- ลช ฟ	- ร - ด	- ด - ด	- ร - ร	- ร - -	- - ด ร
- - ด -	ฟ - - ด	ล - ช ฟ	- ล - ช	- ช - -	- ล - -	ล - ด ล	ช ล - -

- ด - ร ม	ฟ ช - ฟ	- - ช ฟ	- - - -	- ด - ด	- ร - ร	- ร - -	- - ด ร
ช - ด -	- - ด -	ม ร - -	ม ร ด ช	- ช - -	- ล - -	ล - ด ล	ช ล - -

- ด - ร ม	ฟ ช - ฟ	ม ร - -	ม ฟ ช ล	- - ช ช	- - - ชล	ร - ด ด	- - - ด ร
ช - ด -	- - ด -	- - ด ร	- - - ล	- ช - -	ร ม ฟ -	- ด - -	ช ล ท -

- ด ร ด -	ด ล - -	ม ร - - ฟ	- ฟ - ชล	- - ช ช	- - - ชล	ร - ด ด	- - - ด ร
ด - - ล	- - ช ฟ	- ด ร -	ด - ฟ -	- ช - -	ร ม ฟ -	- ด - -	ช ล ท -

- ด ร ด -	ด ล - -	ช - ม ฟ	- ฟ - -	ฟ - - ฟ	- - ฟ ม	- - ฟ ช	- - ล ล
ด - - ล	- - ช ฟ	- ร - -	ด - ม ร	- ม ร -	ม ร - -	ร ม - -	- ล - -

ร ด - - -	- ฟ - ชล	ด ล - -	ช ฟ - -	ฟ - - ฟ	- - ฟ ม	- - ฟ ช	- - ล ล
- ล ช ฟ	ด - ฟ -	ช - ม ฟ	- - ม ร	- ม ร -	ม ร - -	ร ม - -	- ล - -

ร ด - - -	- ฟ - ชล	ด ล - -	ช ฟ - -	ช - - ล	- - - -	ช - ล -	- ช - ม
- ล ช ฟ	ด - ฟ -	- - ช ฟ	- - ม ร	- ฟ - -	ช ฟ ม ร	- ฟ - ช	ฟ - ร -

ฟ - ฟ ช	- - ล ล	- ช - ช	- ช - ด	- ม ร ด	- ท - ล	- ม - -	ม ม - -
- ด - -	- ล - -	- ช - -	ร - - ด	- ม ร ด	- ท - ล	- ม - ม	- - - ร

ร ร - -	ด ด - ล	- ม - -	ม ม - -	ร ร - -	ด ด - ล	- - ร ม	- - ฟ ช
- - - ด	- - - ล	- ม - ม	- - - ร	- - - ด	- - - ล	- ด - -	ร ม - -

- ซ - -	ฟ ซ - ฟ	- ฟ - ซล	ด ด ล -	ซ ฟ - -	- - ม ฟ	- - ล ซ	ซ - - ฟ
- - ร ม	- - - ด	ด - ฟ -	- ล - ซฟ	- - ม ร	ด ร - -	- - - -	ฟ - ร -

- ซ - ล	- ด - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร
- ร - ม	- ด - ร	- - - ซ	- - - ร	- - - ซ	- - - ร	- - - ซ	- - - ร

- ร - ร	- ร - ร
- - - ซ	- - - ร

เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว ทำนองเพลงส่วนใหญ่อยู่ในบันไดเสียงทางเพียงออบน และทางชาว เป็นการบรรเลงต่อจากเพลงฉิ่งกลางที่จบด้วยทำนองโยนที่เสียงซอล แล้วขึ้นเพลงฉิ่งมุล่งด้วยเสียงเร และเสียงโด ซึ่งอยู่ในบันไดเสียงทางเพียงออบนเช่นเดียวกัน ทำให้การดำเนินทำนองมีความกลมกลืน ต่อเนื่อง ท่วงทำนองมีการเปลี่ยนแปลงเส้นทำนองอย่างรวดเร็วทั้งขึ้นและลง ในท่อนหนึ่ง แต่ละวรรค มีการลงจวรรคที่เสียงซอล ลา และเร ตามลำดับ ส่วนในท่อนสองพบว่าการลงจวรรคที่เสียงเร ทั้งหมด แสดงให้เห็นการย้ำเสียงอยู่ที่เสียงเรเสียงเดียว ถึงแม้เส้นแนวทำนองก่อนหน้านั้นจะขึ้นหรือ ลงก็ตาม แต่เมื่อจวรรคก็จะกลับมาจบที่เสียงเรดังเดิม ในท่อนสามมีการเคลื่อนที่ของทำนองไปมา อย่างรวดเร็ว แสดงถึงพลังกำลังของผู้บรรเลงระนาดเอกได้อย่างชัดเจน การลงจบเพลงพบว่าลงจบที่ เสียงเร และจากนั้นเป็นการเพิ่มทำนองลูกโยนเข้ามาเพื่อย้ำที่เสียงเรความยาว 1 ประโยค แล้วจึงออก เพลงเร็วต่อไปซึ่งอยู่ในบันไดเสียงเดียวกันคือบันไดเสียงทางเพียงออบน ทำให้มีความต่อเนื่องราบรื่น โดยเครื่องหนังก็จะกลับมาบรรเลงกำกับจังหวะในเพลงเร็วลูกวอนแม่ต่อไปด้วย

เพลงที่ 6 เพลงเรื่อลูกวอนแม่

มือซ้องวงใหญ่เพลงเรื่อลูกวอนแม่

-- ม ร	-- ร ด	-- ม ร	-- ร ด	-- ม ร	-- ด ร	-- ม ร	--- ด
----	ด ล - ซ	----	ด ล - ซ	----	ด ล --	ด ร --	ด ล - ซ

-- ม ร	-- ร ด	-- ม ร	-- ร ด	-- ม ร	-- ด ร	-- ม ร	--- ด
----	ด ล - ซ	----	ด ล - ซ	----	ด ล --	ด ร --	ด ล - ซ

-- ม ม	-- ม ม	-- ด ด	- ร - ม	- ม - ม	- ม --	ม ม --	ร ร - ด
- ม --	- ม --	- ด --	- ร - ม	- ซ - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ด

-- ม ม	-- ม ม	-- ด ด	- ร - ม	- ม - ม	- ม --	ม ม --	ร ร - ด
- ม --	- ม --	- ด --	- ร - ม	- ซ - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ด

- ล - ร	- ด - ล	- ม - ร	- ม - ม	- ล - ร	- ด - ล	- ม - ม	- ร - ด
- ม - ร	- ด - ม	- ม - ร	- ม - ซ	- ม - ร	- ด - ม	- ซ - ม	- ร - ด

- ล - ร	- ด - ล	- ม - ร	- ม - ม	- ล - ร	- ด - ล	- ม - ม	- ร - ด
- ม - ร	- ด - ม	- ม - ร	- ม - ซ	- ม - ร	- ด - ม	- ซ - ม	- ร - ด

- ม --	ม ร --	ร ท --	ท ล --	- ซ - ด	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ด
-- ร ท	-- ท ล	-- ล ซ	-- ซ ม	- ร - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด

- ม - -	ม ร - -	ร ท - -	ท ล - -	- ช - ด	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ด
- - ร ท	- - ท ล	- - ล ช	- - ช ม	- ร - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด

- ล - ร	- ด - ล	- ม - ร	- ม - ม	- ล - ร	- ด - ล	- ม - ม	- ร - ด
- ม - ร	- ด - ม	- ม - ร	- ม - ช	- ม - ร	- ด - ม	- ช - ม	- ร - ด

- ล - ร	- ด - ล	- ม - ร	- ม - ม	- ล - ร	- ด - ล	- ม - ม	- ร - ด
- ม - ร	- ด - ม	- ม - ร	- ม - ช	- ม - ร	- ด - ม	- ช - ม	- ร - ด

- ม - -	ม ร - -	ร ท - -	ท ล - -	- ช - ด	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ด
- - ร ท	- - ท ล	- - ล ช	- - ช ม	- ร - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด

- ม - -	ม ร - -	ร ท - -	ท ล - -	- ช - ด	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ด
- - ร ท	- - ท ล	- - ล ช	- - ช ม	- ร - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด

- ด - ด	- ด - ด	- ด - ด	- ด - ด	- ด - ด	- ด - ด	- ด - ด	- ด - ด
- - - ฟ	- - - ด	จ - - - ฟ	- - - ด	- - - ฟ	- - - ด	- - - ฟ	- - - ด

การบรรเลงเพลงเร็วลูกวอนแม่เป็นการเลือกเพลงที่สัมพันธ์กับเพลงเร็วแม่วอนลูก มีนัยยะสำคัญสันนิษฐานว่าแสดงถึงความสัมพันธ์กันระหว่างแม่และลูก ใช้หน้าทับสองไม้ในการกำกับจังหวะ มีทั้งหมด 12 ประโยค

เริ่มต้นเพลงเร็วด้วยทำนองที่อยู่ในบันไดเสียงทางเพียงออบน มีการสอดแทรกทำนองที่เป็นบันไดเสียงทางเพียงอล่างในช่วงครึ่งหลังของเพลง โดยที่ลูกตกทำยวรรคนั้นลงจบด้วยเสียงมี ซึ่งเป็นเสียงที่ปรากฏอยู่ในบันไดเสียงทั้งเพียงออบนและเพียงอล่างด้วย แต่ในตอนท้ายของทุกประโยคจะกลับมาลงจบด้วยเสียงโดเสมอ ซึ่งเป็นเสียงแรกของบันไดเสียง แสดงถึงความหนักแน่นของเพลงที่ยึดเสียงเพียงออบนเป็นหลัก สำนวนเพลงมีลีลาที่สนุกสนานโดยเฉพาะในบรรทัดแรกของเพลง แต่แฝงไว้

ด้วยความหนักแน่นในบันไดเสียงเพราะจะลงจบด้วยเสียงโดเสมอ จากนั้นลงจบด้วยทำนองโยนย้า เสียงที่เสียงโดควายาว 1 ประโยค เพื่อเชื่อมต่อไปเพลงภาษาที่อยู่ในบันไดเสียงเดียวกัน โดยในการ บรรเลงปกติอาจออกเพลงสิบสองภาษา หากในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์เฉพาะเพลงสำเนียง ลาวเท่านั้น ได้แก่ เพลงลาวกระแตเล็ก สองชั้น และเพลงลาวลดค้าย สองชั้น

เพลงที่ 7 เพลงลาวกระแตเล็ก สองชั้น

มือฆ้องวงใหญ่เพลงลาวกระแตเล็ก สองชั้น

ท่อนหนึ่ง

- มี่ รี่ ตี่	- มี่ รี่ ตี่	- มี่ รี่ ตี่	- ล - ซ	-- ตี่ ตี่	- ซ - ล	-- ซ ล	-- ตี่ ตี่
- ม ร ด	- ม ร ด	- ม ร ด	- ล - ซ	- ด - -	- ร - -	ซ ม - -	- ด - -

--- ล	-- ตี่ -	-- ซ ล	-- ตี่ -	- มี่ รี่ ตี่	- ซ - ล	-- ซ ล	- ตี่ - รี่
--- ม	--- ซ	- ม - -	ซ ล - ซ	- ม ร ด	- ร - -	ซ ม - -	- ด - ร

----	- ซ - ล	- ตี่ - รี่	----	---- มี่	---- มี่	---- มี่	---- รี่
----	- ร - ม	- ด - ร	----	---- ล	---- ซ	---- ม	---- ร

-- ตี่ ตี่	- รี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ตี่	- มี่ รี่ ตี่	- ซ - ล	-- ซ ล	-- ตี่ ตี่
- ด - -	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด	- ม ร ด	- ร - -	ซ ม - -	- ด - -

- มี่ รี่ ตี่	- ซ - ล	-- ซ ล	-- ซ ซ
- ม ร ด	- ร - -	ซ ม - -	- ซ - -

กลับต้น

ท่อนสอง

- มี่ - รี่	- มี่ - รี่	- มี่ - รี่	- มี่ - รี่	--- ซ	--- ล	--- ตี่	--- รี่
-- ร -	-- ร -	-- ร -	-- ร -	--- ร	--- ม	--- ด	--- ร

----	-ช - ล	- ตี - รี่	----	- มี่ - -	มี มี - มี	-- รี่ ตี่	- รี่ - ตี่
----	-ช - ล	- ด - ร	----	- ช - -	- ช - ม	--- ด	- ร - ด

- มี่ - -	มี มี - มี	-- รี่ ตี่	- รี่ - มี	- มี่ - -	มี มี - มี	-- รี่ ตี่	- รี่ - ตี่
- ช - -	- ช - ม	--- ด	- ร - ม	- ช - -	- ช - ม	--- ด	- ร - ด

- มี รี่ ตี่	- ช - ล	-- ช ล	-- ตี่ ตี่	- มี รี่ ตี่	- ช - ล	-- ช ล	-- ช ช
- ม ร ด	- ร - -	ช ม - -	- ด - -	- ม ร ด	- ร - -	ช ม - -	- ช - -

กลับต้น

ท่อนสาม

ร ม ช ล	ตี ช ล ตี่	-- ช ล	ตี - ล ตี่	มี รี่ ตี่ ล	ช ล ตี่ รี่	มี รี่ - -	-- ตี่ รี่
		ร ม - -	- ช - -			-- ตี่ ล	ช ล - -

มี รี่ มี ตี่	- รี่ - มี	มี - มี -	- รี่ - มี	ด ร ม ช	-- ม ช	ล ช ม ร	ล ช - -
		- รี่ - ตี่	--- ท		ด ร - -		-- ม ร

-- ตี่ ตี่	- รี่ - มี	- มี - มี	- รี่ - ตี่	- มี รี่ ตี่	- ช - ล	-- ช ล	-- ตี่ ตี่
- ด - -	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด	- ม ร ด	- ร - -	ช ม - -	- ด - -

- มี รี่ ตี่	- ช - ล	-- ช ล	-- ตี่ ตี่	- มี รี่ ตี่	- ช - ล	-- ช ล	-- ช ช
- ม ร ด	- ร - -	ช ม - -	- ด - -	- ม ร ด	- ร - -	ช ม - -	- ช - -

- มี รี่ ตี่	- ช - ล	-- ช ล	-- ช ช
- ม ร ด	- ร - -	ช ม - -	- ช - -

กลับต้น

การบรรเลงเพลงเรีวลูกวอนแม่ที่ลงจบด้วยเสียงโต แล้วบรรเลงทำนองโยนที่เสียงโตเพิ่มอีก 1 ประโยคเพื่อเป็นการย้ำเสียงแรกของบันไดเสียงทางเพียงอบน แล้วเชื่อมมายังเพลงลาวกระแตเล็ก ซึ่งเป็นเพลงในบันไดเสียงทางเพียงอบนทั้งสามท่อน ทำให้ทำนองเพลงสอดคล้องกลมกลืนกันในเรื่องของบันไดเสียง เพลงนี้ใช้หน้าทับลาวในการกำกับจังหวะ มีทั้งหมด 13 ประโยค ท่วงทำนองมีลีลาการจบวรรคที่จังหวะยกซึ่งถือเป็นจุดเด่นทำให้เกิดความไพเราะและสนุกสนาน

ผู้วิจัยพบการลงจบเพลงในแต่ละประโยคที่เสียงเรและเสียงโตเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังพบการลงจบเพลงด้วยเสียงซอล ซึ่งยังเป็นเสียงลำดับที่สี่ในบันไดเสียงทางเพียงอบน สื่ให้เห็นว่ายังไม่ลงจบอย่างแท้จริง ยังมีเพลงอื่นบรรเลงต่อเนื่องออกไปอีกเพลงหนึ่ง คือ เพลงลาวลอดค้าย สองชั้น

เพลงที่ 8 เพลงลาวลอดค้าย สองชั้น

มือฆ้องวงใหญ่เพลงลาวลอดค้าย สองชั้น

ท่อนหนึ่ง

- มี่ - -	- - - ดี่	- - - ล	- ดี่ - -	- - - -	- - ซ ล	- - ดี่ ซ	- - - -
- - รี่ ดี่	- ล - -	- ซ - -	- - - ม	- - - ม	- - - -	ซ ล - -	- - - -

- มี่ - -	- - - ดี่	- - - ล	- ดี่ - -	- - - -	- - ซ ล	- - ดี่ ซ	- - - -
- - รี่ ดี่	- ล - -	- ซ - -	- - - ม	- - - ม	- - - -	ซ ล - -	- - - -

- มี่ - -	- - - ดี่	- ซ - ล	- ดี่ - รี่	- - - -	- มี่ - รี่	- มี่ - ล	- ดี่ - รี่
- - รี่ ดี่	- ล - -	- ร - ม	- ด - ร	- - - -	- ม - ร	- ร - ม	- ด - ร

- - - -	- มี่ - รี่	- มี่ - ซ	- ล - ดี่
- - - -	- ม - ร	- ม - ร	- ม - ด

กลับต้น

ท่อนสอง

- - - มี่	- มี่ มี่ มี่	- มี่ - มี่	- - มี่ มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - -	ดี ดี - -	รี่ รี่ - มี่
- - - ซุ	- ซุ ซุ ซุ	- ซุ - ม	- ม - -	- ซุ - ม	- ร - ด	- - - ร	- - - ม

- มี่ - มี่	- รี่ - -	ดี ดี - -	รี่ รี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ด	- - รี่ มี่	- มี่ - รี่
- ซุ - ม	- ร - ด	- - - ร	- - - ม	- ซุ - ม	- ร - ด	- - - ม	- ซี่ - ร

- - - -	ดี รี่ - -	- - ดี รี่	- มี่ - -	- - - -	- มี่ - รี่	- ดี - ล	- ซุ - ล
- - ซุ ล	- - - -	ซุ ล - -	ดี - รี่ ดี	- - - -	- ม - ร	- ด - ม	- ร - ม

- - - -	- ซุ - มี่	- - รี่ มี่	- มี่ - รี่	- มี่ - รี่	- ดี - ล	- - ซุ ล	- ดี - รี่
- - - -	- ร - ม	- - - ม	- ซี่ - ร	- ม - ร	- ด - ม	- ม - -	- ด - ร

- มี่ - ดี	- รี่ - มี่	- - ดี ดี	- ซุ - ล	- - - -	- มี่ - รี่	- ดี - ล	- ซุ - ล
- ม - ด	- ร - ม	- ด - -	- ร - ม	- - - -	- ม - ร	- ด - ม	- ร - ม

- - - -	- ซุ - มี่	- - รี่ มี่	- มี่ - รี่	- มี่ - รี่	- ดี - ล	- ซุ - ล	- - ดี ดี
- - - -	- ร - ม	- - - ม	- ซี่ - ร	- ม - ร	- ด - ม	- ร - ม	- ด - -

กลับต้น

การบรรเลงเพลงลาวกระแตเล็กลงจบด้วยเสียงโต แล้วบรรเลงต่อเนืองด้วยเพลงลาวลอดค้าย เป็นการใช้เพลงที่มีเสียงกลมกลืนสนิทกัน เพราะเป็นเพลงที่อยู่ในบันไดเสียงทางเพียงอบนทั้งหมด และมีจุดเด่นที่ใกล้เคียงกันคือมีการจบทำนองในบางวรรคที่จิ้งหะยก ส่งผลให้ลีลาของบทเพลงมีความสนุกสนาน สอนแทรกความอ่อนหวานไพเราะสอดคล้องซึ่งกันและกัน

ผู้วิจัยพบเสียงลูกตกในท้ายประโยคของเพลงมักจบด้วยเสียงเร เสียงมี และเสียงลา แต่ถ้าเป็นลูกตกในตอนจบท่อนจะลงจบที่เสียงโตเสมอ เป็นการลงจบที่เสียงแรกของบันไดเสียงโดยสมบูรณ์

เพลงลาวลวดค้ายมีความยาว 9 ประโยคกับอีก 1 วรรค ใช้หน้าทับลาวในการกำกับจังหวะตามสำเนียงภาษา จากนั้นจึงออกเพลงแขกบรเทศ ชั้นเดียว เป็นเพลงเร็วเพลงสุดท้ายก่อนที่จะออกทำนองลูกหมดต่อไป

เพลงที่ 9 เพลงแขกบรเทศ ชั้นเดียว

มือฆ้องวงใหญ่แขกบรเทศ ชั้นเดียว

ท่อนหนึ่ง

- - ล ล	- - ล ล	- - ช ช	- - ม ม	- ช - ด	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ด
- ล - -	- ล - -	- ช - -	- ท - -	- ร - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด

กลับต้น

ท่อนสอง

- ม - ร	- ด - ล	- - ช ล	- ด - ร	- ช - ด	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ด
- ม - ร	- ด - ม	- พ - -	- ด - ร	- ร - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด

กลับต้น

เพลงแขกบรเทศ ชั้นเดียว ใช้บรรเลงต่อเนื่องมาจากเพลงลาวลวดค้าย ซึ่งตามธรรมเนียมปกติมักนิยมใช้เพลงแขกบรเทศหรือเพลงเร็วบรเทศนี้บรรเลงเป็นเพลงเร็วเพลงสุดท้าย เป็นเพลงที่อยู่ในบันไดเสียงทางเพียงออบนทั้งเพลง ทำให้ทำนองมีความกลมกลืนและหนักแน่นในบันไดเสียงปรากฏลูกตกในตอนท้ายของประโยคเป็นเสียงโดทั้งหมด เพลงนี้ใช้หน้าทับสองไม้ในการกำกับจังหวะมีความยาว 2 ประโยคด้วยกัน เมื่อลงจบเพลงด้วยเสียงโดอันเป็นเสียงแรกในบันไดเสียง ส่งผลให้เป็นการลงจบโดยสมบูรณ์แล้วบรรเลงทำนองลูกหมดต่อไป ใช้การเชื่อมทำนองด้วยการบรรเลงย้าลูกเท่าที่เสียงโด แล้วบรรเลงลูกหมดไทยไปจนจบ

ทำนองลูกหมด (ไทย)

-- ตี ตี	-- ตี ตี	-- ตี ตี	-- ตี ตี	-- ซุ ซุ	-- ล ล	-- ตี ตี	-- รี่ รี่
--- ด	--- ด	--- ด	--- ด	--- ร	--- ม	--- ด	--- ร

-- ตี รี่	-- ตี รี่	-- ตี รี่	ตี รี่ --	มี รี่ --	รี่ ตี --	ตี ล --	ล ซ --
- ล --	ตี ล --	ตี ล --	- ล --	-- ด ล	-- ล ซ	-- ซ ม	-- ม ร

-- ซ -	ม ซ - ซ	-----	ซ ล - ล	-- ตี -	ล ตี - ตี	-----	ตี รี่ - รี่
--- ร	-- ม ร	-- ร ม	-- ซ ม	--- ซ	-- ล ซ	-- ซ ล	-- ตี ล

5.2 สรุปผลการวิเคราะห์

จากการศึกษาการร้อยเรียงเพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทม ผู้วิจัยพบว่ามี การเริ่มต้นเพลงด้วย เพลงนางหงส์ หกชั้น ด้วยเดี่ยวระนาดเอกเทพบรรทม สามชั้น จบแล้วบรรเลงออกเพลงเร็วแม่วอนลูก ออกเพลงฉิ่งกลางและฉิ่งมู่ง จากนั้นออกเพลงเร็วลูกวอนแม่ แล้วออกเพลงภาษาในสำเนียงลาว คือ เพลงลาวกระต่าย และลาวลอดค่าย ซึ่งปกติสามารถบรรเลงออกภาษาจนครบ 12 ภาษาได้เช่นกัน เมื่อจบเพลงภาษาแล้วออกเพลงแขกประเทศชั้นเดียว ลงจบเพลงด้วยทำนองลูกหมด

ทำนองเพลงทั้งหมดอยู่ในบันไดเสียงทางเพียงออบน (ดรมxซลx) เป็นหลักแทบทั้งสิ้น การ เชื่อมต่อระหว่างเพลงแต่ละเพลงอยู่ในบันไดเสียงทางเพียงออบน เป็นการร้อยเรียงที่หนักแน่นใน บันไดเสียงอย่างยิ่ง ทำให้ท่วงทำนองของแต่ละเพลงมีความต่อเนื่องกลมกลืนกัน ในเพลงนางหงส์ ปรากฏทำนองที่อยู่ในบันไดเสียงทางเพียงออล่างอยู่ 2 ด้วยกัน และปรากฏทำนองบันไดเสียงทางขวา ในเพลงฉิ่งมู่ง ซึ่งบันไดเสียงทางเพียงออล่าง เพียงออบน และขวา มีความสัมพันธ์กันเป็นชั้นคู่ 4 ทำ ให้การเปลี่ยนบันไดเสียงแต่ละครั้งไม่ทำให้เกิดทำนองที่ขัดหู

จังหวะหน้าทับที่ใช้ในเพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทมปรากฏทั้งหมด 4 หน้าทับ ได้แก่ หน้าทับ นางหงส์ทั้งหกชั้น และสามชั้น หน้าทับนางหน้าใช้กำกับจังหวะเพลงเทพบรรทม หน้าทับสองไม้ใช้ สำหรับเพลงเร็วทั้งหมด และหน้าทับลูกหมดในทำนองลูกหมด

เพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทมเป็นเพลงที่มีความยาวอย่างยิ่ง ผู้บรรเลงต้องมีพลังกำลังเพียงพอ ทางเดี่ยวระนาดเอกเื้อต่อผู้บรรเลงคือ ครูอุทิศ จรรย์นาฎย์ ให้ได้อวดฝีมืออย่างชัดเจน และยังมีบรรเลงเดี่ยวระนาดเอกในเพลงฉิ่งมุล่งด้วย เป็นการแสดงฝีมือของผู้บรรเลงระนาดเอกได้อย่างชัดเจนที่สุด ทำให้เห็นว่าการร้อยเรียงเพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์นั้นคำนึงถึงศักยภาพของผู้บรรเลงเป็นหลัก ยึดถือมั่นคงในระบบบันไดเสียง

ตารางที่ 5.1 เพลงและหน้าทับที่ใช้ในเพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทม

เพลง	หน้าทับ
1. เพลงนางหงส์ หกชั้น	นางหงส์ หกชั้น
2. เดี่ยวระนาดเอกเพลงเทพบรรทม สามชั้น	นางหน้าย
3. เพลงเร็วแม่วอนลูก	สองไม้ ชั้นเดียว
4. เพลงฉิ่งกลาง	-
5. เดี่ยวระนาดเอกเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว	-
6. เพลงเร็วลูกวอนแม่	สองไม้ ชั้นเดียว
7. เพลงลาวกระแตเล็ก	ลาว
8. เพลงลาวลอดค่าย	ลาว
9. เพลงแขกบรเทศ ชั้นเดียว ออกลูกหมด	สองไม้ ชั้นเดียว และลูกหมด

ที่มา

: ว่าที่ร้อยตรีสุวิชา พงษ์เกิดลาภ (13 ธันวาคม 2561)

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัยพบว่าตระกูลจรรยาภรณ์มีบรรพบุรุษเป็นต้นสกุลคือ ครูเพชร จรรยาภรณ์ เดิมมีชื่อว่า นุช ภูมิลำเนาเป็นชาวธนบุรี เป็นนักดนตรีประจำวังบูรพาภิรมย์ ได้รับพระราชทานชื่อและนามสกุลใหม่จากสมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช แล้วในช่วงปี พ.ศ. 2475 ครูเพชรได้ย้ายถิ่นฐานมาสร้างบ้านใกล้วัดสามวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้นกำเนิดสำนักดนตรีบ้านจรรยาภรณ์ จากนั้นครูไพฑูรย์ผู้เป็นบุตรของครูเพชรได้สร้างบ้านเพิ่มอีกหลังหนึ่งบริเวณใกล้วัดจอมเกษ อำเภอบางปะหัน และได้ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยที่ได้สั่งสมเรียนรู้มาจากครูเพชร และครูหลวงประดิษฐไพเราะให้แก่บุตรทั้ง 13 คนด้วยกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าตระกูลจรรยาภรณ์ยังมีความสัมพันธ์อันดีกับนักดนตรีไทยที่มีฝีมือในยุคอื่นอีกหลายท่าน เช่น ครูเชิงรักดนตรี ครูบุญยงค์ เกตุคง (ศิลปินแห่งชาติ) ครูบุญยง เกตุคง (ศิลปินแห่งชาติ) ครูผวน บุญจำเริญ ครูสวาง เกิดผล ครูสำราญ เกิดผล (ศิลปินแห่งชาติ)

บุตรของครูไพฑูรย์ที่ยังคงมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันล้วนประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทยทั้งสิ้น ทั้งการเป็นศิลปินและเป็นอาจารย์ถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชนมาโดยตลอด โดยบุตรทุกคนเริ่มศึกษาสายสามัญที่โรงเรียนวัดจอมเกษประชาราษฎร์อุปถัมภ์ จากนั้นจึงเข้าศึกษาในโรงเรียนประจำจังหวัด คือ โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย และโรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ เมื่อเติบโตขึ้นก็ได้เลือกศึกษาต่อในสิ่งที่ตนเองมุ่งหวังโดยมิได้ละทิ้งความรู้ทางด้านดนตรี แต่ยังคงประกอบอาชีพด้านดนตรี สืบสานองค์ความรู้ด้านดนตรีไทยที่สืบทอดมาจากครูไพฑูรย์ จรรยาภรณ์ผู้เป็นบิดาไว้อย่างเหนียวแน่นจนทุกวันนี้

ด้านการสืบทอดเพลงนางหงส์ของบ้านจรรยาภรณ์นั้นยังคงปรากฏมาจนกระทั่งปัจจุบัน โดยมีครูในสำนักที่เป็นแกนหลักคอยถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ ได้แก่ ครูอุทิศ ครูพิทักษ์ ครูไพรัตน์ ครูนพเก้า ครูมรกต และครูพรทิพย์ จรรยาภรณ์ ปัจจุบันเพลงนางหงส์ทั้งหมดที่สำนักบ้านจรรยาภรณ์นิยมบรรเลงมีทั้งการบรรเลงโดยพี่น้องทายาทบ้านจรรยาภรณ์ และการบรรเลงโดยลูกศิษย์ ซึ่ง

สามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ เพลงที่สืบทอดมาจากครูเพชร จรรย์นาฎย์ ได้แก่ เดี่ยวระนาดเอกเพลง นางหงส์ สามชั้น เพลงนางหงส์เรื่องแสนสุดสวาท เพลงนางหงส์ เถา ส่วนเพลงที่ถูกร้อยเรียงขึ้นและ สืบทอดจากครูไพบูรย์ จรรย์นาฎย์ ได้แก่ เพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทม เพลงนางหงส์เรื่องเทพนิมิต เพลงนางหงส์เรื่องเขมรปากท่อ เพลงนางหงส์เรื่องภริมย์สุรางค์ อีกทั้งเพลงที่ถูกร้อยเรียงขึ้นจาก ทายาทในสำนักรุ่นปัจจุบัน ได้แก่ เพลงนางหงส์เรื่องสามไม้ไผ่ เพลงนางหงส์เรื่องอาเฮีย เพลงนางหงส์ เรื่องเขมรเขียว เพลงนางหงส์เรื่องแสนเสนาะ และเพลงนางหงส์เรื่องพญาภาสกร

การศึกษาการร้อยเรียงเพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทม ผู้วิจัยพบว่ามี การเริ่มต้นเพลงด้วย เพลงนางหงส์ หกชั้น บรรเลงออกเดี่ยวระนาดเอกเทพบรรทม สามชั้น จากนั้นออกเพลงเร็วแม่อ่อนลูก เพลงฉิ่งกลางและฉิ่งมุล่ง จากนั้นออกเพลงเร็วลูกวอนแม่ แล้วบรรเลงออกเพลงภาษาในสำเนียงลาว คือ เพลงลาวกระแตเล็ก และลาวลอดค่าย ซึ่งปกติสามารถบรรเลงออกภาษาจนครบ 12 ภาษาได้ เช่นกัน เมื่อจบเพลงภาษาแล้วออกเพลงแขกประเทศชั้นเดียว ลงจบเพลงด้วยลูกหมด ทำนองเพลง ทั้งหมดอยู่ในบันไดเสียงทางเพียงออบน (ดรัม×ซล×) เป็นหลักแทบทั้งสิ้น การเชื่อมต่อระหว่างเพลงอยู่ ในบันไดเสียงทางเพียงออบน มันคงในบันไดเสียง ทำให้ทำนองของแต่ละเพลงต่อเนื่องกลมกลืนกัน ในเพลงนางหงส์ปรากฏทำนองที่อยู่ในบันไดเสียงทางเพียงออล่างอยู่ 2 แห่งด้วยกัน และปรากฏ ทำนองบันไดเสียงทางขวาในเพลงฉิ่งมุล่ง ซึ่งบันไดเสียงทางเพียงออล่าง เพียงออบน และขวา มีความสัมพันธ์กันเป็นขั้นคู่ 4 ทำให้การเปลี่ยนบันไดเสียงแต่ละครั้งยังคงความราบรื่นสละสลวยไว้ได้ อย่างดี ด้านจังหวะหน้าทับที่ใช้ในเพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทมปรากฏทั้งหมด 4 หน้าทับด้วยกัน ได้แก่ หน้าทับนางหงส์ทั้งหกชั้น หน้าทับนางหมายใช้กำกับจังหวะเพลงเทพบรรทม หน้าทับสองไม้ใช้ สำหรับเพลงเร็วทั้งหมด และหน้าทับลูกหมดในทำนองลูกหมด

เพลงนางหงส์เรื่องเทพบรรทมเป็นเพลงที่มีความยาวอย่างยิ่ง ผู้บรรเลงต้องใช้พละกำลังใน การบรรเลงอย่างมาก ทางเดี่ยวระนาดเอกเอื้อต่อทักษะของผู้บรรเลงคือ ครูอุทิศ จรรย์นาฎย์ ให้ได้ อดฝีมืออย่างชัดเจน และยังมี การบรรเลงเดี่ยวระนาดเอกในเพลงฉิ่งมุล่งเพิ่มเติมด้วย เป็นการแสดง ภูมิปัญญาของผู้ประพันธ์ และเป็นการแสดงฝีมือของผู้บรรเลงระนาดเอกได้อย่างชัดเจนที่สุด รวมทั้ง เป็นเครื่องยืนยันถึงศักยภาพในเชิงดนตรีของศิลปินแห่งบ้านจรรย์นาฎย์ ทำให้เห็นว่าการร้อยเรียง เพลงนางหงส์ของบ้านจรรย์นาฎย์นั้นคำนึงถึงศักยภาพผู้บรรเลงเป็นหลัก ยึดถือในระบบบันไดเสียง อย่างมั่นคง

6.2 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากสำนักดนตรีบ้านจรรย์นาฏย์เป็นตระกูลนักดนตรีไทยที่มีชื่อเสียง มีการสืบทอดความรู้มาอย่างยาวนาน ทำให้ยังมีเพลงประเภทอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยเห็นควรอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษา ได้แก่ เพลงเรื่อง เพลงเสภา เพลงมอญ และเพลงเดี่ยว เพื่อเป็นการบันทึกองค์ความรู้อันทรงคุณค่าเหล่านี้ให้คงอยู่ต่อไป

บรรณานุกรม

กรมศิลปากร. (2551). *โน้ตเพลงในการพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์*. สมเด็จพระเทพรัตนสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมศิลปากรพิมพ์ในพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ณ พระเมรุ ท้องสนามหลวง วันเสาร์ที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551.

กรมศิลปากร. (2556). *วงปี่พาทย์*. สืบค้นจาก <http://www.finearts.go.th/performing/parameters/km/item/%E0%B8%A7%E0%B8%87%E0%B8%9B%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%9E%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%A2%E0%B9%8C.html>.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2526). *สังคีตนิยม 1*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กิตติภรณ์ ชิตเทพ. (2555). *วิเคราะห์เพลงนางหงส์ กรณีศึกษา รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี*.

วิทยานิพนธ์ระดับศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กฤษฎา วงศาโรจน์ และคณะ. (2555). *การศึกษาเพลงเรื่องนางหงส์ 6 ชั้น : กรณีศึกษาวงพาทย์รัตน*.

ศิลปนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

กฤษณะ สโมสร. (2549). *ปี่พาทย์พิธีกรรมงานศพคณะเร่งบรรเลงศิลป์ อำเภอเมือง จังหวัด*

ประจวบคีรีขันธ์. ปริญญานิพนธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

จุฬามาศ ปอประสิทธิ์. (2540). *การบรรเลงปี่พาทย์นางหงส์ กรณีศึกษา วงดนตรีไทยกรุงเทพมหานคร*.

วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา, สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฐิระพล น้อยนิตย์. (2542). *วิเคราะห์เพลงเรื่องนางหงส์*. ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- นิรันดร์ หรุ่นทะเล. (2553). *การตีกลองมลายูในเพลงเรื่องนางหงส์ สามชั้น*. ปริญญาโทศิลปศาสตรบัณฑิต
นาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
- บุญธรรม ตราโมท. (2481). *คำบรรยายวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย*. กองทุนสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
(ส.ย.ช).
- บุญช่วย แสงอนันต์, (21 ตุลาคม 2559). [สัมภาษณ์].
- บุษกร สำโรงทอง. (2549). *ความเชื่อ และพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการถ่ายทอดดนตรีไทย
ภาคเหนือ*. ทุนวิจัยกองทุนรัชดาภิเษกสมโภช. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษราคัม จรรย์นาฎย์, (20 พฤศจิกายน 2560). [สัมภาษณ์].
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2546). *ประวัติการดนตรีไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
จำกัด.
- พรทิพย์ จรรย์นาฎย์, (21 ตุลาคม 2560). [สัมภาษณ์].
- พิทักษ์ จรรย์นาฎย์, (12 ตุลาคม 2560). [สัมภาษณ์].
- พิทักษ์ จรรย์นาฎย์, (21 ตุลาคม 2560). [สัมภาษณ์].
- พิทักษ์ จรรย์นาฎย์, (7 ธันวาคม 2561). [สัมภาษณ์].
- พูนพิศ อมาตยกุล และคณะ. (2532). *นามานุกรมศิลปเพลงไทยในรอบ 200 ปีแห่งกรุงรัตนโกสินทร์*.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้ว.
- ไพรัตน์ จรรย์นาฎย์, (12 ตุลาคม 2560). [สัมภาษณ์].
- ภัทรหะ คมขำ. (2546). *ปี่ชวาในงานพระราชพิธี*. วิทยานิพนธ์ระดับศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชา
ดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรหะ คมขำ จันทนา คชประเสริฐ และชัยยะ หินอ่อน. (2550). *ปี่พาทย์พิธีกรรมในจังหวัดชลบุรี*. ทุน
สนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภัทระ คมขำ. (2558). ดนตรีในพระราชพิธีสิบสองเดือนตามวาระที่ปรากฏในปฏิทินหลวง. *วารสาร ศิลปกรรม*. ปีที่ 7 ฉบับที่ 1. 135 – 155.

มนตรี ตราโมท. (2497). *ปีพาทย์ไทย ปีพาทย์มอญ ปีพาทย์ชวา*. หนังสือที่ระลึกในงานฌาปนกิจศพนาย ชั้น ดุริยประณีต ณ เมรุวัดสังเวชวิศยาราม วันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2497.

มนตรี ตราโมท. (2527). *โสมส่องแสง: ชีวิตดนตรีไทยของมนตรี ตราโมท*. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้ว การพิมพ์.

มนตรี ตราโมท และวิเชียร กุลตัญญ์. (2523). *ฟังและเข้าใจเพลงไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยเกษม.

เยาวรักษ์ จรรย์นาฎย์, (21 ตุลาคม 2560). [สัมภาษณ์].

วชิราภรณ์ วรรณดี. (2541). ดนตรีไทยในพิธีกรรม: ทำไมในช่วงปีพาทย์. *ภาษาและวัฒนธรรม* ปีที่ 17. 39-48.

วิศรุต ทรัพย์เจริญ. (2551). *วิเคราะห์รูปแบบการบรรเลงเพลงเรื่องนางหงส์ของครูสุเชาว์ หริมพานิช*. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีไทย ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุวิชา พงษ์เกิดลาภ. (2558). *อาศรมศึกษา : ครูไพรัตน์ จรรย์นาฎย์*. สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักการสังคีต. (2548). *ความรู้ทั่วไป/ดนตรีไทย/วงปีพาทย์*. สืบค้นจาก <http://www.finearts.go.th/node/325>.

เสถียรโกเศศ. (2505). *การศึกษาเรื่องประเพณีไทย*. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.

ศิริศักดิ์ เหมือนบัว. (2543). *การบรรเลงปีพาทย์นางหงส์ในพิธีศพ*. ศิลปนิพนธ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

อุทิศ จรรย์นาฎย์, (12 ตุลาคม 2560). [สัมภาษณ์].

อุทิศ จรรย์นาฎย์, (21 ตุลาคม 2560). [สัมภาษณ์].

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก เพลงนางหงส์เรื่องสามไม้ใน

มือซ้องวงใหญ่เพลงสามไม้ใน

เที่ยวแรก

--- ฟ	-- ซ ซ	--- ล	-- ซ ซ	- ฟ - ฟ	- ฟ - ท	- รี้ ตี้ ท	- ล - ซ
--- ฟ	- ซ --	--- ล	- ซ --	- ฟ --	ด -- ทุ	- ร ด ทุ	- ล - ซ

----	- ล - ล	- ตี้ - ล	- ซ - ฟ	- ร --	ด ด --	ฟ ฟ --	ซ ซ - ล
--- ล	----	- ด - ล	- ซ - ฟ	- ล - ซ	--- ฟ	--- ซ	--- ล

----	- ตี้ - ตี้	- รี้ - ตี้	- ล - ซ	- ฟ --	--- ซ	----	ซ ล - ตี้
--- ด	----	- ร - ด	- ม - ร	-- ม ร	- ม - ร	- ม - ฟ	--- ด

- ซ - ตี้	- รี้ - มี้	- มี้ - มี้	- รี้ - ตี้	-- รี้ รี้	- ตี้ --	ล ล --	ซ ซ - ฟ
- ร - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด	- ร --	- ด - ล	--- ซ	--- ฟ

--- ฟ	-- ซ ล	- รี้ --	ตี้ ล --	-- ซ ล	ตี้ ล --	ซ ล --	ซ ฟ --
- ด --	- ฟ --	-- ตี้ ล	-- ซ ฟ	- ฟ --	-- ซ ฟ	-- ซ ฟ	-- ม ร

-- ร ม	- ซ - ม	-- ร ม	-- ฟ ซ	-- ซ ล	ตี้ ล --	ซ ล --	ซ ฟ --
- ด --	ร - ร -	ร ด --	ร ม --	- ฟ --	-- ซ ฟ	-- ซ ฟ	-- ม ร

-- ร -	ร ร --	ม ม --	ฟ ฟ - ซ	----	- ร - ม	- ฟ - ซ	----
--- ล	--- ทุ	--- ด	--- ร	----	- ล - ทุ	- ด - ร	----

- ล --	ซ ม --	ตี้ ตี้ --	รี้ รี้ - มี้	- มี้ - มี้	- มี้ --	มี้ มี้ --	รี้ รี้ - ตี้
-- ซ ม	-- ร ด	--- ร	--- ม	- ซ - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ด

กลับต้น

เที่ยวเปลี่ยน

----	---ช	--ช-	ร ม ฟ ช	--ล-	ช ล ท ดั	---รื	----
---ช	----	---ด	---ช	---ฟ	---ด	--ท-	ดั ท ล ช

--รื-	มื รื --	--ลล-	ดั ล --	----	ม ฟ - ฟ	----	ช ล - ล
---รื	--ดั ล	---ล	--ช ฟ	--ด ร	--ม ด	--ม ฟ	--ช ม

----	ช ล ท ดั	--รื ดั	----	--รื ดั	----	----	ช ล ท ดั
--ร ม	---ด	----	ท ล ช ม	----	ท ล ช ม	--ร ม	---ด

----	ท ดั รื มื	--รื รื	--ดั ดั	--รื-	มื รื --	รื ดั --	ดั ล --
--ช ล	---ม	---ร	---ด	---รื	--ดั ล	--ล ช	--ช ฟ

(ล ฟ ช ล	ช ดั ช ล	ช ฟ ช ล	ช ฟ ช ฟ)	--ช ล	ดั ล --	ช ล --	ช ฟ --
				-ฟ --	--ช ฟ	--ช ฟ	--ม ร

----	---ร	--ม-	ร ม ฟ ช	----	---ช	---ล	----
---ร	----	---ด	---ช	---ช	----	--ฟ-	ช ฟ ม ร

--ร-	ร ร --	ม ม --	ฟ ฟ - ช	----	-ร-ม	-ฟ-ช	----
---ล	---ท	---ด	---ร	----	-ล-ท	-ด-ร	----

-ล--	ช ม --	ดั ดั --	รื รื - มื	-มื - มื	-มื --	มื มื --	รื รื - ดั
--ช ม	--ร ด	---ร	---ม	-ช-ล	-ช-ม	---ร	---ด

กลับต้น

มือฆ้องวงใหญ่เพลงเร็วช้าโทย

ท่อนหนึ่ง

ซ - ตํ ํ ํ	-- ตํ ํ ํ	ซ - ตํ ํ ํ	-- ตํ ํ ํ	-- ซ ซ	- ตํ ํ ํ	- ตํ ํ ํ	-- ตํ ํ ํ
ร -- ร	- ด --	ร -- ร	- ด --	- ร --	- ด - ร	- ด - ร	- ด --

ซ - ตํ ํ ํ	-- ตํ ํ ํ	ซ - ตํ ํ ํ	-- ตํ ํ ํ	-- ซ ซ	- ตํ ํ ํ	- ตํ ํ ํ	-- ตํ ํ ํ
ร -- ร	- ด --	ร -- ร	- ด --	- ร --	- ด - ร	- ด - ร	- ด --

-- ซ ล	ซ ฟ --	ม ร --	-- ด ร	-- ซ ล	ซ ฟ --	ม ร - ร	-- ด ด
- ฟ --	-- ม ร	-- ด ท	ล ท --	- ฟ --	-- ม ร	-- ด -	- ซ --

-- ซ ล	ซ ฟ --	ม ร --	-- ด ร	-- ซ ล	ซ ฟ --	ม ร - ร	-- ด ด
- ฟ --	-- ม ร	-- ด ท	ล ท --	- ฟ --	-- ม ร	-- ด -	- ซ --

กลับต้น

ท่อนสอง

- มํ ํ ํ	- ตํ ํ ํ	มํ ํ ํ	- ตํ ํ ํ	- มํ ํ ํ	- ตํ ํ ํ	- ตํ ํ ํ	-- ตํ ํ ํ
- ม - ร	- ด - ร	ม - ม ร	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ร	- ด - ร	- ด --

- มํ ํ ํ	- ตํ ํ ํ	มํ ํ ํ	- ตํ ํ ํ	- มํ ํ ํ	- ตํ ํ ํ	- ตํ ํ ํ	-- ตํ ํ ํ
- ม - ร	- ด - ร	ม - ม ร	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ร	- ด - ร	- ด --

-- ซ ล	ซ ฟ --	ม ร --	-- ด ร	-- ซ ล	ซ ฟ --	ม ร - ร	-- ด ด
- ฟ --	-- ม ร	-- ด ท	ล ท --	- ฟ --	-- ม ร	-- ด -	- ซ --

-- ซ ล	ซ ฟ --	ม ร --	-- ด ร	-- ซ ล	ซ ฟ --	ม ร - ร	-- ด ด
- ฟ --	-- ม ร	-- ด ท	ล ท --	- ฟ --	-- ม ร	-- ด -	- ซ --

กลับต้น

ท่อนสาม

- ซ - -	ดี ซ - ดี	รี ดี - ดี	- - ร ร	- ซ - -	รี ซ - รี	มี รี - รี	- - ดี ดี
- ร - -	- ร - -	- - ท -	- ร - -	- ร - -	- ร - -	- - ดี -	- ด - -

- ซ - -	ดี ซ - ดี	รี ดี - ดี	- - ร ร	- ซ - -	รี ซ - รี	มี รี - รี	- - ดี ดี
- ร - -	- ร - -	- - ท -	- ร - -	- ร - -	- ร - -	- - ดี -	- ด - -

- - ซ ล	ซ ฟ - -	ม ร - -	- - ด ร	- - ซ ล	ซ ฟ - -	ม ร - ร	- - ด ด
- ฟ - -	- - ม ร	- - ด ท	ล ท - -	- ฟ - -	- - ม ร	- - ด -	- ซ - -

- - ซ ล	ซ ฟ - -	ม ร - -	- - ด ร	- - ซ ล	ซ ฟ - -	ม ร - ร	- - ด ด
- ฟ - -	- - ม ร	- - ด ท	ล ท - -	- ฟ - -	- - ม ร	- - ด -	- ซ - -

กลับต้น

เชื่อมเพลงด้วยทำนองโยน

- ดี - ดี	- ดี - ดี	- ดี - ดี	- ดี - ดี	- ดี - ดี	- ดี - ดี	- ดี - ดี	- ดี - ดี
- - - ฟ	- - - ด	- - - ฟ	- - - ด	- - - ฟ	- - - ด	- - - ฟ	- - - ด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 มือซ้องวงใหญ่เพลงฉิ่งกลาง (เฉพาะวรรคแรก)

- - ซ ล	- ดี - รี	- - ซ ล	- ดี - รี	- ดี - ท	- ล - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ
- ฟ - -	- ด - ร	- ฟ - -	- ด - ร	- ด - ท	- ล - ซ	- - - ด	- - - ซ

- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ		
- - - ด	- - - ซ	- - - ด	- - - ซ	- - - ด	- - - ซ		

กลับต้น

มือฆ้องวงใหญ่เพลงฉิ่งมุล่ง

ท่อนหนึ่ง

- ซ - ซ	- ด - ด	ร - ม ร	ร - - ด	- ล - ซ	- ฟ - ม	- ร - ซ	
- ซ - -	- ซ - -	- ด - -	ด - ซ -	- ล - ซ	- ด - ท	- ล - ซ	

- - - ซ	- ด - ด	ร - ม ร	ร - - ด	- ล - ซ	- ฟ - ม	- ร - ซ	
- ซ - -	- ซ - -	- ด - -	ด - ซ -	- ล - ซ	- ด - ท	- ล - ซ	

- - - -	ร - ร ร	- ม ฟ ซ	- - ล ล	ร ด - - -	ซ ม - -	ม ฟ ซ ล	
- - - -	- ล - -	- ท ด ร	- ล - -	- ล ซ ฟ	- - ม ร	- - - ล	

- - - -	ร - ร ร	- ม ฟ ซ	- - ล ล	ร ด - - -	ซ ม - -	ม ฟ ซ ล	
- - - -	- ล - -	- ท ด ร	- ล - -	- ล ซ ฟ	- - ม ร	- - - ล	

- - - ล	- - ด ด	- ม ร ด	- ล - ด	- ล - -	ดํ ล - รํ	- - ม ร	- - ดํ -
- - - ม	- ด - -	- ม ร ด	- ม - ด	- ม - -	- ม - ร	- - - -	ดํ ล - ซ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รํ ด - - -	ซ ฟ - -	ม ร - -	ม ฟ ซ ล				
- ล ซ ฟ	- - ม ร	- - ด ร	- - - ล				

- - - ล	- - ด ด	- ม ร ด	- ล - ด	- ล - -	ดํ ล - รํ	- - ม ร	- - ดํ -
- - - ม	- ด - -	- ม ร ด	- ม - ด	- ม - -	- ม - ร	- - - -	ดํ ล - ซ

รํ ด - - -	ซ ฟ - -	ม ร - -	ม ฟ ซ ล				
- ล ซ ฟ	- - ม ร	- - ด ร	- - - ล				

-- ร ร	-- ล ล	- ซซ ฟ ฟ	-- ล ล	- ม ร ี ด	-- ล ล	ซ - ฟ ซ	-- ฟ ฟ
- ล --	- ล --	ซ ---	- ล --	- ม ร ด	- ล --	ซ - ฟ ซ	- ฟ --

ซ - ซ -	- ม --						
ด ---	ด ร - ร						

-- ร ร	-- ล ล	- ซซ ฟ ฟ	-- ล ล	- ม ร ี ด	-- ล ล	ซ - ฟ ซ	-- ฟ ฟ
- ล --	- ล --	ซ ---	- ล --	- ม ร ด	- ล --	ซ - ฟ ซ	- ฟ --

ซ - ซ -	- ม --						
ด ---	ด ร - ร						

กลับต้น

ท่อนสอง

- ร - ร	- ด - ด	ร - ม ร	ร - - ด	- ด - ร ม	-- ฟ ซ	- ล --	ซ ฟ --
- ล --	- ซ --	- ด --	ด - ซ -	ซ - ด -	ร ม --	ฟ - ซ ฟ	-- ม ร

- ซ - ลซ	- ม ม -	ลท ด ม	ร - - ด	- ด - ร ม	-- ฟ ซ	- ล --	ซ ฟ --
ซ -- ม	ด -- ร ด	ซ - - -	ล - ซ -	ซ - ด -	ร ม --	ฟ - ซ ฟ	-- ม ร

- ม ม -	ซ ล - ซ	- ม ซ -	ม ร --	- ด - ร ม	ซ ฟ ฟ ล	- ซ - ฟ	- ม - ร
-- ท -	- ล - ซ	--- ร	-- ด ล	ซ - ด -	- ท --	ร - ด -	ท - ล -

- ม ม -	ซ ล - ซ	- ม ซ -	ม ร --	- ด - ร ม	ซ ฟ ฟ ล	- ซ - ฟ	- ม - ร
-- ท -	- ล - ซ	--- ร	-- ด ล	ซ - ด -	- ท --	ร - ด -	ท - ล -

- - ร ร	- - ล ล	ด ด ล -	ช พ - -	- ช - -	พ ช - พ	- ช - ช	- ม - -
- ล - -	- ล - -	- ล - ชพ	- - ม ร	- - ร ม	- ร - -	- ด - -	ด ร - ร

- - ร ร	- - ล ล	ด ด ล -	ช พ - -	- ช - -	พ ช - พ	- ช - ช	- ม - -
- ล - -	- ล - -	- ล - ชพ	- - ม ร	- - ร ม	- ร - -	- ด - -	ด ร - ร

กลับต้น

ท่อนสาม

- ร - ร	- ด - ด	ร - ม ร	ร - - ด	- - ด ร	ม ร - -	ด - ด ร	- - ม พ
- ล - -	- ช - -	- ด - -	ด - ช -	- ท - -	- - ด ช	- ช - -	ด ร - -

- พ - พ	- ด - ด	ร - ม ร	ร - - ด	- - ด ร	ม ร - -	ด - ด ร	- - ม พ
- ด - -	- ช - -	- ด - -	ด - ช -	- ท - -	- - ด ช	- ช - -	ด ร - -

- - - พ	- - ม พ	- - ช พ	- - ม พ	- พ - ชล	ด ด ล -	ช พ - -	ม ร - -
- - ด -	ม ร - -	ม ร - -	ม ร - -	ด - พ -	- ล - ชพ	- - ม ร	- - ด ช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- - - พ	- - ม พ	- - ช พ	- - ม พ	- พ - ชล	ด ด ล -	ช พ - -	ม ร - -
- - ด -	ม ร - -	ม ร - -	ม ร - -	ด - พ -	- ล - ชพ	- - ม ร	- - ด ท

- - ล ท	ด - ร ร	- - ท -	ร ท - ร	- - พ ม	- - พ พ	- พ - -	ช ล - ด
- ช - -	- ร - -	- - พ -	- พ - ร	- - - ม	- พ - -	- ด - พ	- - - ด

- - ล ท	ด - ร ร	- - ท -	ร ท - ร	- - พ ม	- - พ พ	- พ - -	ช ล - ด
- ช - -	- ร - -	- - พ -	- พ - ร	- - - ม	- พ - -	- ด - พ	- - - ด

-- ซ ซ	- ซ --	- ล --	-- ซ ล	ท ด --	ท ล --	ซ - ซ ล	-- ท ด
- ซ --	ม ---	ม - ซ ม	ร ม --	-- ท ล	-- ซ ร	- ร --	ซ ล --

-- ซ ซ	- ซ --	- ล --	-- ซ ล	ท ด --	ท ล --	ซ - ซ ล	-- ท ด
- ซ --	ม ---	ม - ซ ม	ร ม --	-- ท ล	-- ซ ร	- ร --	ซ ล --

-- ฟ -	- ซล - ด	- ล ซ ฟ	- ร - ด	- ด - ด	- ร - ร	- ร --	-- ด ร
-- ด -	ฟ - - ด	ล - ซ ฟ	- ล - ซ	- ซ --	- ล --	ล - ด ล	ซ ล --

- ด - ร ม	ฟ ซ - ฟ	-- ซ ฟ	---	- ด - ด	- ร - ร	- ร --	-- ด ร
ซ - ด -	-- ด -	ม ร --	ม ร ด ซ	- ซ --	- ล --	ล - ด ล	ซ ล --

- ด - ร ม	ฟ ซ - ฟ	ม ร --	ม ฟ ซ ล	-- ซ ซ	--- ซ ล	ร - ด ด	--- ด ร
ซ - ด -	-- ด -	-- ด ร	--- ล	- ซ --	ร ม ฟ -	- ด --	ซ ล ท -

- ด ร ด -	ด ล --	ม ร -- ฟ	- ฟ - ซ ล	-- ซ ซ	--- ซ ล	ร - ด ด	--- ด ร
ด -- ล	-- ซ ฟ	ด ร -	ด - ฟ -	- ซ --	ร ม ฟ -	- ด --	ซ ล ท -

- ด ร ด -	ด ล --	ซ - ม ฟ	- ฟ --	ฟ -- ฟ	-- ฟ ม	-- ฟ ซ	-- ล ล
ด -- ล	-- ซ ฟ	- ร --	ด - ม ร	- ม ร -	ม ร --	ร ม --	- ล --

ร ด ---	- ฟ - ซ ล	ด ล --	ซ ฟ --	ฟ -- ฟ	-- ฟ ม	-- ฟ ซ	-- ล ล
- ล ซ ฟ	ด - ฟ -	-- ซ ฟ	-- ม ร	- ม ร -	ม ร --	ร ม --	- ล --

ร ด ---	- ฟ - ซ ล	ด ล --	ซ ฟ --	ซ -- ล	---	ซ - ล -	- ซ - ม
- ล ซ ฟ	ด - ฟ -	-- ซ ฟ	-- ม ร	- ฟ --	ซ ฟ ม ร	- ฟ - ซ	ฟ - ร -

พ - พ ซ	- - ล ล	- ซ - ซ	- ซ - ด	- ม ร ด	- ท - ล	- ม - -	ม ม - -
- ด - -	- ล - -	- ซ - -	ร - - ด	- ม ร ด	- ท - ล	- ม - ม	- - - ร

ร ร - -	ด ด - ล	- ม - -	ม ม - -	ร ร - -	ด ด - ล	- - ร ม	- - พ ซ
- - - ด	- - - ล	- ม - ม	- - - ร	- - - ด	- - - ล	- ด - -	ร ม - -

- ซ - -	พ ซ - พ	- พ - ซล	ด ด ล -	ซ พ - -	- - ม พ	- - ล ซ	ซ - - พ
- - ร ม	- - - ด	ด - พ -	- ล - ซพ	- - ม ร	ด ร - -	- - - -	พ - ร -

- ซ - ล	- ด - ร
- ร - ม	- ด - ร

กลับต้น

เชื่อมเพลงด้วยทำนองโยน

- รี้ - รี้	- รี้ - รี้	- รี้ - รี้	- รี้ - รี้	- รี้ - รี้	- รี้ - รี้	- รี้ - รี้	- รี้ - รี้
- - - ซ	- - - ร	- - - ซ	- - - ร	- - - ซ	- - - ร	- - - ซ	- - - ร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มือซ้องวงใหญ่เพลงเรือบรเทศ
CHULALONGKORN UNIVERSITY

- - ล ล	- - ล ล	- - ซ ซ	- - ม ม	- ซ - ตี้	- รี้ - มี้	- มี้ - มี้	- รี้ - ตี้
- ล - -	- ล - -	- ซ - -	- ท - -	- ร - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด

- - ล ล	- - ล ล	- - ซ ซ	- - ม ม	- ซ - ตี้	- รี้ - มี้	- มี้ - มี้	- รี้ - ตี้
- ล - -	- ล - -	- ซ - -	- ท - -	- ร - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด

- มี้ - รี้	- ตี้ - ล	- - ซ ล	- ตี้ - รี้	- ซ - ตี้	- รี้ - มี้	- มี้ - มี้	- รี้ - ตี้
- ม - ร	- ด - ม	- พ - -	- ด - ร	- ซ - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด

- มี่ - รั	- ตี่ - ฤ	-- ซ ล	- ตี่ - รั	- ซ - ตี่	- รั - มี่	- มี่ - มี่	- รั - ตี่
- ม - รั	- ด - ม	- พ --	- ด - รั	- ซ - ด	- รั - ม	- ซ - ม	- รั - ด

- ตี่ - รั	-- มี่ มี่	- มี่ - รั	-- ตี่ ตี่	- ตี่ - รั	-- มี่ มี่	- มี่ - รั	-- ตี่ ตี่
- ด - รั	- ม --	- ม - รั	- ด --	- ด - รั	- ม --	- ม - รั	- ด --

- มี่ - รั	- ตี่ - รั	-- ตี่ รั	- มี่ --	- มี่ - รั	- ตี่ - รั	-- ตี่ ฤ	- ตี่ --
- ม - รั	- ด - รั	--- รั	- ม --	- ม - รั	- ด - รั	--- ม	- ด --

- มี่ - รั	- ตี่ - รั	-- ตี่ รั	- มี่ --	- มี่ - รั	- ตี่ - รั	-- ตี่ ฤ	- ตี่ --
- ม - รั	- ด - รั	--- รั	- ม --	- ม - รั	- ด - รั	--- ม	- ด --

- มี่ - รั	- ตี่ - ฤ	-- ซ ล	- ตี่ - รั	- ซ - ตี่	- รั - มี่	- มี่ - มี่	- รั - ตี่
- ม - รั	- ด - ม	- พ --	- ด - รั	- ซ - ด	- รั - ม	- ซ - ม	- รั - ด

- มี่ - รั	- ตี่ - ฤ	-- ซ ล	- ตี่ - รั	- ซ - ตี่	- รั - มี่	- มี่ - มี่	- รั - ตี่
- ม - รั	- ด - ม	- พ --	- ด - รั	- ซ - ด	- รั - ม	- ซ - ม	- รั - ด

-- ฤ ฤ	-- ฤ ฤ	- ซ - ฤ	ตี่ รั - ตี่	-- ฤ ฤ	-- ฤ ฤ	- ตี่ - ฤ	- ซ - พ
- ฤ --	- ฤ --	- ซ - ฤ	- รั - ด	- ฤ --	- ฤ --	- ด - ฤ	- ซ - พ

-- ฤ ฤ	-- ฤ ฤ	- ซ - ฤ	ตี่ รั - ตี่	-- ฤ ฤ	-- ฤ ฤ	- ตี่ - ฤ	- ซ - พ
- ฤ --	- ฤ --	- ซ - ฤ	- รั - ด	- ฤ --	- ฤ --	- ด - ฤ	- ซ - พ

--- พ	-- ซ ล	- ตี่ - ด	-- ซ ล	--- พ	-- ซ ล	- รั ตี่ -	ตี่ ฤ --
- ด --	- พ --	- - พ	- พ --	- ด --	- พ --	--- ฤ	-- ซ พ

--- ฟ	-- ซ ล	- ตี - ด	-- ซ ล	--- ฟ	-- ซ ล	- ร ตี -	ตี ล --
- ด --	- ฟ --	- - ฟ	- ฟ --	- ด --	- ฟ --	--- ล	-- ซ ฟ

- ร ตี -	ตี ท --	-- ซ ล	-- ท ตี	- ร ตี -	ตี ท --	- ร ตี -	ตี ล --
--- ท	-- ล ซ	- ฟ --	ซ ล --	--- ท	-- ล ซ	--- ล	-- ซ ฟ

- ร ตี -	ตี ท --	-- ซ ล	-- ท ตี	- ร ตี -	ตี ท --	- ร ตี -	ตี ล --
--- ท	-- ล ซ	- ฟ --	ซ ล --	--- ท	-- ล ซ	--- ล	-- ซ ฟ

-- ฟ ฟ	- ร - ด	- ร - ฟ	- ซ - ล	-- ฟ ฟ	- ร - ด	- ร - ฟ	- ร - ด
- ฟ --	- ล - ซ	- ล - ฟ	- ซ - ล	- ฟ --	- ล - ซ	- ล - ฟ	- ล - ซ

-- ฟ ฟ	- ร - ด	- ร - ฟ	- ซ - ล	-- ฟ ฟ	- ร - ด	- ร - ฟ	- ร - ด
- ฟ --	- ล - ซ	- ล - ฟ	- ซ - ล	- ฟ --	- ล - ซ	- ล - ฟ	- ล - ซ

เชื่อมเพลงด้วยทำนองโยน

- ตี - ตี	- ตี - ตี	- ตี - ตี	- ตี - ตี	- ตี - ตี	- ตี - ตี	- ตี - ตี	- ตี - ตี
--- ฟ	--- ด	--- ฟ	--- ด	--- ฟ	--- ด	--- ฟ	--- ด

มือซ้องวงใหญ่เพลงภาษา (สำเนียงแขก)

----	----	- ซ - ล	- ท - ด	----	----	- ร - ล	- ท - ด
----	----	- ร - ม	- ฟ - ซ	----	----	- ล - ม	- ฟ - ซ

--- ร	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ร	--- ม	- ฟ - ซ	- ล - ซ	- ฟ - ม
--- ล	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ล	--- ท	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ท

-- รร-	--- ซ	- ล - ซ	--- ร	-- ร -	- ด - ร	- ม - ร	--- ด
--- ร	- ด --	----	- ด --	-- -ดท	----	----	ด ท - ซ

กลับต้น

----	--- ด	--- ม	--- ซ	----	-- ล -	- ซ - ล	--- ซ
--- ซ	----	----	--- ร	----	-- -ซฟ	----	- ฟ - ร

----	----	- ร - ม	- ฟ - ซ	- ล - ซ	- ฟ - ซ	- ล - ซ	- ฟ - ม
----	----	- ล - ท	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ท

-- รร-	--- ซ	- ล - ซ	--- ร	-- ร -	- ด - ร	- ม - ร	--- ด
--- ร	- ด --	----	- ด --	-- -ดท	----	----	ด ท - ซ

กลับต้น

----	--- ด	--- ร	--- ม	-- ม ฟ	- ม --	- ร - ม	- ฟ - ซ
--- ซ	--- ซ	จฬานการลัทธิวิทยาลัย	- ร -	- ร -	- ท --	- ล - ท	- ด - ร

CHULALONGKORN UNIVERSITY

-- ซ ล	- ซ --	- ล - ซ	- ฟ - ม	- ด - ร	- ม --	- ม - ร	- ด --
- ฟ --	- ร --	- ม - ร	- ด - ท	----	- ท --	- ท - ล	- ซ --

- ด --	ท -- ด
- ซ --	- ลซ - ซ

กลับต้น

--- ฟ	--- ด	----	ด ร ม ฟ	- ฟ --	- ม - ฟ	- ช - ล	- ช - ฟ
--- ด	--- ช	--- ท	----	- ด --	- ท - ด	- ร - ม	- ร - ด

- ม - ม	- ร - ม	- ร - ม	- ด - ร	- ม - ร	- ด --	- ด --	ท -- ด
- ท - ท	- ล - ท	- ล - ท	- ช - ล	- ท - ล	- ช --	- ช --	- ล ช - ช

กลับต้น

ทำนองลูกหมัด (ไทย)

-- ตั้ ตั้	-- ตั้ ตั้	-- ตั้ ตั้	-- ตั้ ตั้	-- ช ช	-- ล ล	-- ตั้ ตั้	-- รี่ รี่
--- ด	--- ด	--- ด	--- ด	--- ร	--- ม	--- ด	--- ร

-- ตั้ รี่	-- ตั้ รี่	-- ตั้ รี่	ตั้ รี่ --	ม่ รี่ --	รี่ ตั้ --	ตั้ ล --	ล ช --
- ล --	ตั้ ล --	ตั้ ล --	- ล --	-- ด ล	-- ล ช	-- ช ม	-- ม ร

-- ช -	ม ช - ช	----	ช ล - ล	-- ตั้ -	ล ตั้ - ตั้	----	ตั้ รี่ - รี่
--- ร	-- ม ร	- ร ม	-- ช ม	--- ช	-- ล ช	-- ช ล	-- ตั้ ล

ภาคผนวก ข เพลงนางหงส์เรื่องแสนเสนาะ

มือฆ้องวงใหญ่เพลงแสนเสนาะ

ท่อนหนึ่ง

----	- มี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ตี่	- ล --	ซ ซ --	ตี ตี --	รึ รึ - มี่
--- ม	----	- ซ - ม	- ร - ต	- ม - ร	--- ต	--- ร	--- ม

- ตี --	ตี ตี --	รึ รึ --	มี่ มี่ - มี่	-- ตี -	ตี - ล -	ซ - ล -	ล - ซ -
- ต - ต	--- ร	--- ม	--- ซ	--- ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

-- ม -	ซ พ --	- ร ม -	ซ พ --	-- ร ม	-- ซ ล	ตี ล --	ซ ล - ซ
- ร - ร	-- ม ร	ต -- ร	-- ม ร	- ต --	ร ม --	-- ซ ม	--- ร

-- ซ ล	-- ตี รึ	มี่ รึ --	ตี รึ - ตี	- ล --	ล ซ --	ม ร --	ต ร - ต
- ม --	ซ ล --	-- ต ล	--- ซ	-- ซ ม	-- ม ร	-- ต ล	--- ซ

- ล ล -	ตี ล --	- ล ล -	ตี ล --	- ล ล -	ตี ล --	ซ - ล -	ล - ซ -
--- ล	-- ซ ม	--- ล	-- ซ ม	--- ล	-- ซ ม	- ม - ซ	- ม - ร

- ล --	ซ ม --	ตี ตี --	รึ รึ - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ --	มี่ มี่ --	รึ รึ - ตี
-- ซ ม	-- ร ต	--- ร	--- ม	- ซ - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ต

(ซ ล ต ร	ม ซ ม ร)	-- ต ร	ม ซ --	(ล ซ ตี ล	ซ ม ซ ร)	ล - ตี ล	-- ซ -
		ซ ล --	-- ม ร			- ซ --	ซ ม - ร

- ล ล -	ดํ ี ล - -	- ล ล -	ดํ ี ล - -	- ล ล -	ดํ ี ล - -	ช - ล -	ด - ช -
- - - ล	- - ช ม	- - - ล	- - ช ม	- - - ล	- - ช ม	- ม - ช	- ม - ร

- ล - -	ช ม - -	ดํ ี ดํ ี - -	รํ ี รํ ี - มํ ี	- มํ ี - มํ ี	- มํ ี - -	มํ ี มํ ี - -	รํ ี รํ ี - ด
- - ช ม	- - ร ด	- - - ร	- - - ม	- ช - ล	- ช - ม	- - - ร	- - - ด

(ช ล ด ร	ม ช ม ร)	- - ด ร	ม ช - -	(ล ช ดํ ี ล	ช ม ช ร)	ล - ดํ ี ล	- - ช -
		ช ล - -	- - ม ร			- ช - -	ช ม - ร

- - ด ด	- - ร ร	- - ม ม	- - ช ช	- - ล ล	- - ช ช	- - ม ม	- - ร ร
- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ช	- - - ล	- - - ช	- - - ท	- - - ล

- ล - -	ช ม - -	ดํ ี ดํ ี - -	รํ ี รํ ี - มํ ี	- มํ ี - มํ ี	- มํ ี - -	มํ ี มํ ี - -	รํ ี รํ ี - ด
- - ช ม	- - ร ด	- - - ร	- - - ม	- ช - ล	- ช - ม	- - - ร	- - - ด

- ช - ดํ ี	- รํ ี - มํ ี	- มํ ี - มํ ี	- รํ ี - ดํ ี	- - มํ ี -	มํ ี - รํ ี -	ดํ ี - รํ ี -	รํ ี - ดํ ี -
- ร - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด	- - - รํ ี	- ดํ ี - ล	- ล - ดํ ี	- ล - ช

ดํ ี ดํ ี ดํ ี -	ดํ ี ดํ ี ดํ ี -	ดํ ี ดํ ี ดํ ี -	ดํ ี ดํ ี ดํ ี -	- รํ ี - -	ดํ ี ล - -	ช - ช -	- ม - ช
- - - - ช	- - - - ล	- - - - ช	- - - - ล	- - - ด ล	- - - ช ม	- ม - ร	- - - ร

- - ร ม	- - ฟ ช	- ล - -	ช ฟ - -	- ม ช -	ม ร - -	ร - ม ร	- - - ด
- ด - -	ร ม - -	ฟ - ช ฟ	- - ม ร	- - - ร	- - ด ล	- ด - -	ด ล - ช

พ่อนสอง

--- มี่	--- มี่	--- รี่	- มี่ - มี่	--- มี่	- รี่ - มี่	--- มี่	- รี่ - ตี่
--- ซู	--- ม	--- ร	- ม - ซ	--- ม	- ร - ซ	--- ม	- ร - ด

- ล --	ซ ซ --	ตี่ ตี่ --	รี่ รี่ - มี่	- ตี่ - รี่	- มี่ - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ - รี่
- ม - ร	--- ด	--- ร	--- ม	- ด - ร	- ม - ซ	- ล - ซ	- ม - ร

- ล --	ซ ซ --	ล ล --	ตี่ ตี่ - รี่	- มี่ - มี่	- มี่ --	รี่ รี่ --	ตี่ ตี่ - ล
- ม - ร	--- ม	--- ด	--- ร	- ม - ซ	- ม - ร	--- ด	--- ม

- ร --	ด ล --	--- ล	- ซ - ล	-- ตี่ -	ด - ล -	ซ - ล -	ล - ซ -
-- ด ล	-- ซ ม	- ร ม -	- ร - ม	--- ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

--- มี่	--- มี่	--- รี่	- มี่ - มี่	--- มี่	- รี่ - มี่	--- มี่	- รี่ - ตี่
--- ซู	--- ม	--- ร	- ม - ซ	--- ม	- ร - ซ	--- ม	- ร - ด

- ล --	ซ ซ --	ตี่ ตี่ --	รี่ รี่ - มี่	- ตี่ - รี่	- มี่ - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ - รี่
- ม - ร	--- ด	--- ร	--- ม	- ด - ร	- ม - ซ	- ล - ซ	- ม - ร

- ล --	ซ ซ --	ล ล --	ตี่ ตี่ - รี่	- มี่ - มี่	- มี่ --	รี่ รี่ --	ตี่ ตี่ - ล
-- ซ ม	--- ม	--- ด	--- ร	- ม - ซ	- ม - ร	--- ด	--- ม

- ล --	ซ ม --	ตี่ ตี่ --	รี่ รี่ - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ --	มี่ มี่ --	รี่ รี่ - ด
-- ซ ม	-- ร ด	--- ร	--- ม	- ซ - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ด

(ม ม ช ม	ม ม ช ม	ม ม ช ม	ช ล ท ตี)	-- ช -	ช ล ท ตี	-- รื ตี	----
				- ม - ม	---- ด	-----	ท ล ช ม

(ม ม ช ม	ม ม ช ม	ม ม ช ม	ล ช ตี ล)	ล - ตี -	ตี - ล -	ช - ล -	ล - ช -
				- ช - ล	- ช - ม	- ม - ช	- ม - ร

(ล ช ตี ล	ตี ช ล ม	ช ม ล ช	ล ม ช ร)	ตี ล --	ล ช --	ช ม --	ม ร --
				-- ช ม	-- ม ร	-- ร ด	-- ด ล

(ตี รื ตี ล	ตี ล ช ม	ร ด ร ม	ร ม ช ล)	ล - ตี -	ตี - ล -	ช - ล -	ล - ช -
				- ช - ล	- ช - ม	- ม - ช	- ม - ร

(ม ร ม ม	ม ช ม ม	ช ม ช ร	- ม - ช)	-- ร ม	-- ช ล	-- ตี รื	-- ตี -
				- ด --	ร ม --	ช ล --	ตี ล - ช

(รื ตี มื รื	มื ตี รื ล	ตี ล รื ตี	รื ล ตี ช)	ล - ตี -	ตี - ล -	ช - ล -	ล - ช -
				- ช - ล	- ช - ม	- ม - ช	- ม - ร

-- ตี ล	-- ช -	-- ล ช	-- ม -	-- ช ม	-- ร -	-- ม ร	-- ด -
----	ช ม - ม	-----	ม ร - ร	----	ร ด - ด	-----	ด ล - ล

- ล --	ช ม --	ตี ตี --	รื รื - มื	- มื - มื	- มื --	มื มื --	รื รื - ด
-- ช ม	-- ร ด	---- ร	---- ม	- ช - ล	- ช - ม	---- ร	---- ด

ท่อนหนึ่ง (เที่ยวเปลี่ยน)

----	- มี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ตี่	- ล --	ซ ซ --	ตี ตี --	รี่ รี่ - มี่
--- ม	----	- ซ - ม	- ร - ต	- ม - ร	--- ต	--- ร	--- ม

- ต --	ต ต --	ร ร --	ม ม - ซ	-- ตี่ -	ตี - ล -	ซ - ล -	ล - ซ -
- ซ - ซ	--- ล	--- ฑ	--- ซ	--- ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

-- รี่ รี่	-- รี่ รี่	-- รี่ รี่	-- รี่ รี่	- มี่ - รี่	- ตี่ - มี่	--- รี่	- ตี่ รี่ มี่
- ร --	- ร --	- ร --	- ร --	- ม - ร	- ต - ม	--- ร	- ต - ม

----	-- ร ม	-- ร ม	- ซ - ล	-- ตี่ ตี่	- รี่ - ซ	----	ซ ล - ตี่
----	- ต --	ร ต --	- ซ - ล	- ต --	- ร - ร	- ม - ฬ	--- ต

-- ร ม	- ซ - ล	- ตี่ - ล	- ซ - ม	-- ตี่ -	ตี - ล -	ซ - ล -	ล - ซ -
- ต --	- ซ - ล	- ต - ล	- ซ - ฑ	--- ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

-- ซ ล	- ตี่ - รี่	- มี่ - รี่	- ตี่ - ล	-- ตี่ ตี่	- รี่ - ซ	----	ซ ล - ตี่
- ฬ --	- ต - ร	- ม - ร	- ต - ม	- ต --	- ร - ร	- ม - ฬ	--- ต

- ล --	ซ ซ --	ล ล --	ตี ตี่ - รี่	- มี่ - มี่	- มี่ --	รี่ รี่ --	ตี ตี่ - ล
- ล - ซ	--- ล	--- ต	--- ร	- ม - ซ	- ม - ร	--- ต	--- ม

-- ซ -	ม ซ - ซ	----	ซ ล - ล	-- ตี่ -	ล ตี่ - ตี่	----	ตี รี่ - รี่
--- ร	-- ม ร	-- ร ม	-- ซ ม	--- ซ	-- ล ต	-- ซ ล	-- ตี่ ล

-- ซ ล	- ตั้ - รึ	- มั้ - รึ	- ตั้ - ล	-- ตั้ ตั้	- รึ - ซ	----	ซ ล - ตั้
- ฟ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม	- ด --	- ร - ร	- ม - ฟ	--- ด

- ล --	ซ ซ --	ล ล --	ตั้ ตั้ - รึ	- มั้ - มั้	- มั้ --	รึ รึ --	ตั้ ตั้ - ล
- ล - ซ	--- ล	--- ด	--- ร	- ม - ซ	- ม - ร	--- ด	--- ม

-- ซ -	ม ซ - ซ	----	ซ ล - ล	-- ตั้ -	ล ตั้ - ตั้	----	ตั้ รึ - รึ
--- ร	-- ม ร	-- ร ม	-- ซ ม	--- ซ	-- ล ด	-- ซ ล	-- ตั้ ล

- ล --	ซ ม --	ตั้ ตั้ --	รึ รึ - มั้	-- ร ร	-- ม ม	--- ซ	- ล - ตั้
-- ซ ม	-- ร ด	--- ร	--- ม	--- ล	--- ฟ	--- ซ	- ล - ด

----	--- รึ	--- มั้	- รึ - ตั้	----	--- ล	--- ตั้	- ล - ซ
----	- ร --	-- ม	- ร - ด	----	- ล --	--- ด	- ล - ซ

----	--- รึ	- มั้ - รึ	- ตั้ - ล	- รึ -	ตั้ ล --	ซ - ซ -	- ม - ซ
----	- ร --	- ม - ร	- ด - ม	-- ตั้ ล	-- ซ ม	- .ม - ร	--- ร

-- ร ม	-- ฟ ซ	- ล --	ซ ฟ --	- ม ซ -	ม ร --	ร - ม ร	--- ด
- ด --	ร ม --	ฟ - ซ ฟ	-- ม ร	--- ร	-- ด ล	- ด --	ด ล - ซ

ท่อนสอง (เกี่ยวเปลี่ยน)

--- มี่	--- มี่	--- รี่	- มี่ - มี่	--- มี่	- รี่ - มี่	--- มี่	- รี่ - ตี่
--- ซุ	--- ม	--- ร	- ม - ซุ	--- ม	- ร - ซุ	--- ม	- ร - ต

-- ซ ม	-- ซ ซ	-- ล ซ	-- ล ล	-- ตี่ ล	-- ตี่ ตี่	-- รี่ ตี่	-- รี่ รี่
--- ฬ	- ซุ --	--- ซ	- ล --	--- ม	- ต --	--- ต	- ร --

-- ซ ล	- ตี่ - รี่	- มี่ - รี่	- ตี่ - ล	-- มี่ -	มี่ - ร -	ตี่ - รี่ -	รี่ - ตี่ -
- ฬ --	- ต - ร	- ม - ร	- ต - ม	--- รี่	- ตี่ - ล	- ล - ตี่	- ล - ซ

(รี่ ตี่ มี่ รี่	มี่ ตี่ รี่ ล	ตี่ ล รี่ ตี่	รี่ ล ตี่ ซ	ล - ตี่ -	ตี่ - ล -	ซ - ล -	ล - ซ -
				- ซ - ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

(ซ ม ซ ร	ต ร ม ซ)	ซ - ซ -	- ร ม ซ	(ซ ม ซ ร	ต ร ม ซ)	ซ - ซ -	- ร ม ซ
		- ม - ร	ต -- ซ			- ม - ร	ต -- ซ

(ต ร ม ซ)	-- ม ซ	(ต ร ม ซ)	-- ม ซ	(ตี่ ล ซ ม)	ตี่ ล --	(ล ซ ม ร)	ล ซ --
	ต ร --	ต ร --	ต ร --	-- ซ ม			-- ม ร

-- ตี่ ล	-- ซ -	-- ล ซ	-- ม -	-- ซ ม	-- ร -	-- ม ร	-- ต -
----	ซ ม - ม	----	ม ร - ร	----	ร ต - ต	----	ต ล - ล

- ล --	ซ ม --	ตี่ ตี่ --	รี่ รี่ - ม	- มี่ - มี่	- มี่ --	มี่ มี่ --	รี่ รี่ - ต
-- ซ ม	-- ร ต	--- ร	--- ม	- ซ - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ต

----	--- ตั้	- รึ ---	- รึ - ตั้	----	--- ตั้	- รึ ---	- รึ - ตั้
----	- ด --	- ร --	พ ร - ด	----	- ด --	- ร --	พ ร - ด

----	--- ด	- ด --	ด -- ด	----	--- ด	- ด --	ด -- ด
----	- ช --	- ช --	- ช - ช	----	- ช --	- ช --	- ช - ช

----	- ด - ร	-- ด ร	- ม --	- พ --	- ม - พ	-- ม พ	- ช --
----	- ช - ล	--- ล	- ฬ --	- ด --	- ฬ - ด	--- ด	- ร --

- ด --	- ด - ร	-- ด ร	- ม --	- พ --	- ม - พ	-- ม พ	- ช --
- ช --	- ช - ล	--- ล	- ฬ --	- ด --	- ฬ - ด	--- ด	- ร --

- ด --	--- ตั้	- รึ - ตั้	- ฬ - ล	- ช - พ	- ช - ล	- ช - ล	- ฬ - ตั้
- ช --	- ด --	- ร - ด	- ฬ - ล	- ช - พ	- ช - ล	- ช - ล	- ฬ - ด

----	--- ตั้	- รึ - ตั้	- ฬ - ล	- ช - พ	- ช - ล	- ช - ล	- ฬ - ตั้
----	- ด --	- ร - ด	- ฬ - ล	- ช - พ	- ช - ล	- ช - ล	- ฬ - ด

มือฆ้องวงใหญ่เพลงเร็ว

--- ตี่	-- รี่ ตี่	--- ตี่	-- รี่ ตี่	-- ดด -	--- ด	-- ดด -	--- ด
--- ด	--- ด	--- ด	--- ด	--- ด	- ซู - -	--- ด	- ซู - -

- ด - ร	- ม - ฟ	ซ ฟ - ฟ	- ซ - -	- ด - ร	- ม - ฟ	ซ ฟ - ฟ	- ซ - -
- ซ - ล	- ท - ด	-- ม -	--- ด	- ซ - ล	- ท - ด	-- ม -	--- ด

- รี่ - ตี่	- ท - ล	-- ซ ล	-- ท ตี่	- รี่ - ตี่	- ท - ล	-- ซ ล	-- ท ตี่
- ล - ซ	- ฟ - -	ซ ฟ - -	ซ ล - -	- ล - ซ	- ฟ - -	ซ ฟ - -	ซ ล - -

--- ตี่	-- รี่ ตี่	--- ตี่	-- รี่ ตี่	-- ดด -	--- ด	-- ดด -	--- ด
--- ด	--- ด	--- ด	--- ด	--- ด	- ซู - -	--- ด	- ซู - -

- รี่ - -	ตี่ ตี่ - รี่	- ตี่ - ท	- ล - ซ	- รี่ - -	ตี่ ตี่ - รี่	- ตี่ - ท	- ล - ซ
- ร - ด	--- ร	- ด - ท	- ล - ซ	- ร - ด	--- ร	- ด - ท	- ล - ซ

-- ซ ซ	- ร - ซ	ล ซ - -	-- ฟ ซ	-- ซ ซ	- ร - ซ	ล ซ - -	-- ฟ ซ
- ซ - -	- ล - ซ	-- ฟ ม	ร ม - -	- ซ - -	- ล - ซ	-- ฟ ม	ร ม - -

--- ซ	-- ล ท	- รี่ - ร	-- ล ท	--- ซ	-- ล ท	- มี่ - -	รี่ ท - -
- ร - -	- ซ - -	--- ซ	- ซ - -	- ร - -	- ซ - -	-- รี่ ท	-- ล ซ

--- ซ	-- ล ท	- รี่ - ร	-- ล ท	--- ซ	-- ล ท	- มี่ - -	รี่ ท - -
- ร - -	- ซ - -	--- ซ	- ซ - -	- ร - -	- ซ - -	-- รี่ ท	-- ล ซ

-- ช ช	- ล - ช	-- ช ช	- ล - ช	-- ช ช	- ล - ช	-- ช ช	- ล - ช
- ช --	- ล - ช	- ช --	- ล - ช	- ช --	- ล - ช	- ช --	- ล - ช

- ช - ตั้	- รื้ - มั้	- มั้ - มั้	- รื้ - ตั้	--- ตั้	-- รื้ ตั้	--- ตั้	-- รื้ ตั้
- ร - ต	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ต	--- ต	--- ต	--- ต	--- ต

-- ตต -	--- ต	-- ตต -	--- ต				
--- ต	- ช --	--- ต	- ช --				

- รื้ --	ตั้ ตั้ - รื้	- ตั้ - ท	- ล - ช	- รื้ --	ตั้ ตั้ - รื้	- ตั้ - ท	- ล - ช
- ร - ต	--- ร	- ต - ท	- ล - ช	- ร - ต	--- ร	- ต - ท	- ล - ช

-- ช ช	- ร - ช	ล ช --	-- ฟ ช	-- ช ช	- ร - ช	ล ช --	-- ฟ ช
- ช --	- ล - ช	-- ฟ ม	ร ม --	- ช --	- ล - ช	-- ฟ ม	ร ม --

--- ช	-- ล ท	- รื้ - ร	-- ล ท	--- ช	-- ล ท	- มั้ --	รื้ ท -
- ร --	- ช --	--- ช	- ช --	- ร --	- ช --	-- รื้ ท	-- ล ช

CHULALONGKORN UNIVERSITY

--- ช	-- ล ท	- รื้ - ร	-- ล ท	--- ช	-- ล ท	- มั้ --	รื้ ท -
- ร --	- ช --	--- ช	- ช --	- ร --	- ช --	-- รื้ ท	-- ล ช

-- ช ช	- ล - ช	-- ช ช	- ล - ช	-- ช ช	- ล - ช	-- ช ช	- ล - ช
- ช --	- ล - ช	- ช --	- ล - ช	- ช --	- ล - ช	- ช --	- ล - ช

- ช - ตั้	- รื้ - มั้	- มั้ - มั้	- รื้ - ตั้	--- ตั้	-- รื้ ตั้	--- ตั้	-- รื้ ตั้
- ร - ต	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ต	--- ต	--- ต	--- ต	--- ต

-- ช ช	- ร - ช	ล ช --	-- ฟ ช	-- ช ช	- ร - ช	ล ช --	-- ฟ ช
- ช --	- ล - ช	-- พ ม	ร ม --	- ช --	- ล - ช	-- พ ม	ร ม --

-- ช ช	- ร - ช	ล ช --	-- ฟ ช	-- ล ท	ดํ ท --	ล ช --	-- ฟ ช
- ช --	- ล - ช	-- พ ม	ร ม --	ฟ ช --	-- ล ช	-- พ ม	ร ม --

- ร - ช	- ร - ช	ล ช --	-- ฟ ช	-- ล ท	ดํ ท --	ล ช --	-- ฟ ช
ด - ร -	ด - ร -	-- พ ม	ร ม --	ฟ ช --	-- ล ช	-- พ ม	ร ม --

- ร - ช	- ร - ช	ล ช --	-- ฟ ช	-- ล ท	ดํ ท --	ล ช --	-- ฟ ช
ด - ร -	ด - ร -	-- พ ม	ร ม --	ฟ ช --	-- ล ช	-- พ ม	ร ม --

- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช
--- ด	--- ช	--- ด	--- ช	--- ด	--- ช	--- ด	--- ช

-- ช ช	- ร - ช	ล ช --	-- ฟ ช	-- ล ท	ดํ ท --	ล ช --	-- ฟ ช
- ช --	- ล - ช	-- พ ม	ร ม --	ฟ ช --	-- ล ช	-- พ ม	ร ม --

-- ช ช	- ร - ช	ล ช --	-- ฟ ช	-- ล ท	ดํ ท --	ล ช --	-- ฟ ช
- ช --	- ล - ช	-- พ ม	ร ม --	ฟ ช --	-- ล ช	-- พ ม	ร ม --

- ร - ช	- ร - ช	ล ช --	-- ฟ ช	-- ล ท	ดํ ท --	ล ช --	-- ฟ ช
ด - ร -	ด - ร -	-- พ ม	ร ม --	ฟ ช --	-- ล ช	-- พ ม	ร ม --

- ร - ช	- ร - ช	ล ช --	-- ฟ ช	-- ล ท	ดํ ท --	ล ช --	-- ฟ ช
ด - ร -	ด - ร -	-- พ ม	ร ม --	ฟ ช --	-- ล ช	-- พ ม	ร ม --

- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ล - ท	- ต - ร
--- ด	--- ช	--- ด	--- ช	--- ด	--- ช	- ล - ท	- ด - ร

- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร
--- ช	--- ร	--- ช	--- ร	--- ช	--- ร	--- ช	--- ร

ล - ต - ร	- ต - -	ช - ล ท	- ล - -	- - ล ท	- - ต - ร	- ม - -	- ร - -
ม - - ร	- ด - -	ร - - ท	- ล - -	- ช - -	ล ท - -	--- ร	- ช - -

- ช - ล - ม	- ร - ต	- ม - ร	- ต - ล	- ต - ล	- ช - พ	- ช - -	- พ - -
พ - ม -	ร - ด -	ม - ร -	ด - ล -	ด - ล -	ช - พ -	--- พ	- ท - -

- ช - -	- ช - -	- ล - -	- ม - -	- - ร ม	- - พ ช	- ล - -	- ช - -
- พ - พ	- พ - พ	- - ช พ	ม ร - ร	- ด - -	ร ม - -	--- ช	- ด - -

- ช - -	- ช - -	- ล - -	- ม - -	- - ร ม	- - พ ช	- ล - -	- ช - -
- พ - พ	- พ - พ	- - ช พ	ม ร - ร	- ด - -	ร ม - -	--- ช	- ด - -

- ด - ช	- ด - ช	- ม - ร	- ม - พ	- - ล ช	ช - - พ	- ล - -	---
- ช - ช	- ช - ช	- ท - ล	- ท - ด	---	พ - ด -	- - ช พ	ม ร - -

- - ร ม	- - พ ช	- ล - -	- ช - -	- พ - -	ช พ - พ ช	- ม - ร	- ม - พ
- ด - -	ร ม - -	--- ช	- ด - -	--- ด	- ด - ช	- ท - ล	- ท - ด

-- ล ช	ช -- ฟ	-- ช ล	ดํ ล --	ช ฟ--	-- ม ฟ	-- ล ช	ช -- ฟ
----	ฟ - ด -	- ฟ --	-- ช ฟ	-- ม ร	ด ร - ด	----	ฟ - ด -

- ช - ล	- ดํ - รํ	- รํ - รํ	- รํ - รํ	- รํ - รํ	- รํ - รํ	- รํ - รํ	- รํ - รํ
- ร - ม	- ด - ร	--- ช	--- ร	--- ช	--- ร	--- ช	--- ร

- รํ - รํ	- รํ - รํ
--- ช	--- ร

กลับต้น

มือฆ้องวงใหญ่เพลงฉิ่งกลาง (เฉพาะวรรคแรก)

-- ช ล	- ดํ - รํ	-- ช ล	- ดํ - รํ	- ดํ - ฬ	- ล - ช	- ช - ช	- ช - ช
- ฟ --	- ด - ร	- ฟ --	- ด - ร	- ด - ฬ	- ล - ช	--- ด	--- ช

- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช
--- ด	--- ช	--- ด	--- ช	--- ด	--- ช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลับต้น

มือฆ้องวงใหญ่เพลงฉิ่งข้างประสานงา

----	ช - ช ช	----	ล - ล ล	----	ดํ - ดํ ดํ	- มํ - มํ	- มํ - รํ
----	- ช --	----	- ล --	----	- ด --	- ม - ช	- ม - ร

----	ช - ช ช	----	ล - ล ล	----	ดํ - ดํ ดํ	- มํ - มํ	- มํ - รํ
----	- ช --	----	- ล --	----	- ด --	- ม - ช	- ม - ร

-- ช ช	- ล - ตั้	- รื้ ตั้ ล	- ช - พ	- ช - -	พ ช - พ	- ช - ช	- ม - -
- ช - -	- ล - ด	- ร ด ล	- ช - พ	- - ร ม	- - - ด	- ด - -	ด ร - ร

-- ช ช	- ล - ตั้	- รื้ ตั้ ล	- ช - พ	- ช - -	พ ช - พ	- ช - ช	- ม - -
- ช - -	- ล - ด	- ร ด ล	- ช - พ	- - ร ม	- - - ด	- ด - -	ด ร - ร

- ท - -	- ลี้ - -	- - ล ท	- - ตั้ รื้	- มื้ - รื้	- ตั้ - ท	- - ล ท	ตั้ - - รื้
- ท - ล	- - - -	- ช - -	ล ท - -	- ม - ร	- ด - -	ล ช - -	- ร - -

- มื้ - รื้	- ตั้ - ล	- รื้ - -	ตั้ ล - -	- - พ ช	ล ช - -	- ตั้ - -	- ล - -
- ม - ร	- ด - ม	- - ตั้ ล	- - ช พ	- ร - -	- - พ ร	- ด - ล	- - - -

- - ล ท	- - ตั้ รื้	- มื้ - รื้	- ตั้ - ท	- - ล ท	ตั้ - - รื้	- มื้ - รื้	- ตั้ - ล
- ช - -	ล ท - -	- ม - ร	- ด - -	ล ช - -	- ร - -	- ม - ร	- ด - ม

- รื้ - -	ตั้ ล - -	- - พ ช	ล ช - -	- ตั้ - -	- ล - -	- - พ ช	ล ช - -
- - ตั้ ล	- - ช พ	- ร - -	- - พ ร	- ด - ล	- - - -	- ร - -	- - พ ร

- ตั้ - -	- ล - -	- - พ ช	ล ช - -	- - ร ม	- - พ ช	- - ช ช	- ล - -
- ด - ล	- - - -	ร ม - -	- - พ ม	ร ด - -	ร ม - -	- ช - -	พ - ช พ

- ช - ช	- ม - -	- - ร ม	- - พ ช	ตั้ - ตั้ -	ตั้ - ตั้ -	- ช - -	พ ช - พ
- ด - -	ด ร - ร	- ด - -	ร ม - -	- ล - ช	- ล - ช	- - ร ม	- - - ด

- ช - ช	- ม - -	- - ร ม	- - พ ช	ตั้ - ตั้ -	ตั้ - ตั้ -	- ช - -	พ ช - พ
- ด - -	ด ร - ร	- ด - -	ร ม - -	- ล - ช	- ล - ช	- - ร ม	- - - ด

-- ซ ล	ดํ ี ล --	ซ พ --	-- ม พ	-- ล ซ	--- พ	- ซ - ล	- ดํ ี - รํ ี
- พ --	-- ซ พ	-- ม ร	ด ร - ด	----	พ ร - ด	- ร - ม	- ด - ร

- รํ ี - รํ ี	- รํ ี - รํ ี	- รํ ี - รํ ี	- รํ ี - รํ ี	- รํ ี - รํ ี	- รํ ี - รํ ี	- รํ ี - รํ ี	- รํ ี - รํ ี
--- ซ	--- ร	--- ซ	--- ร	--- ซ	--- ร	--- ซ	--- ร

-- รํ ี รํ ี	- มํ ี - ดํ ี	- ล - ซ	- ล - ดํ ี	-- รํ ี รํ ี	- มํ ี - ดํ ี	- ล - ซ	- พ - ซ
- ร --	- ม - ด	- ม - ร	- ม - ด	- ร --	- ม - ด	- ม - ร	- ด - ร

-- รํ ี รํ ี	- มํ ี - ดํ ี	- ล - ซ	- ล - ดํ ี	-- รํ ี รํ ี	- มํ ี - ดํ ี	- ล - ซ	- พ - ซ
- ร --	- ม - ด	- ม - ร	- ม - ด	- ร --	- ม - ด	- ม - ร	- ด - ร

-- ดํ ี รํ ี	-- ดํ ี -	ล ซ --	-- พ ซ	-- ดํ ี รํ ี	-- ดํ ี -	- ซ --	พ ซ - พ
- ล --	ดํ ี ล - ซ	-- พ ม	ร ม --	- ล --	ดํ ี ล - ซ	-- ร ม	--- ด

-- ดํ ี รํ ี	-- ดํ ี -	ล ซ --	-- พ ซ	-- ดํ ี รํ ี	-- ดํ ี -	- ซ --	พ ซ - พ
- ล --	ดํ ี ล - ซ	-- พ ม	ร ม --	- ล --	ดํ ี ล - ซ	-- ร ม	--- ด

- ซ --	ซ พ - พ	--- ซ	- พ --	- ซ --	ซ พ - พ	--- ซ	- พ --
ร - พ ร	-- ร ด	-- ร -	ร ด --	ร - พ ร	-- ร ด	-- ร -	ร ด --

- พ - ซ	- ล - ซ	- พ - ซ	- ล - ดํ ี	- พ - ซ	- ล - ซ	- พ - ซ	- พ --
- ด - ร	- ม - ร	- ด - ร	- ม - ด	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ร	- ด --

- พ - ซ	- ล - ซ	- พ - ซ	- ล - ดํ ี	- พ - ซ	- ล - ซ	- พ - ซ	- พ --
- ด - ร	- ม - ร	- ด - ร	- ม - ด	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ร	- ด --

- ช - -	ช พ - พ	- - - ช	- พ - -	- ช - -	ช พ - พ	- - - ช	- พ - -
ร - พ ร	- - ร ด	- - ร -	ร ด - -	ร - พ ร	- - ร ด	- - ร -	ร ด - -

- พ - ช	- - พ พ	- ช - ล	- ดิ - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร
- ด - ร	- ด - -	- ร - ม	- ด - ร	- - - ช	- - - ร	- - - ช	- - - ร

- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร
- - - ช	- - - ร	- - - ช	- - - ร

มือซ่องวงใหญ่เพลงภาษาชุดแขกกลุ่มเจ้า

- ม - -	- ร - ม	- - - ม	- - - ร	- - - ช	- - - ดิ	- - - ร	- - - ม
- - ร ด	- - - -	- ร - -	ร ด - ล	- - - ร	- - - ด	- - - ร	- - - ม

- - - -	- - - -	- พ - ด	- พ - ช	- - พ พ	- ม - พ	- ล - ช	- พ - ม
- - - -	- - - -	- พ - ช	- พ - ช	- พ - -	- ม - พ	- ล - ช	- พ - ม

- - ดิ ดิ	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ดิ	- - - ดิ	- - ร - ม	- ม - ม	ริ ดิ - ร
- ด - -	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด	- - - ด	- - - ม	- ช - ม	ร ด - ร

กลับต้น

- - - -	- - - -	ช ม - -	ร ม ช -	- - - -	- - - -	ช ม - -	ร ม ช -
- - - -	- - - -	- - - ร ด	- - - ม	- - - -	- - - -	- - - ร ด	- - - ม

- - - ช	- - - ร	- ม - ล	- ช - ม	- - - -	ม - ร ม	- ช - ช	- ช - ช
- - - ช	- - - ล	- ๗ - ล	- ช - ๗	- - - -	- ด - -	- - - ม	- ร - ด

กลับต้น

----	----	---ด	-ร-ม	-ฟ-ช	----	---ด	-ร-ม
----	----	-ช-ช	-ล-ท	-ด-ร	----	-ช-ช	-ล-ท

-ฟ-ช	----	---ด	-ร-ม	----	ม-ร ม	-ช-ช	-ช-ช
-ด-ร	----	-ช-ช	-ล-ท	----	-ด--	---ม	-ร-ด

กลับต้น

----	----	--ท ด	--ร ม	--ช -	ม ม --	--ท ด	--ร ม
----	----	ช ล --	ท ด --	----ร	----	ช ล --	ท ด --

--ช -	ม ม --	-ดํ-ล	-ช-ม	--ช -	ม ม --	-ดํ-ล	-ช-ม
---ร	----	ล-ช-	ม-ร-	---ร	----	ล-ช-	ม-ร-

---ด	ร ม --	ช ม --	ฟ ช - ช
--ช -	----	-ร ม	---ด

กลับต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

----	----	-ช-ดํ	-รํ-มํ	-มํ-ดํ	----	-รํ-มํ	รํดํ-รํ
----	----	-ร-ด	-ร-ม	-ช-ด	----	-ร-ม	ร ด-ร

---ดํ	--รํมํ	-มํ-มํ	-รํ-ดํ	-รํ-ดํ	-รํ-ดํ	-ช-ล	-ดํ--รํ
---ด	---ม	-ช-ม	-ร-ด	--ด-	--ด-	-ร-ม	-ด-ร

-มํ-รํ	-มํ-รํ	-ช-ล	-ดํ-รํ	--ช ล	--ดํ รํ	มํ รํ --	ดํ รํ -ดํ
--ร-	--ร-	-ร-ม	-ด-ร	-ม--	ช ล --	--ดํ ล	---ช

กลับต้น

มือข้างวงใหญ่ทำนองลูกหมด

-- ตี ตี	-- ตี ตี	----	ซ ล ท ตี	-- รี่ รี่	-- รี่ รี่	----	ล ท ตี รี่
--- ด	--- ด	--- ฟ	--- ด	--- ร	--- ร	--- ซ	--- ร

----	ล ท ตี รี่	-- มี รี่	----	-- มี รี่	----	----	ล ท ตี รี่
--- ซ	--- ร	----	ตี ท ล ซ	----	ตี ท ล ซ	--- ซ	--- ร

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ว่าที่ร้อยตรีสุวิชา พงษ์เกิดลาภ
วัน เดือน ปี เกิด	14 กุมภาพันธ์ 2535
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ.) สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ (ไทย) ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 1158/79 ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY